

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА і ОБОРОНА

№ 6 (100)
2008

Засновник і видавець:

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОНОМІЧНИХ І ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА РАЗУМКОВА

Генеральний директор Анатолій Рачок
Шеф-редактор Людмила Шангіна
Редактор Алла Чернова
Макет Олександр Шаптала
Техніко-комп'ютерна
підтримка Володимир Кекух

Журнал зареєстровано в Державному
комітеті інформаційної політики України,
свідчення KB № 4122

Журнал видається з 2000р.
українською та англійською мовами
Загальний тираж 3800 примірників

Адреса редакції:
01034, м. Київ, вул. Володимирська, 46
офісний центр, 5-й поверх
тел.: (380 44) 201-11-98
факс: (380 44) 201-11-99
e-mail: info@uceps.com.ua
веб-сторінка: <http://www.uceps.org>

При використанні матеріалів
посилання на журнал
“Національна безпека і оборона”
обов'язкове

Фотографії:
ВО “Батьківщина” – обкладинка,
Укрінформ – стор. 5

© Центр Разумкова, 2008

Проект здійснено за підтримки
Міжнародного фонду “Відродження”

З М І С Т

ПЛАН ДІЙ УКРАЇНА-ЄС: РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ	2
ОЦІНКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДІЙ УКРАЇНА-ЄС ПРОТЯГОМ 2005-2007рр.....	6
СТАН ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДІЙ УКРАЇНА-ЄС: ЗДОБУТКИ І ПРОБЛЕМИ (Заочний Круглий стіл)	22
ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЕФЕКТИВНУ КООРДИНАЦІЮ ДІЙ З ЄС <i>Костянтин ЄЛІСЄЄВ</i>	22
УСВІДОМЛЮВАТИ ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ ПЕРЕД ЄС <i>Валерія ЛУТКОВСЬКА</i>	23
НАЛАГОДИТИ ЕФЕКТИВНУ РОБОТУ КООРДИНАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ <i>Григорій НЕМИРЯ</i>	24
ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ МАЄ СТАТИ НАЦІОНАЛЬНОЮ ІДЕЄЮ <i>Валерій ПЯТНИЦЬКИЙ</i>	26
ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ – ЦЕ ВНУТРІШНЯ РОБОТА, ЯКА НАСАМПЕРЕД ПОТРІБНА УКРАЇНІ І УКРАЇНЦЯМ <i>Борис ТАРАСЮК</i>	28
ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ПОЗИЦІЇ ЕКСПЕРТІВ	30
СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄС: ОЦІНКИ ГРОМАДЯН	37

Умови отримання журналу – на нашій веб-сторінці:
<http://www.uceps.org/magazine>

ПЛАН ДІЙ УКРАЇНА-ЄС: РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ

За трирічний період – 2005-2007рр. – реалізації Плану дій Україна-ЄС (далі – План дій), попри недоліки і проблеми, співробітництво з ЄС набуло більш активного і прагматичного характеру. Інтенсифіковано політичний діалог, укладено ряд важливих угод у торговельно-економічній, енергетичній сферах, у сфері юстиції, свободи та безпеки, у візово-міграційній політиці. Започатковані переговори з укладення нової посиленої угоди між Україною і ЄС, яка має надати партнерству сторін нової якості, що ґрунтуватиметься на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції.

У березні 2008р. План дій подовжено на рік. Перебіг його виконання протягом цього року значною мірою впливатиме на характер і результати переговорного процесу з укладення нової угоди та перспективи європейської інтеграції України¹. А отже – і стратегічну перспективу України загалом, її роль і місце в сучасному світі і світових процесах.

Тим більш актуальним є аналіз перебігу та підбиття підсумків виконання Заходів щодо виконання у 2007р. Плану дій Україна-ЄС (далі – Заходи-2007), а також – Плану дій в цілому. Такий аналіз дозволяє виявити проблемні аспекти реалізації названих документів та сформулювати пропозиції до нової посиленої угоди між Україною та ЄС.

Виконання Заходів-2007

Як видно з таблиці “Оцінки Консорціумом експертів реалізації Плану заходів...”, з 227 урядових заходів абсолютна більшість (224) відповідали змісту Плану дій (217 – повністю, сім – частково), водночас три заходи – змісту Плану дій не відповідали.

Найбільша частка (45%) заходів обмежувалася стадіями підготовки рішень (інформаційні, аналітично-консалтингові заходи, розробка проектів нормативно-правових актів). Стадії прийняття і впровадження рішень відповідали 34% (78) заходів і лише п'ята частина заходів (21%) передбачали практичні результати: впровадження рішень і контроль їх виконання.

Третина заходів, за оцінками експертів, виконані повністю, 45% – частково; більш ніж кожен п'ятий захід (22%) – не виконаний.

Насамперед, це стосується заходів, пов'язаних з підготовкою і прийняттям нормативно-правових актів, і головною причиною їх невиконання є відкликання чи перенесення термінів розгляду проектів законів або інших нормативних документів через дочасне припинення повноважень Верховної Ради V скликання та зміну Уряду після парламентських виборів і формування нової парламентської коаліції.

Найбільш негативно така ситуація вплинула на виконання розділів “Демократія, верховенство права, права людини та основні свободи” (не виконано майже

половина заходів – 19 з 39) та “Енергетика” (не виконано третину – дев'ять з 27).

Частково чи повністю виконано заходи за розділами “Інформаційне суспільство” та “Нові перспективи для партнерства, економічної інтеграції та співробітництва”.

При цьому, понад третина (36%) заходів було виконано з порушенням термінів.

Що стосується оцінки результату виконання/невиконання заходів, то, на думку експертів, результати 106 заходів є позитивними (41 – “позитивно”, 65 – “переважно позитивно”); 89 – нейтральними; результати виконання/невиконання кожного сьомого заходу (32) – оцінені негативно.

Слід особливо наголосити на тому, що рівень виконання заходів не зумовлював автоматично досягнення цілей (пріоритетів) Плану дій – оскільки, за оцінками експертів, лише 38 (17%) заходів мали максимальний вплив на досягнення зазначених цілей, а ще 123 (54%) – “значний” вплив; 29% заходів фактично не впливали на досягнення пріоритетів, визначених у Плані дій.

Виконання Плану дій: оцінка результатів

Як видно з таблиці “Оцінка Консорціумом експертів виконання пунктів Плану дій...” (с.4), із загалом 73 пунктів (пріоритетів) Плану дій за трирічний період повністю виконані лише 11 (або 15%). Переважна більшість (62, або 85%) заходів і сьогодні потребують завершення (61 – виконаний частково, один пункт не виконано).

¹ До моменту запровадження нової Угоди виникне певний проміжний етап. За домовленістю сторін (зафіксованій у Спільному звіті щодо стану виконання Плану дій), наприкінці 2008р. - початку 2009р. заплановано розробити новий спільний інструмент (на зразок Плану дій, назва уточнюється), який має врахувати питання, погоджені під час переговорів щодо нової посиленої Угоди. Очевидно, цей документ короткострокової дії має бути максимально конкретним, компактним, містити перелік головних пріоритетів двостороннього співробітництва, забезпечити всебічні умови для набуття чинності новою посиленою угодою.

ОЦІНКИ КОНСОРЦІУМОМ ЕКСПЕРТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЛАНУ ЗАХОДІВ З ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДІЙ УКРАЇНА-ЄС У 2007р. (кількість заходів)

	Відповідність заходу розділу та змісту Плану дій			Вплив заходу на досягнення відповідного пункту Плану дій					Стадія реалізації заходу							Виконання заходу в означений термін			Повнота виконання заходу			Результат виконання заходу				
	Відповідає	Частково	Не відповідає	Максимальний	Значний	Помірний	Низький	Мінімальний	Інформаційні заходи	Розробка проектів нормативно-правових актів	Аналітично-консалтингові заходи	Забезпечення прийняття (супроводу) проектів нормативно-правових актів	Організаційні заходи	Практичне впровадження рішень	Контрольні заходи	Так	Ні	Термін не визначено	Повне	Часткове	Невиконання	Позитивний	Переважно позитивний	Нейтральний	Переважно негативний	Негативний
2.1.1. – 2.1.12. Демократія, верховенство права, права людини та основні свободи	38	0	1	7	28	2	0	2	1	23	5	6	2	2	0	8	29	2	4	16	19	3	6	24	5	1
	20	0	0	0	11	9	0	0	5	0	1	4	8	2	0	14	5	1	9	9	2	8	7	4	1	0
2.1.13. – 2.1.15. Регіональні та міжнародні питання, співробітництво у сфері зовнішньої та безпекової політики, нерозповсюдження зброї масового знищення та роззброєння, попередження конфліктів та врегулювання кризових ситуацій	19	0	0	0	7	7	4	1	4	5	0	7	1	2	0	10	9	0	5	9	5	0	4	9	5	1
2.2.1. – 2.2.9. Економічні та соціальні реформи і розвиток	59	2	0	9	34	16	2	0	7	16	4	13	9	12	0	38	9	14	30	22	9	10	8	37	6	0
2.3.1. – 2.3.5. Торгівля, ринкові та регуляторні реформи	3	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	2	1	0	2	1	0	0	2	1	0	0
2.4. Юстиція та внутрішні справи	14	0	0	4	10	0	0	0	0	2	5	2	2	3	0	10	4	0	7	6	1	7	6	1	0	0
2.5.1. – 2.5.5. Транспорт	7	0	0	1	4	2	0	0	0	3	0	0	2	2	0	3	4	0	1	6	0	2	5	0	0	0
2.5.13. – 2.5.14. Інформаційне суспільство	11	0	0	5	6	0	0	0	0	6	0	1	1	3	0	4	7	0	4	4	3	4	2	1	3	1
2.5.15. – 2.5.17. Навколишнє середовище	25	2	0	6	11	10	0	0	1	7	0	2	6	11	0	7	10	10	3	15	9	2	14	6	3	2
2.5.6. – 2.5.12. Енергетика	16	2	2	4	7	6	1	2	2	1	3	2	3	9	0	9	4	7	4	13	3	1	9	6	2	2
2.6.1. – 2.6.9. Міжлюдські контакти	5	1	0	2	3	1	0	0	0	0	1	0	4	1	0	3	0	3	5	1	0	4	2	0	0	0
Нові перспективи для партнерства, економічної інтеграції та співробітництва	217	7	3	38	123	54	7	5	20	63	19	37	41	47	0	108	82	37	74	102	51	41	65	89	25	7
ЗАГАЛОМ																										

Оцінка Консорцієм експертів виконання пунктів
Плану дій Україна-ЄС за розділами

	Повнота виконання		
	повне	часткове	невиконання
2.1.1. – 2.1.12. Демократія, верховенство права, права людини та основні свободи	0	12	0
2.1.13. – 2.1.15. Регіональні та міжнародні питання, співробітництво у сфері зовнішньої та безпекової політики, нерозповсюдження зброї масового знищення та роззброєння, попередження конфліктів та врегулювання кризових ситуацій	1	2	0
2.2.1. – 2.2.9. Економічні та соціальні реформи і розвиток	0	8	0
2.3.1. – 2.3.5. Торгівля, ринкові та регуляторні реформи	4	15	0
2.4. Юстиція та внутрішні справи	2	1	0
2.5.1. – 2.5.5. Транспорт 2.5.13. – 2.5.14. Інформаційне суспільство 2.5.15. – 2.5.17. Навколишнє середовище	3	7	0
2.5.6. – 2.5.12. Енергетика	0	7	0
2.6.1. – 2.6.9. Міжлюдські контакти	1	5	1
Нові перспективи для партнерства, економічної інтеграції та співробітництва	0	4	0
ЗАГАЛОМ	11	61	1

Звичайно, така оцінка є скоріше формальною, проте вона свідчить про реальну спроможність української влади виконувати взяті на себе зобов'язання. Певну відповідальність за переважно “часткове” виконання Плану дій несе також Європейська сторона, яка не завжди приділяла належну увагу як виконанню своєї частини зобов'язань, так і контролю над реалізацією Плану дій Українською стороною.

Серед успішно реалізованих пріоритетів:

- посилення та зосередження політичного діалогу і співробітництва на питаннях зовнішньої політики та політики безпеки;
- підготовка України до вступу до СОТ;
- імплементація зобов'язань у сфері торгівлі товарами за Угодою про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (УПС);
- укладання угод між Україною та ЄС про спрощення оформлення віз та реадмісію осіб;
- розроблення та започаткування реалізації національної транспортної стратегії, здійснення окремих заходів у сфері автомобільного та залізничного транспорту;
- розроблення та імплементація митного законодавства, що відповідає міжнародним стандартам та стандартам ЄС;

- сприяння інтеграції України для досягнення високого рівня наукового обміну.

Ступінь виконання Плану дій залежав не лише від кількості запланованих заходів, але й від їх відповідності змісту Плану дій, реальному наповненню і впливу на досягнення пріоритетів. Крім того, пункти Плану дій, сформульовані менш амбітно (як то, “вжиття заходів”, “здійснення окремих заходів”), були більш досяжними для реалізації. Натомість, окремі частково виконані пункти Плану дій, наприклад, “Посилення співробітництва у вирішенні регіональних та міжнародних питань, запобіганні конфліктам і врегулюванні кризових ситуацій”, за наповненням, є ближчими до повного виконання, ніж деякі формально виконані.

Загалом, на реальні результати виконання Плану дій та відповідні їх оцінки експертами значною мірою вплинули недоліки самого документа, який, по суті, виконати повністю неможливо². Ці недоліки не були усунуті необхідними змінами та доповненнями, що передбачено Планом дій. Водночас значна кількість пріоритетів Плану дій досягалися через реалізацію інших двосторонніх угод, внутрішніх нормативно-правових актів та урядових програм.

Якою має бути нова посилена угода між Україною і ЄС

Очевидно, що нова угода в середньостроковій перспективі не забезпечить приєднання України до ЄС – з огляду на значну кількість проблем і перешкод, які ускладнюють реалізацію євроінтеграційного курсу країни. Цей документ має стати “преамбулою” повномасштабної політико-економічної інтеграції України до ЄС, запровадити нові механізми та інструменти співробітництва. Водночас, переговорний процес із укладення нової угоди має бути прозорим, відкритим, паритетним, базуватися на принципах поваги до національних інтересів сторін.

У рамках переговорів українська сторона має домогтися, щоб документ врегульовував усі сфери співробітництва та відповідав ряду важливих умов³.

1. В угоді мають бути чітко визначені європейські перспективи України. У преамбулі документа слід констатувати відкритість ЄС для членства України. На цьому незмінно наголошує керівництво країни, цього очікують більшість (60%) українських громадян, такий підхід підтримують ряд країн-членів ЄС.

Водночас, в угоді має бути чітко визначене зобов'язання України досягти відповідності Копенгагенським критеріям, а також етапність визначальних кроків інтеграції України до ЄС у відповідних сферах відносин: політичній, економічній, енергетичній, правовій, соціальній, сфері безпеки та інших.

Документально зафіксована перспектива членства, з одного боку, буде об'єднуючим мотивом для державно-політичної еліти країни. З іншого – вона значною мірою мінімізує скептичні стереотипи на зразок “Україну ніхто в Європі не чекає”, які

² Див.: Україна-ЄС: до нового етапу співробітництва. – Національна безпека і оборона, 2007, №5, с.7-8.

³ Окремі пропозиції щодо нової угоди були сформульовані в попередніх матеріалах Центру Разумкова. Див.: Україна-ЄС: до нового етапу співробітництва. – Національна безпека і оборона, 2007, №5, с.10.

активно використовуються противниками європейської інтеграції України.

2. Угода повинна сприяти запровадженню в Україні ефективного, прозорого, відповідного європейським стандартам врядування. Документ має надати імпульсу якісним змінам політичного процесу в країні – стимулювати запровадження цивілізованих, притаманних європейським демократіям норм і правил у відносинах між гілками влади, між владою та опозицією, між владою і громадянами, унеможливити як адміністративно-силовий тиск на опонентів, так і нехтування позиціями, інтересами і правами громадян.

Положення документа мають змушувати державно-політичну еліту України до створення системи державного управління, побудованої на прозорості, публічності та відповідальності, забезпечення результативності заходів з подолання корупції, усунення закритості та безконтрольності в реалізації державної політики, утвердження принципу верховенства права, побудови ефективного судової системи, поступового впровадження ефективної адміністративної реформи, вдосконалення міжбюджетних відносин, системи оподаткування тощо. **Впровадження засад належного врядування є першою і необхідною передумовою будь-яких подальших позитивних зрушень в Україні та в її відносинах із зовнішнім світом.**

3. Виконання угоди має максимально наближати Україну до європейських стандартів якості життя. Документ повинен: всебічно стимулювати соціально орієнтовані ринкові трансформації в Україні, сприяти розв'язанню гострих внутрішніх проблем – подоланню бідності, запровадженню відповідної оплати праці, розвитку малого та середнього бізнесу, модернізації систем освіти, охорони здоров'я та охорони довкілля, а також – формуванню українського середнього класу та реальному забезпеченню пріоритетності прав і свобод людини і громадянина. **Результативна діяльність за цими напрямками сприятиме консолідації українського суспільства навколо ідеї європейської інтеграції України.**

4. Угода має містити ефективні механізми політичної асоціації та економічної інтеграції. Інтеграція України до інститутів ЄС має відбуватися з урахуванням позитивного досвіду ефективного співробітництва України з ЄС у сфері зовнішньої політики та політики безпеки.

Важливою складовою економічної інтеграції має стати запровадження зони вільної торгівлі з ЄС, переговори з укладення якої тривають.

Угода має надати поштовх ефективній співпраці у сфері енергетики (структурні реформи української енергетичної галузі, інтеграція ринків електроенергії і газу тощо), в т.ч. в рамках співробітництва України з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) і Європейським інвестиційним банком (ЄІБ).

Загалом, документ має сприяти динамічному розвитку та поглибленню відносин між Україною та ЄС, а в середньостроковій перспективі – отриманню широкого доступу вітчизняних виробників до внутрішнього ринку і промислової кооперації ЄС через зростаючу економічну інтеграцію України до європейських ринків товарів, послуг, капіталу та робочої сили, а також запровадженню в перспективі безвізового режиму пересування громадян України територіями країн-членів ЄС.

5. В угоді мають бути закладені ефективні механізми координації дій сторін і контролю над її виконанням. У документі мають бути чітко визначені механізми забезпечення синхронності спільних дій європейських інституцій та профільних міністерств і відомств України з дотримання сторонами графіка виконання взятих на себе зобов'язань, а також координуваність оцінок виконання положень угоди. Доцільним було б запровадження практики регулярного взаємного інформування сторін про їх діяльність з виконання угоди (в рамках двосторонніх механізмів взаємодії, зокрема, семи підкомітетів Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС). Водночас, слід створювати та вдосконалювати внутрішні системи координації дій з імплементації майбутньої угоди.

Слід зафіксувати положення про забезпечення постійного моніторингу (в т.ч. громадського) та звітності про перебіг виконання документа (доцільно вдосконалити досвід, накопичений під час реалізації Плану дій). Сторонам необхідно розробити відповідну методiku та регулярно (щорічно) оприлюднювати спільні звіти про стан реалізації угоди. Слід передбачити узагальнення офіційних звітів і результатів громадського моніторингу.

До початку виконання документа мають бути зроблені дієві механізми зворотного зв'язку на рівні Уряд – громадськість (зокрема, в рамках Громадської експертної ради при Українській частині Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС). Доцільно також спланувати регулярні урядові і парламентські слухання з питань виконання угоди.

Дотримання цих умов сприятиме забезпеченню ефективного, в т.ч. – громадського контролю над діями влади з виконання угоди.

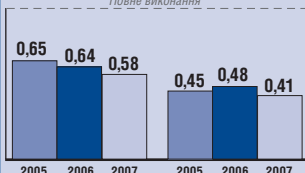
6. Положення нової угоди повинні мати максимально конкретний, прагматичний характер. Документ слід наповнити нормами прямої дії, максимально уникати розмитих і загальних формулювань на зразок “вивчення питань” чи “вжиття заходів”, які містилися у Плані дій Україна-ЄС. Це забезпечуватиме прозорість їх реалізації, контроль над виконанням, визначення однозначних критеріїв оцінки наближення внутрішніх соціально-економічних показників до середньоєвропейських. Нарешті, мають бути визначені чіткі часові рамки виконання положень документа.

Конкретність угоди забезпечить її зрозумілість як для українських громадян, так і для громадян країн ЄС, сприятиме суспільній легітимації курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу.

ОЦІНКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДІЙ УКРАЇНА-ЄС ПРОТЯГОМ 2005-2007рр.*

ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ ТА РЕФОРМУВАННЯ.

Демократія, верховенство права, права людини та основні свободи

№ пункту Плану дій	РОЗДІЛИ ТА ПУНКТИ ПЛАНУ ДІЙ	Індекс виконання заходів			Індекс виконання Плану дій			Оцінка Консорціуму експертів (прогрес)	Оцінка Українського Уряду (прогрес)	Оцінка ЄС (прогрес)														
		2005	2006	2007	2005	2006	2007																	
2.1. ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ ТА РЕФОРМУВАННЯ. Демократія, верховенство права, права людини та основні свободи		Повне виконання <table><thead><tr><th>Рік</th><th>Індекс виконання</th></tr></thead><tbody><tr><td>2005</td><td>0.65</td></tr><tr><td>2006</td><td>0.64</td></tr><tr><td>2007</td><td>0.58</td></tr><tr><td>2005</td><td>0.45</td></tr><tr><td>2006</td><td>0.48</td></tr><tr><td>2007</td><td>0.41</td></tr></tbody></table>						Рік	Індекс виконання	2005	0.65	2006	0.64	2007	0.58	2005	0.45	2006	0.48	2007	0.41			
Рік	Індекс виконання																							
2005	0.65																							
2006	0.64																							
2007	0.58																							
2005	0.45																							
2006	0.48																							
2007	0.41																							
2.1.1	Посилення стабільності та ефективності інституцій, що забезпечують демократію та верховенство права	0,74	0,90	0,45	0,46	0,55	0,22	певний	значний	значний, певний														
2.1.2	Подальше проведення судової та правової реформ для забезпечення незалежності судової влади та зміцнення її адміністративної дієздатності, а також забезпечення неупередженості та ефективності прокуратури	0,74	0,67	0,73	0,47	0,51	0,60	певний	певний	певний														
2.1.3	Забезпечення ефективності боротьби з корупцією	0,73	0,60	0,78	0,53	0,60	0,45	певний	певний	певний														
2.1.4	Забезпечення поваги до прав людини та основних свобод у відповідності до міжнародних та європейських стандартів	0,85	0,53	0,35	0,67	0,50	0,31	певний	помірний	–														
2.1.5	Забезпечення розвитку громадянського суспільства	0,42	0,44	0,44	0,27	0,29	0,22	помірний	помірний	–														
2.1.11	Забезпечення поваги до прав профспілок та основних стандартів праці	0,42	0,44	0,44	0,27	0,29	0,22	помірний	помірний	–														
2.1.6	Забезпечення поваги до свободи засобів масової інформації та свободи висловлювань	0,48	0,70	0,53	0,37	0,33	0,25	помірний	значний	значний														
2.1.8	Запобігання неналежному поводженню з людьми та застосуванню тортур	0,70	0,79	0,85	0,37	0,61	0,62	певний	певний	–														
2.1.7	Забезпечення поваги до прав осіб, які належать до національних меншин	0,58	0,58	0,55	0,47	0,48	0,45	певний	певний	певний														
2.1.9	Забезпечення рівноправності																							
2.1.10	Забезпечення поваги до прав дитини																							
2.1.12	Забезпечення міжнародного правосуддя	0,70	0,70	0,53	0,39	0,57	0,46	певний	певний	–														

2.1.1. Посилення стабільності та ефективності інституцій, що забезпечують демократію та верховенство права

Вивчення питання щодо можливості кодифікації законодавства про вибори з урахуванням міжнародного досвіду та перспектив його розвитку. **Виконано частково.** Програмою діяльності Уряду передбачається розробка Виборчого кодексу.

Життя заходів для створення державного реєстру виборців. **Виконано частково.** 22 лютого 2007р. ухвалено Закон “Про Державний реєстр виборців” (набув чинності 1 жовтня 2007р.); створення реєстру передбачено у 2010р., однак робота над реєстром ведеться недостатньо інтенсивно.

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів Законів України:

- Про внесення змін до Конституції України (щодо удосконалення системи місцевого самоврядування). **Не виконано;**
- Про нормативно-правові акти. **Не виконано.**

Обидва законопроекти (реєстр. відповідно №900 від 25 травня 2005р. та №2577 від 21 лютого 2007р.) ВР V скликання не розглядалися через дочасне припинення її повноважень; вважаються відкликаними.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів:

- Закону України “Про державну службу” (нова редакція). **Не виконано.** Законопроект (реєстр №4065 від 20 вересня 2007р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень; повторно внесений 18 грудня 2007р., але відкликаний через відставку Уряду.
- Адміністративно-процедурного кодексу України. **Не виконано.** Проект був внесений на розгляд Уряду, але 18 грудня 2007р. відкликаний через його відставку.

Розроблення проекту Закону України “Про міністерства та інші центральні органи виконавчої влади”. **Не виконано.** Законопроект (реєстр. №4064 від 20 вересня 2007р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень;

повторно внесений 12 грудня 2007р., але відкликаний через відставку Уряду.

2.1.2. Подальше проведення судової та правової реформ для забезпечення незалежності судової влади та зміцнення її адміністративної дієздатності, а також забезпечення неупередженості та ефективності діяльності органів прокуратури

Розроблення проекту Кодексу України про адміністративні проступки. **Не виконано** – оскільки проект Концепції державної політики у сфері кримінальної юстиції та забезпечення правопорядку в Україні досі не підписаний Президентом (проект затверджений Національною комісією із зміцнення демократії та утвердження верховенства права у грудні 2007р. і переданий до Секретаріату Президента).

Життя заходів з метою укладення Угоди про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції. **Виконано частково.** Для укладення Угоди необхідно прийняти закони про захист інформації; проте, законопроект “Про захист персональних даних” відхилено ВР 18 травня 2007р.

Розроблення проекту Закону України “Про прокуратуру” (нова редакція) (з урахуванням висновків Венеціанської Комісії). **Не виконано.** Розробка законопроекту призупинена до затвердження Концепції державної політики у сфері кримінальної юстиції та забезпечення правопорядку в Україні.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів Законів України:

- Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій України”. **Виконано;**
- Про внесення змін до Закону України “Про статус суддів”. **Виконано.**

Обидва законопроекти розглянуті ВР 3 квітня 2007р. і прийняті в першому читанні. Однак, через дострокове припинення повноважень ВР V скликання розгляд проектів у другому читанні не відбувся; внесені повторно 23 листопада 2007р. (відповідно реєстр. №916 і №917).

Сприяння підвищенню кваліфікації суддів, працівників органів прокуратури, правоохоронних органів, органів і установ

* Список скорочень, що вживаються в цьому тексті, наведений на с.21.

виконання покарань у сфері захисту прав людини. **Виконано.** Протягом року проводилися навчання та тренінги, тематичні семінари, навчальні та робочі візити до європейських держав; здійснено підбір і навчання національних тренерів з європейських стандартів у галузі прав людини; значна увага надавалася питанням відновлювального правосуддя в адміністративних, кримінальних і господарських справах.

2.1.3. Забезпечення ефективності боротьби з корупцією

Розроблення проекту плану дій щодо реалізації Концепції подолання корупції в Україні “На шляху до доброчесності”. **Виконано.** Затверджено План заходів з виконання Концепції до 2010р. (Розпорядження КМУ №657 від 15 серпня 2007р.).

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів законів України:

- Про засади запобігання та протидії корупції. **Виконано частково;**
- Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень. **Виконано частково;**
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за корупційні правопорушення. **Виконано частково.**

Законопроекти розглянуті ВР V скликання і прийняті в першому читанні; повторно внесені 23 листопада (відповідно реєстр. №876, №877, №875).

2.1.4. Забезпечення захисту прав людини та основних свобод відповідно до європейських та міжнародних стандартів

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів законів України:

- Про ратифікацію Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додаткового протоколу до неї. **Не виконано;**
- Про ратифікацію Європейської конвенції про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів. **Не виконано.**

Законопроекти відхилені ВР. Термін виконання заходів зривається втретє (їх виконання передбачалося ще у 2005р.).

Розроблення проектів законів України:

- Про приєднання України до Конвенції про міжнародний захист повнолітніх. **Не виконано.** У 2007р. Конвенція не набула чинності. КМУ видане доручення №113/4/1 від 14 січня 2008р.: “Мін'юсту забезпечити внесення на розгляд Уряду України законопроекту про приєднання до Конвенції після набуття нею чинності в установленому порядку”.
- Про безоплатну правову допомогу. **Не виконано.** Законопроект у ВР не зареєстрований; інформації про перебіг його розробки немає.

2.1.5. Забезпечення розвитку громадянського суспільства

Розроблення проектів законів України:

- Про внесення змін до Закону України “Про об'єднання громадян” (нова редакція). **Не виконано;**
- Про участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення та її доступ до інформації, що знаходиться в органах державної влади, органах місцевого самоврядування. **Не виконано.**

Проекти законів у ВР не зареєстровані, даних про перебіг їх розробки немає. Терміни виконання заходу переносилися тричі (перший із законопроектів, за дорученням Уряду, тривалий час знаходився на доопрацюванні “у зв'язку з необхідністю урахування офіційних висновків експертів ОБСЄ та Ради Європи”).

2.1.6. Забезпечення свободи засобів масової інформації та свободи висловлювань

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів законів України:

- Про інформацію (нова редакція). **Виконано частково.** В лютому 2007р. Мін'юст засвідчив готовність винести на обговорення доопрацьований проект нової редакції Закону. Однак, надалі нова редакція була визнана недоцільною, готується проект спеціального закону “Про доступ до публічної інформації”;
- Про захист професійної діяльності журналістів. **Не виконано.** Законопроект був поданий на розгляд ВР V скликання (реєстр. №4032 від 30 липня 2007р.); вважається відкликаним;
- Про внесення змін до Закону України “Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України” (нова редакція). **Не виконано.** Узгодження засад організації суспільного телебачення і радіомовлення ускладнюється суспільно-політичними суперечностями;
- Про внесення змін до Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості відносин власності стосовно засобів масової інформації”. **Виконано частково.** Законопроект прийнято ВР V скликання в першому читанні (7 лютого 2007р.); повторно зареєстрований у ВР 23 листопада 2007р. (№890).

2.1.7. Забезпечення захисту прав осіб, які належать до національних меншин

Розроблення з урахуванням висновків Венеціанської Комісії проекту Закону України “Про національні меншини” (нова редакція). **Не виконано.** Виконавці (Держкомнаціміграції і Мін'юст) зірвали терміни підготовки законопроекту (перший термін – червень 2005р.).

2.1.8. Запобігання неналежному поведінню з людьми та застосуванню тортур

Вжиття заходів, спрямованих на поліпшення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, зокрема:

- поліпшення медико-санітарного та побутового забезпечення, зміцнення матеріальної бази Державної кримінально-виконавчої служби. **Виконано;**
- створення додаткових місць для тримання засуджених та осіб, взятих під варту. **Виконано.**

Реалізуються Державна програма покращення умов утримання засуджених осіб та осіб, взятих під варту, на 2006-2010рр., а також ряд проектів з контролю над захворюваннями в місцях позбавлення волі.

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України “Про внесення змін до Кримінально-процесуального, Кримінального та Кримінально-виконавчого кодексів України”. **Виконано частково.** 19 червня 2007р. законопроект був прийнятий ВР V скликання в цілому. Доопрацьовується.

2.1.9. Забезпечення рівноправності

Вжиття заходів для виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010р. **Виконано.** Над виконанням Державної програми встановлено парламентський контроль; Уряд прийняв рішення про проведення гендерно-правової експертизи чинного законодавства і проектів НПА, що стосуються прав і свобод людини. У вересні 2007р. Україна подала до Комітету ООН з ліквідації всіх форм дискримінації жінок Доповідь про виконання відповідної Конвенції.

2.1.10. Забезпечення захисту прав дитини

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів Законів України:

- Про приєднання України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення. **Не виконано;**
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення. **Не виконано;**

- Про Загальнодержавну програму "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2016р.". **Виконано частково.**

Перші два законопроекти розглянуті, але не прийняті ВР V скликання. Програма прийнята в цілому, знаходиться у ВР до вирішення питання про доопрацювання.

2.1.11. Забезпечення захисту прав профспілок та дотримання основних стандартів у сфері праці

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Трудового кодексу України. **Не виконано.** Законопроект (реєстр. №913 від 25 травня 2005р.) ВР V скликання не розглядався; вважається відкликаним.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про соціальний

діалог в Україні". **Виконано частково.** Закон прийнято в цілому 7 червня 2006р. Вирішується питання щодо доопрацювання.

2.1.12. Забезпечення міжнародного правосуддя

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до ст.124 Конституції України" (що необхідні для ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду). **Виконано частково.** Проект Закону направлено Президенту України, як суб'єкту законодавчої ініціативи, для внесення його до ВР, однак досі він на розгляд ВР не внесений.

Вжиття заходів для ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду. **Не виконано.** Потребує змін до Конституції України.

ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ ТА РЕФОРМУВАННЯ.

Регіональні та міжнародні питання, співробітництво у сфері зовнішньої та безпекової політики, нерозповсюдження зброї масового знищення та роззброєння, попередження конфліктів та врегулювання кризових ситуацій

№ пункту Плану дій	Розділи та пункти Плану дій	Індекс виконання заходів			Індекс виконання Плану дій			Оцінка Консорціуму експертів (прогрес)	Оцінка Українського Уряду (прогрес)	Оцінка ЄС (прогрес)												
		2005	2006	2007	2005	2006	2007															
2.1. ПОЛІТИЧНИЙ ДІАЛОГ ТА РЕФОРМУВАННЯ Регіональні та міжнародні питання, співробітництво у сфері зовнішньої та безпекової політики, нерозповсюдження зброї масового знищення та роззброєння, попередження конфліктів та врегулювання кризових ситуацій		Повне виконання <table><tr><td>2005</td><td>0.92</td></tr><tr><td>2006</td><td>0.78</td></tr><tr><td>2007</td><td>0.83</td></tr></table><table><tr><td>2005</td><td>0.81</td></tr><tr><td>2006</td><td>0.66</td></tr><tr><td>2007</td><td>0.69</td></tr></table>						2005	0.92	2006	0.78	2007	0.83	2005	0.81	2006	0.66	2007	0.69			
2005	0.92																					
2006	0.78																					
2007	0.83																					
2005	0.81																					
2006	0.66																					
2007	0.69																					
2.1.13	Подальше посилення та зосередження політичного діалогу і співробітництва на питаннях зовнішньої та безпекової політики	1,00	0,84	0,90	0,91	0,74	0,81	значний	значний	значний												
2.1.14	Посилювати співробітництво щодо регіональних та міжнародних питань, попередження конфліктів і врегулювання кризових ситуацій	0,87	0,82	0,92	0,76	0,63	0,66	значний	значний	значний												
2.1.15	Надалі розвивати співпрацю у подоланні спільних загроз у сфері безпеки, включаючи боротьбу з тероризмом, нерозповсюдження зброї масового знищення і боротьбу з нелегальним експортом зброї	0,88	0,78	0,68	0,75	0,61	0,60	значний	значний	значний												

2.1.13. Подальше посилення та зосередження політичного діалогу і співробітництва на питаннях зовнішньої політики та політики безпеки

Продовження практики приєднання України до заяв і спільних позицій ЄС у сфері Спільної зовнішньої політики та політики безпеки. **Виконано.** Станом на 7 квітня 2008р., Україна приєдналася до понад 90% заяв ЄС з регіональних і міжнародних питань (1 404 з 1 540), що свідчить про незмінно високий рівень збігу позицій, підходів, цінностей та інтересів України та ЄС у міжнародних справах.

Проведення консультацій з ЄС в рамках Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Європейської політики безпеки і оборони. **Виконано.** Діалог проводиться як на найвищому, так і експертному рівнях. На саміті Україна-ЄС у Києві 14 вересня 2007р. відзначене зростаюче зближення позицій сторін з регіональних і міжнародних питань, приєднання України до зовнішньополітичних позицій ЄС та її участь у зусиллях ЄС із врегулювання криз.

Започаткування співпраці у сфері Європейської політики безпеки і оборони між Міноборони та Європейським оборонним агентством, Інститутом досліджень безпеки, Військовим штабом ЄС, Об'єднаним ситуаційним центром ЄС. **Виконано частково.** Внесення цього пункту певним чином відбиває наміри тодішнього Уряду (В.Януковича) підмінити або принаймні потіснити євроатлантичну (НАТО) інтеграцію суто європейською (ЄС). Співпраця у вказаних напрямках започаткована, однак не є системною, має ознайомчий і консультативний характер. Зміна керівництва Міноборони у грудні 2007р. зумовила зміну ключових осіб, відповідальних за вказані напрями, і призвела до певного гальмування співпраці.

2.1.14. Посилення співробітництва у вирішенні регіональних та міжнародних питань, запобіганні конфліктам і врегулюванні кризових ситуацій

Забезпечення регулярного обміну інформацією та співробітництва з Офісом Спеціального представника ЄС в Республіці Молдова. **Виконано.** Рівень і якість обміну інформацією, за твердженням обох сторін, не викликає нарікань. Водночас, не варто переоцінювати значимість заходу, оскільки "обмін інформацією" є рутинним компонентом дипломатичної роботи та сам по собі не свідчить про якість відносин.

Забезпечення виконання Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України, Урядом Республіки Молдова та Європейською Комісією щодо Місії Європейської Комісії з надання допомоги в питаннях кордону в Україні та Республіці Молдова. **Виконано.** Місія EUBAM є показовим зразком успішної співпраці ЄС-Україна-Молдова. На Саміті Україна-ЄС 14 вересня 2007р. йшлося про подовження її мандата на наступний дворічний період.

Забезпечення обміну інформацією з відповідними органами Республіки Молдова згідно з Протоколом між Державною митною службою України та Митною службою Республіки Молдова про організацію попереднього обміну інформацією про товари та транспортні засоби, переміщувані через державний кордон України та Республіки Молдова. **Виконано.** Виконання заходу не лише сприяє покращенню боротьби з контрабандою, але й, що не менш важливо, є інструментом зміцнення довіри між відповідними органами України та Молдови.

Реалізація проекту "Покращення прикордонного менеджменту на українсько-молдовському кордоні – BOMMOLUK-1". **Виконано.** З 2008р. реалізується друга фаза проекту – BOMMOLUK-2.

Забезпечення співпраці з відповідними органами Республіки Молдова щодо здійснення спільного контролю в пунктах пропуску через державний кордон. **Виконано частково.** В рамках раніше досягнутих домовленостей протягом 2007р. готувалися щомісячні Оціночні звіти, які є новим інструментом двосторонньої співпраці. Водночас, запровадження спільного контролю в пунктах пропуску відбувається повільно. Не запроваджений спільний контроль на існуючих пунктах пропуску (крім тих, де такий режим був запроваджений раніше), не створено нових пунктів пропуску.

Продовження демаркації українсько-молдовського державного кордону. **Виконано частково.** Ступінь виконання заходу українською стороною можна оцінити позитивно, виконання заходу в повному обсязі залежить від Молдовської сторони.

Підготовка пропозицій до плану подальшої участі Збройних Сил України в миротворчих місіях ЄС в Косово, Сербії і Чорногорії, Македонії. **Виконано** – хоча повнота виконання зумовлена змістом поняття “підготовка пропозицій”.

Проведення консультацій між Україною та ЄС щодо участі Збройних Сил України у врегулюванні кризових ситуацій. **Виконано.** Консультації проводились у форматах Україна-Трійка ЄС на рівні міністрів закордонних справ, між МЗС України та Генеральним секретаріатом Ради ЄС. На Саміті Україна-ЄС 14 вересня 2007р. (Київ) відзначена зростаюча участь України в зусиллях ЄС із врегулювання криз.

Продовження процесу формування українсько-польсько-литовського батальйону для виконання спільних завдань у рамках операцій ЄС. **Виконано частково.** Повнота виконання залежить від Польської і Литовської сторін.

Вжиття заходів для відновлення двосторонніх консультацій з питань використання ЄС можливостей України у сфері авіатранспортних перевезень на далекі відстані. **Виконано частково.** Низька результативність заходів зумовлена переважно неготовністю ЄС предметно розглядати питання.

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України “Про ратифікацію Угоди між Європейським Союзом і Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях Європейського Союзу із врегулювання криз”. **Виконано** (із запізненням). Закон ухвалено 6 березня 2008р. В результаті ратифікації Угоди повністю виконано пункт 23 Плану дій.

2.1.15. Подальший розвиток співпраці з подолання спільних загроз у сфері безпеки, включаючи боротьбу з тероризмом, нерозповсюдження зброї масового знищення і боротьбу з нелегальним експортом зброї

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів законів України:

- Про внесення змін до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”. **Не виконано.** Протягом повноважень ВР VI скликання законопроект на розгляд не вносився;
- Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму. **Виконано частково.** Процес ратифікації Конвенції може бути завершений після прийняття названого вище Закону.

Вжиття заходів для приведення національної практики експорту озброєння у відповідність з положеннями Кодексу поведінки ЄС. **Виконано частково.** Окремі фрагментарні кроки в напрямі виконання заходу, зроблені у 2005-2006рр., не отримали активного продовження.

Вжиття заходів для удосконалення системи державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання. **Виконано частково.** Зокрема, внесено зміни до деяких нормативних актів; Список товарів подвійного використання приведено у відповідність до Вассенаарської угоди; запроваджена кримінальна відповідальність за контрабанду радіоактивних матеріалів, виготовлення ядерного вибухового пристрою та за порушення правил поводження з радіоактивними матеріалами.

Вжиття заходів для реалізації проекту “Знищення протипіхотних мін типу ПФМ-1 в Україні”. **Не виконано.** Проект припинено через невиконання його умов Українською стороною.

Проведення переговорів з Європейською Стороною щодо надання з боку ЄС допомоги для реалізації проектів знищення та утилізації запасів непридатних боєприпасів, надлишкового озброєння та стрілецької зброї. **Виконано.** Зокрема, за підтримки ЄК реалізовано проект з ліквідації боєприпасів на складах у с.Новобогданівка.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РЕФОРМИ І РОЗВИТОК

№ пункту Плану дій	Розділи та пункти Плану дій	Індекс виконання заходів			Індекс виконання Плану дій			Оцінка Консорціуму експертів (прогрес)	Оцінка Українського Уряду (прогрес)	Оцінка ЄС (прогрес)												
		2005	2006	2007	2005	2006	2007															
2.2. ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РЕФОРМИ І РОЗВИТОК Повне виконання <table><thead><tr><th>Рік</th><th>Індекс виконання заходів</th><th>Індекс виконання Плану дій</th></tr></thead><tbody><tr><td>2005</td><td>0,74</td><td>0,45</td></tr><tr><td>2006</td><td>0,59</td><td>0,39</td></tr><tr><td>2007</td><td>0,76</td><td>0,39</td></tr></tbody></table>											Рік	Індекс виконання заходів	Індекс виконання Плану дій	2005	0,74	0,45	2006	0,59	0,39	2007	0,76	0,39
Рік	Індекс виконання заходів	Індекс виконання Плану дій																				
2005	0,74	0,45																				
2006	0,59	0,39																				
2007	0,76	0,39																				
Функціонує ринкова економіка																						
2.2.1	Подальший прогрес у створенні повністю функціонуючої ринкової економіки	0,93	0,60	н/з	0,56	0,44	н/з	певний	мети досягнуто	мети досягнуто												
2.2.2	Подальший прогрес у поступовому наблизненні законодавства до існуючого в ЄС, забезпечення його ефективної імплементації	0,60	0,70	0,78	0,37	0,40	0,42	певний	значний	значний												
2.2.3	Покращення інвестиційного клімату, включаючи забезпечення прозорості, передбачуваності та спрощення механізму його регулювання та застосування	0,85	0,70	1,00	0,56	0,40	0,38	певний	певний	певний												
Монетарна та фінансова політика, політика обмінного курсу																						
2.2.4	Закріпити прогрес у реалізації політики макроекономічної стабілізації та зростання	0,93	0,53	0,70	0,35	0,30	0,28	помірний	певний	певний												
Структурні реформи																						
2.2.5	Здійснення послідовної та довгострокової програми структурної реформи з метою подальшого зміцнення функціонування ринкової економіки	0,68	0,57	0,61	0,47	0,36	0,27	помірний	певний	—												
2.2.6-2.2.7	Соціальна сфера, зайнятість, зменшення бідності	0,85	0,58	0,60	0,68	0,36	0,33	помірний	певний	певний												
Регіональний розвиток																						
2.2.8	Зменшення розриву між рівнями розвитку регіонів та покращення можливостей для місцевого розвитку	0,70	0,70	0,78	0,61	0,58	0,65	певний	певний	—												
2.2.9	Сталий розвиток	0,35	0,35	0,85	0,31	0,29	0,37	помірний	—	—												

ФУНКЦІОНУЮЧА РИНКОВА ЕКОНОМІКА**2.2.2. Подальше наближення законодавства України до законодавства ЄС, забезпечення його ефективної імплементації**

Забезпечення реалізації плану заходів щодо виконання у 2007р. Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС. **Виконано частково.** Зокрема, затверджено План заходів з виконання згаданої Програми на 2007р.; систематизовано роботу з перекладу актів *acquis* українською мовою; створюється Загальнодержавна інформаційна мережа з питань європейського права.

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до Господарського кодексу України" (щодо приведення його норм у відповідність з нормами Цивільного кодексу України). **Виконано частково.** Закон прийнято ВР 15 березня 2007р. 10 квітня 2007р. Президент України застосував вето до Закону та повернув його з відповідними пропозиціями до ВР.

2.2.3. Покращення інвестиційного клімату, включаючи забезпечення прозорості, передбачуваності та спрощення механізму його регулювання та застосування

Проведення консультацій, засідань за круглим столом з питань реалізації державної регуляторної політики за участю українських та іноземних суб'єктів господарської діяльності. **Виконано.** Міністерствами і відомствами, громадськими радами проведена значна кількість круглих столів, семінарів, конференцій, нарад.

Участь у міжнародних заходах з метою поширення інформації про інвестиційні можливості України. **Виконано.** Україна взяла участь у трьох міжнародних заходах; організовано проведення міжнародного форуму в Україні (травень 2007р., Одеса).

Участь у забезпеченні підготовки та навчання фахівців органів виконавчої влади у сфері управління інвестиційною та інноваційною діяльністю. **Виконано.** Зокрема, проведено ряд семінарів, консультацій; започатковано підготовку Концепції Державної програми безперервної підготовки спеціалістів органів державної влади у сфері інвестицій та інновацій.

МОНЕТАРНА ТА ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА, ПОЛІТИКА ОБМІННОГО КУРСУ**2.2.4. Закріпити прогрес у реалізації політики макроекономічної стабілізації та зростання**

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Національний банк України". **Виконано частково.** Закон прийнято ВР у цілому 23 лютого 2007р., проте повернуто Президентом з пропозиціями, які ВР V скликання не розглядала.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та внесення змін до деяких законодавчих актів України". **Виконано частково.** Законопроект прийнято ВР V скликання в першому читанні 24 квітня 2007р.; повторно внесено 23 листопада 2007р. (реєстр. №942).

СТРУКТУРНІ РЕФОРМИ**2.2.5. Здійснення послідовної та довгострокової програми структурної реформи з метою подальшого зміцнення функціонування ринкової економіки**

Розроблення проектів законів України:

- Про Державну програму приватизації на 2007-2009рр. **Виконано;**
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів з питань приватизації. **Виконано.**

Законопроекти розглянуті і прийняті ВР V скликання; розглядається питання про їх доопрацювання. Сам приватизаційний процес заблоковано.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів законів України:

- Про похідні (деривативи). **Не виконано.** Законопроект (реєстр. №4019 від 18 липня 2007р. ВР V скликання не

розглядався через дочасне припинення її повноважень; відкликаний для переузгодження;

- Про систему депозитарного обліку цінних паперів в Україні. **Не виконано.** Законопроект знято з розгляду профільним Урядовим комітетом.

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про акціонерні товариства". **Виконано частково.** 15 травня 2007р. законопроект прийнято ВР V скликання в першому читанні; 23 листопада 2007р. внесено на розгляд ВР VI скликання (реєстр. №952).

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про ринок земель". **Не виконано.** Законопроект (реєстр. №947 від 25 травня 2006р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень; вважається відкликаним.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до ст.82 Земельного кодексу України". **Не виконано.** Законопроект (реєстр. №4035 від 30 липня 2007р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень; вважається відкликаним.

СОЦІАЛЬНА СФЕРА, ЗАЙНЯТИСТЬ, ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ БІДНОСТІ**2.2.6. Посилення діалогу та співробітництва з соціальними питаннями (як передбачено у статті 1 УПС); забезпечення наближення стандартів України до стандартів та практики ЄС у сфері зайнятості та соціальної політики**

Забезпечення створення нових робочих місць у рамках реалізації Основних напрямів проведення державної політики зайнятості на період до 2009р. **Виконано частково** (формально). Згідно з офіційними даними, у 2007р. створено понад 1 млн. робочих місць; насправді, це фікція: фактично, частина робочих місць виведені з тіні, частина – отримані "статистично", внаслідок врахування зміни працівниками місця роботи; частка нових якісних робочих місць є вкрай незначною.

2.2.7. Запровадження ефективних заходів щодо зниження рівня бідності та підвищення рівня зайнятості, спрямованих на істотне зменшення кількості населення, що перебуває за межею бідності, та посилення соціальної інтеграції, включаючи стабілізацію системи освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг для всіх верств населення

Розроблення проекту заходів щодо реалізації у 2008р. Стратегії подолання бідності. **Не виконано.** Заходи не затверджені. Проте, це не має жодного значення, оскільки ні заходи, ні сама Стратегія фактично не торкаються фундаментальної причини бідності в Україні – невідповідної оплати праці.

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК**2.2.8. Зменшення розриву між рівнем розвитку регіонів та збільшення можливостей для місцевого розвитку**

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про стимулювання розвитку регіонів" (щодо вдосконалення критеріїв, за якими території визначаються як депресивні). **Виконано частково.** 15 червня 2007р. Закон прийнято ВР V скликання; вирішується питання про його доопрацювання.

Реалізація Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015р. **Виконано частково.** Створено Міністерство регіонального розвитку та будівництва (1 березня 2007р.); розробляються стратегії розвитку регіонів (областей); запроваджується практика укладення угод з регіонального розвитку. Водночас, результативність заходів є мінімальною, про що свідчить поглиблення регіональних диспаратів.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК**2.2.9. Сприяння сталому розвитку**

Вивчення досвіду держав-членів ЄС щодо розроблення і прийняття стратегічних документів з питань сталого розвитку. **Виконано частково.** Зокрема, прийнято за основу проект Постанови ВР про схвалення проекту Основних напрямів економічного, соціального та природоохоронного розвитку України до 2020р.

ТОРГІВЛЯ, РИНКОВІ ТА РЕГУЛЯТОРНІ РЕФОРМИ

№ пункту Плану дій	Розділи та пункти Плану дій	Індекс виконання заходів			Індекс виконання Плану дій			Оцінка Консорціуму експертів (прогрес)	Оцінка Українського Уряду (прогрес)	Оцінка ЄС (прогрес)														
		2005	2006	2007	2005	2006	2007																	
2.3. ТОРГІВЛЯ, РИНКОВІ ТА РЕГУЛЯТОРНІ РЕФОРМИ		Повне виконання <table><thead><tr><th>Рік</th><th>Індекс виконання</th></tr></thead><tbody><tr><td>2005</td><td>0.84</td></tr><tr><td>2006</td><td>0.78</td></tr><tr><td>2007</td><td>0.80</td></tr><tr><td>2005</td><td>0.52</td></tr><tr><td>2006</td><td>0.50</td></tr><tr><td>2007</td><td>0.56</td></tr></tbody></table>						Рік	Індекс виконання	2005	0.84	2006	0.78	2007	0.80	2005	0.52	2006	0.50	2007	0.56			
Рік	Індекс виконання																							
2005	0.84																							
2006	0.78																							
2007	0.80																							
2005	0.52																							
2006	0.50																							
2007	0.56																							
2.3.1.- 2.3.1.8	2.3.1. Рух товарів	0,94	0,86	0,81	0,67	0,60	0,62																	
Торговельні відносини																								
2.3.1.1	Повна імплементація зобов'язань за УПС у сфері торгівлі товарами	0,96	1,00	1,00	0,63	0,92	0,92	значний	значний	—														
2.3.1.2	Вступ до СОТ	0,93	1,00	1,00	0,72	0,84	0,96	значний	значний	значний														
2.3.1.3	В світлі прогресу реалізації економічних реформ і виконання зобов'язань за УПС спільно розглянути питання економічних передумов створення Зони Вільної Торговлі після вступу України до СОТ	1,00	1,00	1,00	0,83	0,84	0,96	значний	значний	певний														
2.3.1.4 2.3.1.5	Митні справи Розробка та імплементація митного законодавства, що відповідає міжнародним стандартам та стандартам ЄС Удосконалення функціонування митниці; спрощення та модернізація митних процедур на кордонах і всередині держави	0,90	0,82	0,85	0,55	0,49	0,57	певний	значний	—														
Стандарти, технічне регулювання та оцінка відповідності (гармонізовані з ЄС сфери)																								
2.3.1.6	Продовжувати приведення регуляторної та адміністративної практики України у відповідність до міжнародної та існуючої в ЄС, підготовка України до участі у внутрішньому ринку ЄС в окремих пріоритетних галузях промисловості	0,86	0,91	0,95	0,57	0,62	0,61	значний	значний	значний														
Скасування обмежень та покращення управління (негармонізовані сфери ЄС)																								
2.3.1.7	Спрощення руху товарів шляхом запобігання застосування кількісних обмежень, поступового скасування ліцензування імпорту та застосування нових дискримінаційних заходів	1,00	н/з	н/з	0,77	н/з	н/з	певний	певний	певний														
Санітарні та фітосанітарні заходи																								
2.3.1.8	Підвищення безпеки продуктів харчування для споживачів та спрощення торгівлі шляхом проведення реформ та модернізації санітарної і фітосанітарної сфери	0,84	0,79	0,70	0,50	0,47	0,41	певний	значний	значний														
2.3.2.1- 2.3.2.2	2.3.2. Право щодо заснування; законодавство щодо діяльності компаній та послуг	0,96	0,88	0,89	0,69	0,59	0,46																	
Заснування компаній та законодавство про компанії																								
2.3.2.1	Повна імплементація принципів режиму найбільшого сприяння та національного режиму (умов, що впливають на заснування та діяльність компаній)	0,98	0,76	0,85	0,70	0,48	0,42	певний	значний	—														
Послуги																								
2.3.2.2	Поступове усунення обмежень, що сприятиме наданню послуг між ЄС та Україною в окремих галузях	0,85	0,97	0,90	0,62	0,69	0,48	значний	певний	—														
2.3.3	2.3.3. Рух капіталу та поточні платежі	н/з	н/з	н/з	н/з	н/з	н/з																	
2.3.4.1 2.3.4.2	2.3.4. Пересування людей, у т.ч. пересування працівників	0,85	0,85	0,93	0,38	0,41	0,71	певний	значний	—														
2.3.5.1- 2.3.5.8	2.3.5. Інші ключові сфери	0,77	0,76	0,76	0,40	0,34	0,44																	
2.3.5.1	Оподаткування	0,73	0,63	0,60	0,47	0,26	0,29	помірний	значний	певний														
2.3.5.2 2.3.5.3	Конкурентна політика	0,68	0,70	0,68	0,30	0,38	0,44	помірний	певний	—														
2.3.5.4	Права інтелектуальної та промислової власності	0,98	0,93	0,90	0,53	0,60	0,71	значний	значний	значний														
2.3.5.5	Державні закупівлі	1,00	0,85	0,73	0,42	0,17	0,52	помірний																
2.3.5.6	Статистика	0,73	0,76	0,78	0,44	0,39	0,26	помірний	помірний	—														
2.3.5.7	Фінансовий контроль	0,60	0,73	0,74	0,22	0,18	0,39	помірний	значний	значний														
2.3.5.8	Політика у сфері підприємництва	0,52	0,85	0,85	0,22	0,47	0,41	певний	значний	—														

2.3.0. Проведення оцінки економічного впливу набуття Болгарією та Румунією членства в ЄС на торговельні відносини між Україною та ЄС. **Виконано.** Оцінка проведена Мінпромполітики; на замовлення Мінекономіки, питання досліджувалося також НІСД.

Вжиття заходів з метою мінімізації можливих негативних наслідків набуття Болгарією та Румунією членства в ЄС. **Виконано.** У цілому, розширення ЄС у 2007р., за оцінками, не має значних негативних впливів на економіку України.

2.3.1. Рух товарів

ТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ

2.3.1.1. Імплементація в повному обсязі зобов'язань у сфері торгівлі товарами за УПС

Вжиття заходів для укладення Угоди між Урядом України та ЄС про торгівлю деякими сталеливарними виробами. **Виконано.**

Угода підписана 18 червня 2007р. та передбачає, зокрема, збільшення квоти на експорт названих виробів з України до ЄС до 1,32 млн. т/рік.

2.3.1.2. Вступ до СОТ

Проведення двосторонніх консультацій з державами - членами Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ. **Виконано.** Завершені консультації та укладені всі необхідні двосторонні протоколи.

2.3.1.3. Прискорення проведення необхідних адміністративних та макроекономічних реформ, передбачених УПС (розділи 2.2 і 2.3 Плану дій). Відповідно до статті 4 УПС та з урахуванням позитивних результатів проведення економічних реформ і виконання зобов'язань за УПС розгляд питання економічних передумов створення зони вільної торгівлі після вступу України до СОТ

Життя заходів для проведення переговорів про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. **Виконано.** Протягом року Мінекономіки проведено три раунди неформальних технічних консультацій з представниками ЄК; у лютому 2008р. започатковані офіційні переговори про створення ЗВТ.

МИТНІ СПРАВИ

2.3.1.4. Розроблення та імплементація митного законодавства, що відповідає міжнародним стандартам та стандартам ЄС

Продовження роботи з приведення Митного тарифу України у відповідність з Гармонізованою системою опису та кодування товарів і Комбінованою номенклатурою ЄС. **Виконано.** Прийнято Закон "Про внесення змін до Закону України "Про Митний тариф України" (31 травня 2007р.), який привів вітчизняну товарну номенклатуру у відповідність до вимог сучасної ГС; триває робота з оновлення ГС опису та кодування товарів.

2.3.1.5. Удосконалити порядок функціонування митниці, спростити та удосконалити митні процедури на кордонах і всередині держави

Життя заходів з метою:

- набуття Центральним митним управлінням лабораторних досліджень та експертної роботи Держмитслужби членства в Європейській асоціації експертних установ. **Виконано частково.** Підготовчі заходи виконані, проте зазначене членство поки не забезпечене;
- забезпечення акредитації митних лабораторій згідно із стандартом ISO 17025. **Виконано частково.**

За обом пунктами виконані підготовчі заходи, проте кінцева мета не досягнута.

СТАНДАРТИ, ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ

2.3.1.6. Продовження приведення регуляторної та адміністративної практики України у відповідність з міжнародною та існуючою в ЄС практикою, підготовка України до участі у внутрішньому ринку ЄС в окремих пріоритетних галузях промисловості

Життя заходів для приєднання України до Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів. **Виконано.** Держспоживстандарт створив робочу групу з підготовки законопроекту про ринковий нагляд, який є одним з ключових елементів системи технічного регулювання і кроком на шляху приєднання України до Угоди.

Забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про нормування у будівництві". **Виконано частково.** 7 червня 2007р. Закон прийнято в цілому ВР V скликання; вирішується питання про його доопрацювання.

Реалізація Концепції розвитку технічного регулювання та споживчої політики у 2006-2010рр. **Виконано.** Зокрема, затверджено Стратегічний План трансформації системи технічного регулювання та захисту прав споживачів відповідно до вимог ССТ та ЄС на 2007-2010рр.; здійснювалася гармонізація національних стандартів до міжнародних, розроблялися відповідні нормативні документи тощо.

Розроблення технічних регламентів, що базуються на положеннях директив ЄС щодо косметичних виробів (76/768/ЄС), екологічних критеріїв для текстильних матеріалів (2002/371/ЄС), електромагнітної сумісності (2004/108/ЄС), послуг з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом (95/18/ЄС), заборони використання деяких небезпечних речовин в електричному та електронному обладнанні (2002/95/ЄС), послуг виконавця технічного обслуговування і ремонту колісних транспортних засобів та їх складових (2000/30/ЄС). **Виконано.** Технічні регламенти (в т.ч. не передбачені Заходами-2007) розроблені на основі відповідних Директив ЄС.

Забезпечення прийняття національних стандартів (щонайменше 800), гармонізованих з міжнародними та європейськими нормами

і правилами. **Виконано.** Протягом року прийнято 1 150 національних стандартів, з яких 877 (76%) – гармонізованих з міжнародними та європейськими.

Забезпечення подальшого перегляду переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, з метою вилучення з нього продукції, вимоги до якої встановлені технічними регламентами, поетапного поширення практики декларування відповідності виробником або імпортером такої продукції. **Виконано.** Зокрема, на 122 позиції скорочено Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації; затверджено Перелік продукції, відповідність якої може бути підтверджена декларацією про відповідність.

САНІТАРНІ ТА ФІТОСАНІТАРНІ ЗАХОДИ

2.3.1.8. Підвищення рівня безпеки продуктів харчування для споживачів та спрощення торгівлі шляхом проведення реформ та модернізації санітарної і фітосанітарної сфери

Забезпечення участі України у роботі Комісії з Кодексу Аліментаріус. **Виконано.** Представники України взяли участь у засіданнях Комісії та її комітетів.

Продовження розроблення науково обґрунтованих нормативів вмісту гормонів та антибіотиків у харчових продуктах тваринного походження. **Виконано.** Крім згаданих нормативів, розроблені Критерії для складання програми розширеного контролю та Перелік харчових продуктів, які звичайно становлять ризик для здоров'я людей.

Життя заходів для:

- переоснащення лабораторій державної санітарно-епідеміологічної служби, в яких здійснюється контроль за безпекою харчових продуктів. **Не виконано.** У Державному бюджеті на 2007р. кошти на переоснащення лабораторій не передбачалися;
- підготовки і стажування спеціалістів державної санітарно-епідеміологічної служби. **Виконано частково.** Як і раніше, підготовка і стажування відбувається на базі вищих медичних закладів України; інформації про здійснення масштабних програм стажування, наприклад, в аналогічних службах країн ЄС немає.

Удосконалення державного управління у сфері карантину та захисту рослин (об'єднання Державної служби з карантину рослин та Головної державної інспекції захисту рослин у єдиний орган). **Не виконано,** оскільки не прийнято Закон "Про центральні органи виконавчої влади".

Підготовка та подання для розгляду Генеральному директораті Європейської Комісії з питань охорони здоров'я та захисту прав споживачів щорічних планів державного моніторингу залишкових кількостей ветеринарних препаратів та інших забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження. **Виконано.** Зокрема, на розгляд ЄК подано План державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та інших забруднювачів у необроблених харчових продуктах тваринного походження та кормах на 2007р. та звіт про виконання відповідного плану у 2006р.

Впровадження системи забезпечення безпеки (НАССР) на рибопереробних, молокопереробних та м'ясопереробних підприємствах. **Виконано частково.** Згадана система впроваджена лише на понад 10 молоко- і м'ясопереробних підприємствах.

Створення референт-лабораторії діагностики пташиного грипу на базі Центральної державної лабораторії ветеринарної медицини, забезпечення її оснащення та проведення акредитації згідно із стандартом ISO/IEC 17025. **Виконано частково.** Виконання функцій референт-лабораторії покладено на Український центр грипу та гострих респіраторних інфекцій.

Забезпечення підвищення діагностичної та аналітичної спроможності Центральної науково-дослідної карантинної лабораторії та зональних карантинних лабораторій для підготовки їх

до проведення поетапної акредитації згідно із стандартом ISO/IEC 17025. **Не виконано.** У Державному бюджеті-2007 кошти на переоснащення лабораторій не передбачалися.

Вжиття заходів для укладення угоди між Державним департаментом ветеринарної медицини і Генеральним Директоратом Європейської Комісії з питань охорони здоров'я та захисту прав споживачів про співробітництво у сфері ветеринарії. **Виконано частково.** Підписані угоди про співробітництво в галузі ветеринарної медицини з такими країнами ЄС, як Польща, Словаччина, Литва, Чехія, Угорщина, Франція, Італія, Німеччина. Проте, Угода з Генеральним директором ЄК не укладена.

2.3.2. Право щодо заснування компаній, законодавство щодо діяльності компаній та послуг

ЗАСНУВАННЯ КОМПАНІЙ ТА ЗАКОНОДАВСТВО ПРО КОМПАНІЇ

2.3.2.1. Повна імплементація частини IV розділу II УПС і, зокрема, принципів режиму найбільшого сприяння та національного режиму (умови, що впливають на заснування та діяльність компаній)

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом". **Виконано частково.** Законопроект (реєстр. №3679 від 14 червня 2007р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень; вважається відкликаним. Законопроект повторно внесено на розгляд КМУ.

Розроблення проектів нормативно-правових актів з питань спрощення порядку отримання документів дозвільного характеру. **Виконано.** Відповідні законопроекти (реєстр. №3651 від 7 червня та №3684 від 14 червня 2007р.) ВР V скликання не розглядалися через дочасне припинення її повноважень; вважаються відкликаними.

ПОСЛУГИ

2.3.2.2. Поступове усунення обмежень, що сприятиме обміну послугами між ЄС та Україною в окремих галузях, згідно із зобов'язаннями, які містяться в частині IV розділу III УПС (надання транскордонних послуг)

Розроблення проекту Закону України "Про страхування" (нова редакція). **Виконано.** Законопроект (реєстр. №4087 від 15 жовтня 2007р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень; повторно внесений 10 грудня 2007р. (реєстр. №1150).

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів Законів України:

- Про внесення змін до Закону України "Про банки і банківську діяльність" (щодо корпоративного управління та консолідованого нагляду). **Виконано частково.** НБУ підготував законопроект, але не передавав його на розгляд ВР;
- Про внесення змін до деяких законів України (щодо регулювання діяльності банків). **Виконано частково.** До ВР подано один законопроект з визначеного питання, підготовлений народними депутатами; потребує доопрацювання та консультацій з НБУ.

Розбудова системи пруденційного нагляду на ринку цінних паперів. **Виконано.** Зокрема, в березні 2007р. затверджені Заходи щодо реалізації основних засад розвитку пруденційного нагляду на фондовому ринку; в рамках їх виконання розроблено і впроваджено ряд нормативних документів.

Створення автоматизованої системи прийому, обробки та аналізу звітності недержавних пенсійних фондів та адміністраторів недержавних пенсійних фондів. **Виконано.** Створено пілотний проект автоматизованої системи прийому та обробки звітності недержавних пенсійних фондів та адміністраторів недержавних пенсійних фондів; система працює в тестовому режимі.

2.3.3. Рух капіталу та поточні платежі

2.3.3.1. Повна імплементація зобов'язань відповідно до частини V УПС (поточні платежі та капітал)

Розроблення проекту Закону України "Про систему валютного регулювання і валютного контролю". **Виконано.** 11 квітня 2007р. законопроект прийнято в першому читанні. Законопроект внесений на розгляд ВР VI скликання в листопаді 2007р.

2.3.4. Переміщення людей, у тому числі переміщення працівників

НЕДИСКРИМІНАЦІЙНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ПРАЦІВНИКІВ-МІГРАНТІВ (ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА УМОВИ ПРАЦІ)

2.3.4.1. Виконання у повному обсязі положень статті 24 УПС (Умови праці)

Вжити заходів для ратифікації Європейської конвенції про правовий статус працівників-мігрантів. **Виконано.** Конвенція ратифікована 16 березня 2007р. із застереженням до її ст.28: "Україна визнає право трудящих-мігрантів на створення організацій для захисту своїх економічних і соціальних інтересів, крім політичних партій та професійних спілок".

КООРДИНАЦІЯ СИСТЕМ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.3.4.2. Виконання у повному обсязі положень УПС щодо координації соціального забезпечення (статті 25 та 26 УПС)

Проведення переговорів щодо укладення міжнародних договорів з питань соціального забезпечення з Естонською Республікою, Угорською Республікою, Федеративною Республікою Німеччина, Португальською Республікою. **Виконано частково** – якщо йдеться про проведення переговорів. Переговори проведені з Німеччиною, Румунією та Угорщиною, з Естонією та Португалією – плануються. Однак, жоден договір протягом 2007р. не укладений.

2.3.5 Інші ключові сфери

ОПОДАТКУВАННЯ

2.3.5.1. Впровадження і розвиток систем оподаткування та податкових органів відповідно до міжнародних стандартів і стандартів ЄС

Здійснення заходів, передбачених на першому етапі реформування податкової системи відповідно до Концепції реформування податкової системи України. **Не виконано** – оскільки головним заходом Концепції визначено ухвалення Податкового кодексу, а він не ухвалений.

Виконання Стратегічного плану розвитку державної податкової служби на період до 2013р. **Виконано частково.** Зокрема, переглянуто Стратегію розвитку державної податкової служби на період до 2013р.; виконано пілотний проект із запровадження Єдиного реєстру податкових накладних тощо.

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА

2.3.5.2. Виконання зобов'язань щодо державної допомоги відповідно до статей 49.2.2 і 49.2.3 УПС та діяти відповідно до них, а також розроблення актів законодавства і визначення режиму контролю, що відповідають існуючому в ЄС

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про захист економічної конкуренції". **Не виконано.** Законопроект (реєстр. №3263 від 2 березня 2007р.) ВР відхилено.

2.3.5.3. Виконання зобов'язань, визначених у статті 49.2.1 УПС, забезпечення відповідності національного антимонопольного законодавства та режиму контролю за його дотриманням вимогам законодавства ЄС

Проведення порівняльного аналізу процедурних аспектів застосування законодавства України та ЄС про захист економічної конкуренції. **Виконано частково.** Аналіз лише започаткований (у рамках проекту Twinning).

Забезпечення проведення Організацією економічного співробітництва та розвитку незалежного аналізу стану дотримання в Україні конкурентного законодавства та державної політики з цих питань. **Виконано частково.** Експертами ОЕСР підготовлено аналітичний звіт. Питання заслухане в лютому 2008р. на Глобальному форумі ОЕСР. Іде підготовка остаточної редакції звіту.

Розроблення рекомендацій, зокрема на основі звіту Організації економічного співробітництва та розвитку про удосконалення інституційного забезпечення захисту конкуренції в Україні. **Виконано частково.** Розробка рекомендацій започаткована.

Підвищення кваліфікації працівників органів Антимонопольного комітету, зокрема шляхом проведення навчання з питань, передбачених проектами міжнародної технічної допомоги. **Виконано частково.** Навчання проводяться постійно в межах різних форматів міжнародної співпраці.

ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТА ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

2.3.5.4. Забезпечення рівня захисту прав інтелектуальної та промислової власності, подібного до того, що існує в ЄС, включаючи ефективні засоби його забезпечення відповідно до положень статті 50 УПС

Вжиття заходів для укладення угоди між Україною та ЄС про забезпечення взаємної охорони прав на географічні зазначення походження товарів. **Виконано частково.** Зокрема, Європейській стороні передано проект угоди стосовно географічних зазначень для вин і спиртних напоїв; здійснюється підготовка інших пропозицій.

Проведення аналізу положень законодавства України на відповідність міжнародним багатостороннім договорам з питань інтелектуальної власності та відповідним директивам і регламентам Ради ЄС, визначення доцільності внесення змін до законодавства України, у разі потреби внесення на розгляд Верховної Ради України відповідних проектів Законів України. **Виконано частково.** Зокрема, внесено на розгляд ВР законопроект "Про внесення змін до деяких законів України з питань інтелектуальної власності в частині виконання вимог, пов'язаних з вступом України до СОТ" (реєстр. №2022 від 7 лютого 2008р.); у США Україна переведена з Переліку країн пріоритетного спостереження до Переліку країн спостереження (Watch List).

Вжиття заходів для запобігання порушенням та неправомірному використанню прав інтелектуальної власності, а також виготовленню, зберіганню, розповсюдженню, переміщенню через митний кордон контрафактних товарів. **Виконано.** За інформацією Держмитслужби, ЄС загалом позитивно сприйняв надану Україною інформацію про посилення митного захисту прав інтелектуальної власності.

ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ

2.3.5.5. Створення умов для відкритого та конкурентного укладення контрактів, зокрема шляхом проведення тендерів, відповідно до положень статті 55 УПС

Реалізація Стратегії розвитку системи державних закупівель на 2005-2010рр. **Не виконано.** Постанова КМУ, якою була затверджена названа Стратегія, втратила чинність згідно з Постановою КМУ №676 від 26 квітня 2007р.

Забезпечення розпорядників державних коштів методичними рекомендаціями стосовно здійснення процедур державних закупівель з урахуванням специфіки предмета закупівлі: щодо кваліфікаційних вимог, проведення оцінки пропозицій та попередньої кваліфікації тощо. **Виконано частково.** Офіційні методики не видавалися. Однак нормативні акти Міжвідомчої комісії з питань державних закупівель містять відповідні методологічні рекомендації.

Ведення реєстру недобросовісних учасників закупівель з метою запобігання зловживанням у сфері державних закупівель. **Виконано.** У квітні 2007р. затверджено Порядок ведення та

функціонування Реєстру; протягом року до нього потрапили кілька підприємств, рішення про це є відкритими.

Розміщення нормативно-правових актів та адміністративних рішень з питань державних закупівель на веб-сайті Антимонопольного комітету. **Виконано частково.** Інформація, розміщувана на веб-сайті, не є повною.

СТАТИСТИКА

2.3.5.6. Впровадження статистичних методів, які повністю відповідають європейським стандартам в окремих сферах, та прискорення інституційного зміцнення Державного комітету статистики

Розроблення проекту постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до Стратегії розвитку державної статистики на період до 2008р. **Виконано частково.** Зокрема, започаткована розробка проекту нової Стратегії на період до 2012р.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації статистичних спостережень". **Виконано частково.** Законопроект (реєстр. №3516 від 4 травня 2007р.) прийнято в першому читанні ВР V скликання; повторно внесений 23 листопада 2007р. (реєстр. №976).

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

2.3.5.7. Надійне управління та контроль за державними фінансами

Система казначейського обліку

Реалізація Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015рр. **Виконано частково.** Зокрема, Мінфін розробив три проекти положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі; до ВР внесено законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань бухгалтерського обліку" (реєстр. №3743 від 27 червня 2007р.); вважається відкликаним через дочасне припинення повноважень ВР V скликання.

Розроблення концепції функціонування багаторівневої інформаційно-обчислювальної системи Державного казначейства, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку в державному секторі відповідно до міжнародних стандартів. **Виконано.** Концепція презентована на Міжнародній конференції з питань реформування бухгалтерського обліку в державному секторі (3-5 жовтня 2007р.); схвалена Стратегія модернізації системи управління державними фінансами.

Державний внутрішній фінансовий контроль

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проектів Законів України:

- Про фінансовий контроль. **Не виконано;**
- Про державний внутрішній фінансовий контроль. **Не виконано.**

На веб-сайті Мінфіну обидва названі законопроекти не представлені, у ВР не зареєстровані.

Розроблення:

- проекту Кодексу етики внутрішнього аудиту. **Виконано;**
- стандартів внутрішнього контролю та аудиту. **Виконано;**
- методології управління ризиками у сфері внутрішнього контролю та аудиту. **Виконано.**

Всі названі проекти розроблені та обговорені з представниками Світового банку на семінарі у квітні 2007р.

Зовнішній аудит та контроль

Розроблення проекту Закону України "Про Рахункову палату України" (нова редакція). **Не виконано.** За інформацією, протягом 2006-2007рр. тривала робота над названим законопроектом. Однак, публічно він не представлений, на розгляд ВР не внесений.

ПОЛІТИКА У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

2.3.5.8. Налагодження співробітництва з ЄС щодо політики у сфері підприємництва з метою удосконалення адміністративних та регуляторних умов діяльності компаній; розвиток законодавчої та інституціональної бази України з метою стимулювання розвитку малих та середніх підприємств відповідно до статті 73 УПС

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про спрощену систему оподаткування, обліку суб'єктів малого підприємництва. Виконано частково. Інформації про законопроект немає. Однак, КМУ розробив і подав на розгляд ВР проект Податкового Кодексу (№4099 від 30 жовтня 2007р.), де окремо розглядаються питання оподаткування суб'єктів малого підприємництва і спрощеної системи оподаткування. Проект відкликаний 23 листопада 2007р. через дочасне припинення повноважень ВР V скликання.

Виконання Угоди про спільне використання інформації між державним підприємством "Інформаційний ресурсний центр" Держкомпідприємництва та учасниками Європейського бізнес-реєстру. Виконано частково. В рамках реалізації Угоди розроблено програмний продукт, який забезпечить можливість обміну інформацією; наразі система обміну працює в тестовому режимі.

Опрацювання з Європейською Комісією питання відкриття у деяких обласних центрах України при регіональних торгово-промислових палатах філій Європейського інформаційного кореспондентського центру при Торгово-промисловій палаті та сприяти їх діяльності. Виконано частково. Відкриття регіональних філій ЄІКЦ неможливе у зв'язку з рішенням ЄК про припинення з 1 січня 2008р. діяльності мережі таких центрів, відкритих у країнах - не членах ЄС та започаткуванням програми зі створення нової мережі на 2008-2014рр.

2.4. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ ТА ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Вжиття заходів з метою укладення угод між Україною та ЄС:

- про спрощення оформлення віз. Виконано;
- про реадмісію осіб. Виконано.

Обидві угоди підписані 18 червня 2007р.; набули чинності з 1 січня 2008р.

Розроблення та забезпечення реалізації плану-графіка імплементації Плану дій Україна-ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки. Виконано частково. План-графік на 1 березня 2008р. не був узгоджений. 14 лютого 2008р. Українською стороною запропоновано затвердити План-графік на черговому засіданні Підкомітету №6 у квітні 2008р.

ТРАНСПОРТ, ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

№ пункту Плану дій	Розділи та пункти Плану дій	Індекс виконання заходів			Індекс виконання Плану дій			Оцінка Консорціуму експертів (прогрес)	Оцінка Українського Уряду (прогрес)	Оцінка ЄС (прогрес)																
		2005	2006	2007	2005	2006	2007																			
2.5. ТРАНСПОРТ, ЕНЕРГЕТИКА, ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ Транспорт, інформаційне суспільство та навколишнє середовище		Повне виконання <table><thead><tr><th>Category</th><th>2005</th><th>2006</th><th>2007</th></tr></thead><tbody><tr><td>Transport</td><td>0.91</td><td>0.75</td><td>0.91</td></tr><tr><td>Information Society</td><td>0.68</td><td>0.56</td><td>0.62</td></tr><tr><td>Environment</td><td>0.74</td><td>0.62</td><td>0.65</td></tr></tbody></table>						Category	2005	2006	2007	Transport	0.91	0.75	0.91	Information Society	0.68	0.56	0.62	Environment	0.74	0.62	0.65			
Category	2005	2006	2007																							
Transport	0.91	0.75	0.91																							
Information Society	0.68	0.56	0.62																							
Environment	0.74	0.62	0.65																							
2.5.1-2.5.5	Транспорт	0,91	0,75	0,91	0,79	0,63	0,73	значний	значний	—																
2.5.1	Розробити та започаткувати впровадження національної транспортної стратегії, включаючи розвиток національної транспортної інфраструктури	0,96	0,79	0,91	0,84	0,71	0,85	значний																		
2.5.2	Впровадження окремих заходів та реформ у сфері автомобільного транспорту	0,91	0,73	0,78	0,80	0,65	0,65	значний																		
2.5.3	Реалізувати окремі заходи та реформи у сфері залізничного транспорту	1,00	0,70	1,00	0,98	0,64	0,74	значний																		
2.5.4	Реалізувати окремі заходи та реформи у сфері авіаційного транспорту	0,83	0,75	0,84	0,78	0,69	0,74	значний																		
2.5.5	Реалізувати окремі заходи та реформи у сфері морського та внутрішнього водного транспорту	0,85	0,78	1,00	0,56	0,45	0,70	певний																		
2.5.13-2.5.14	Інформаційне суспільство	0,68	0,77	0,66	0,56	0,70	0,40	певний	помірний	—																
2.5.15-2.5.17	Навколишнє середовище	0,74	0,62	0,65	0,55	0,41	0,46	певний	певний	значний																

ТРАНСПОРТ

2.5.1. Розроблення та започаткування реалізації національної транспортної стратегії, включаючи розвиток національної транспортної інфраструктури

Розроблення проекту Концепції формування сталої національної політики розвитку всіх видів транспорту та засад (стратегії) транспортної політики. Виконано. Концепція сталої національної транспортної політики розвитку всіх видів транспорту на 2007-2014рр. затверджена 3 травня 2007р.

Вжиття заходів для підготовки та реалізації інвестиційних проектів з розбудови транспортної інфраструктури із залученням ресурсів міжнародних фінансових організацій, у т.ч. Європейського інвестиційного банку та ЄБРР (третій проект ремонту автомобільної дороги Київ-Чоп та проект запровадження швидкісного руху на залізничному транспорті України). Виконано. Зокрема, Кредитна угода між Україною і ЄБРР ратифікована ВР 13 квітня 2007р.; 30 липня 2007р. підписана Фінансова угода між Україною та ЄІБ; виконуються ряд проектів із залученням коштів міжнародних фінансових організацій.

Визначення переліку проектів для спільного фінансування з Європейським інвестиційним банком та ЄБРР. Виконано. Два спільні проекти реалізуються; два – на стадії підготовки; крім того, Мінтрансв'язку сформував перелік пріоритетних інвестиційних проектів (23 позиції); Мінпаливенерго – погоджено з ЄК перелік 12 пріоритетних проектів для спільного фінансування.

Розроблення проекту Концепції державно-приватного партнерства. Виконано частково. Проект Концепції схвалено Урядовим комітетом з питань економічної політики та європейської інтеграції 13 листопада 2007р.; проте, він потребує перепогодження через зміну Уряду.

Розроблення та забезпечення реалізації плану заходів з імплементації Угоди про співробітництво щодо цивільної глобальної навігаційної супутникової системи між Україною та Європейським Співтовариством та його державами - членами. Виконано частково. Названа угода ратифікована ВР 10 січня 2007р. Затверджено План заходів з її імплементації.

2.5.2. Здійснення окремих заходів та проведення реформ у сфері автомобільного транспорту

Вжиття заходів з метою приєднання України до Конвенції Міжнародної організації праці №153 “Про тривалість робочого часу та періоди відпочинку на дорожньому транспорті”. **Виконано.** Законопроект про приєднання до Конвенції внесено на розгляд ВР 7 грудня 2007р. (реєстр. №6).

Розроблення проекту Концепції підвищення безпеки на дорогах. **Виконано частково.** Проекти Концепції та Державної програми з підвищення безпеки дорожнього руху на період до 2012р. знаходяться на стадії доопрацювання.

2.5.3. Здійснення окремих заходів та проведення реформ у сфері залізничного транспорту

Вжиття заходів для уніфікації з міжнародною практикою прикордонних процедур під час здійснення залізничних перевезень. **Виконано.** Зокрема, прийнято Закон; з 1 листопада 2007р. в Україні набув чинності Протокол, що стосується змін Конвенції про міжнародні залізничні перевезення, до якого Україна приєдналася у 2005р.

2.5.4. Здійснення окремих заходів та проведення реформ у сфері авіаційного транспорту

Вжиття заходів для започаткування переговорів стосовно укладення угоди між Україною та ЄС у сфері цивільної авіації. **Виконано.** Переговори започатковані 3 грудня 2007р.

Проведення переговорів з окремими державами - членами ЄС щодо внесення змін до укладених двосторонніх міждержавних угод про повітряне сполучення. **Виконано.** Проведені переговори з Грецією, Литвою, Польщею, Угорщиною.

Вжиття заходів для організації оціночного візиту в Україну експертів Об'єднаних авіаційних влад Європи (JAA). **Виконано.** Візит відбувся в листопаді 2007р.

Вжиття заходів до набрання чинності для України Протоколом про приєднання Європейського Співтовариства до Міжнародної конвенції щодо співробітництва у галузі безпеки аеронавігації “Євроконтроль”. **Виконано частково.** Повне виконання заходу залежить від Європейської сторони.

2.5.5. Здійснення окремих заходів та проведення реформ у сфері морського та внутрішнього водного транспорту

Вжиття заходів для приєднання України до Протоколу 1997р. Міжнародної конвенції по запобіганню забрудненню з суден 1973р. **Не виконано.** Пакет документів, необхідних для приєднання, знаходиться у стадії підготовки.

Вжиття заходів для участі України у перегляді Белградської конвенції 1948р. **Виконано.** Визначено склад делегації України та затверджені директиви для участі в Підготовчому комітеті Дипломатичної Конференції з питань перегляду (Указ Президента України №1218 від 13 грудня 2007р.).

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО

2.5.13. Прискорення досягнення прогресу у сфері політики та регулювання електронних засобів зв'язку

Реалізація Концепції розвитку телекомунікацій в Україні до 2010р. **Виконано частково.** Зокрема, затверджено Програму розвитку телекомунікацій в Україні до 2010р. (13 грудня 2007р.); проте, в країні досі не існує реальної стратегії розвитку електронних комунікацій, яка визначала б цільові результати, пріоритетні види електронних комунікацій, що є оптимальними для їх досягнення, шляхи впровадження пріоритетних засобів електронних комунікацій, джерела фінансування тощо.

Розроблення проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про радіочастотний ресурс України”. **Виконано частково.** Законопроект (реєстр. №4097 від 24 жовтня 2007р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень; вважається відкликаним.

Розроблення проектів постанов Кабінету Міністрів України:

- про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 31 січня 2001р. №77 “Про ставки щомісячних зборів за використання радіочастотного ресурсу України”. **Не виконано;**

- про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006р. №200 “Про розмір плати за видачу, продовження строку дії, переоформлення, видачу дублікатів ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України”. **Не виконано.**

Терміни розробки обох проектів перенесені на 2008р.

2.5.14. Прискорення досягнення прогресу у розвитку сфери послуг інформаційного суспільства та інтеграції України до програми дослідження технологій інформаційного суспільства

Розроблення механізму реалізації Закону України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015рр.” **Виконано.** Розпорядженням КМУ №653 від 15 серпня 2007р. затверджено План заходів з виконання завдань, передбачених Законом.

Вжиття заходів для:

- створення інфраструктури центрів сертифікації ключів для банківської системи України. **Виконано частково.** Зокрема, впроваджено програмно-технічний комплекс першої черги технологічного центру Центрального засвідчувального органу (ЦЗО), функції якого виконує Держзв'язку; акредитовано шість (діють п'ять) центрів сертифікації ключів;
- розроблення вимог безпеки для Інтернет-банкінга, мобільного банкінга. **Виконано частково.** Розробка вимог продовжується; триває перший етап впровадження мобільних платежів.

НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

2.5.15. Здійснення заходів з метою створення умов для якісного управління у сфері навколишнього середовища та започаткування їх впровадження

Удосконалення процедури доступу до інформації про навколишнє середовище. **Виконано частково.** Зокрема, відповідна інформація розміщується на веб-сайті Мінприроди, проте, громадські організації зауважують, що недостатнім є рівень оприлюднення проектів рішень і нормативних актів; рубрика “Стан довкілля в Україні” не містить жодної інформації. Крім того, право громадян на участь у прийнятті рішень стосовно довкілля дотримується неналежною мірою, насамперед – на рівні місцевого самоврядування.

Вжиття заходів для укладення Протоколу до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат щодо екологічно збалансованого розвитку транспорту та інфраструктури. **Не виконано.** Робочою групою розроблено проект Протоколу. Пропозиції Української сторони до цього протоколу не розроблені.

2.5.16. Здійснення заходів для запобігання погіршенню стану навколишнього середовища, забезпечення захисту здоров'я людей, досягнення раціонального використання природних ресурсів відповідно до зобов'язань Йоганнесбурзького саміту

Розроблення проектів:

- Закону України “Про комплексну систему запобігання забрудненню та видачі інтегрованих дозволів”. **Не виконано.** Причини невиконання невідомі;
- національного плану дій з охорони навколишнього середовища. **Виконано частково.** Зокрема, проведені консультації з громадськістю (семінари, круглі столи тощо) з питань підготовки Національного плану дій; розробляється його проект;
- визначення засад національної екологічної політики. **Виконано частково.** Зокрема, Розпорядженням КМУ №880 від 17 жовтня 2007р. схвалено Концепцію національної екологічної політики України на період до 2020р. Передбачається, що з метою її реалізації буде розроблена та затверджена відповідна Стратегія.

Розроблення проектів:

- Загальнодержавної програми розвитку заповідної справи у період до 2020р. **Виконано частково.** Відповідний законопроект (реєстр. №4051 від 31 серпня 2007р.) ВР V скликання не розглядався через дочасне припинення її повноважень; знаходиться на перепогодженні;
- Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2008-2025рр. **Не виконано.** Відповідний законопроект знаходиться на доопрацюванні;
- Концепції охорони водних ресурсів. **Виконано частково.** Проект Концепції знаходиться на доопрацюванні.

2.5.17. Розширення співробітництва у сфері навколишнього середовища

Забезпечення виконання Національного плану заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. **Виконано частково.** Зокрема, укладені угоди з питань зміни клімату з Данією, Нідерландами, Францією; у звіті Міжнародної групи експертів ООН, яка 16-22 квітня 2007р. перевіряла готовність

України до участі в Кіотському процесі, відзначена її готовність до запровадження механізмів реалізації Протоколу. Водночас, згідно з результатами дослідження авторів Звіту ООН "Кліматичні зміни загрожують небувалим відступом у людському розвитку" (листопад 2007р.), Україна посіла 18 місце серед 30 країн світу за найбільшою кількістю шкідливих викидів в атмосферу.

Виконання інноваційних та інвестиційних програм і проектів, спрямованих на забезпечення дотримання Україною зобов'язань за зазначеними Конвенцією та Протоколом. **Виконано частково.** Зокрема, Постановою КМУ №612 від 4 квітня 2007р. створено Національне агентство екологічних інвестицій України; реалізується грант Уряду Японії (реабілітація промислових територій); в Секретаріаті Конвенції розглядаються пропозиції потенційних інвесторів спільних проектів.

Вжиття заходів для удосконалення управління трансграничними природоохоронними об'єктами "Східні Карпати" та "Дунайський біосферний резерват". **Виконано частково.** Розглянуто нову редакцію Положення про Дунайський біосферний заповідник. Українською стороною запропоновано розробити спільний План управління резерватом "Східні Карпати".

ЕНЕРГЕТИКА

№ пункту Плану дій	Розділи та пункти Плану дій	Індекс виконання заходів			Індекс виконання Плану дій			Оцінка Консорціуму експертів (прогрес)	Оцінка Українського Уряду (прогрес)	Оцінка ЄС (прогрес)								
		2005	2006	2007	2005	2006	2007											
	2.5. ТРАНСПОРТ, ЕНЕРГЕТИКА, ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ Енергетика	Повне виконання <table><thead><tr><th>Рік</th><th>Індекс виконання</th></tr></thead><tbody><tr><td>2005</td><td>0.83</td></tr><tr><td>2006</td><td>0.72</td></tr><tr><td>2007</td><td>0.64</td></tr></tbody></table>						Рік	Індекс виконання	2005	0.83	2006	0.72	2007	0.64	значний	значний	—
Рік	Індекс виконання																	
2005	0.83																	
2006	0.72																	
2007	0.64																	
2.5.6	Затвердження загальної енергетичної політики, що сприятиме зближенню з цілями енергетичної політики ЄС	0,80	0,85	0,76	0,50	0,62	0,64	значний										
2.5.7	Поступовий перехід до принципів, за якими функціонують внутрішні ринки газу та електроенергії ЄС	0,84	0,75	0,52	0,60	0,58	0,37	значний										
2.5.8	Прогрес у галузі енергетичних мереж	0,72	0,69	0,63	0,46	0,53	0,45	певний										
2.5.9	Прогрес у сфері транзиту природного газу	0,68	0,85	0,70	0,44	0,74	0,64	значний										
2.5.10	Прогрес у реструктуризації вугільних шахт	0,82	0,47	0,63	0,63	0,37	0,32	певний										
2.5.11	Прогрес в ефективності використання енергії та відновлювальних джерел енергії	0,90	0,78	0,49	0,66	0,60	0,37	значний										
2.5.12	Продовження співробітництва з питань атомної енергії та ядерної безпеки	0,93	0,69	0,78	0,75	0,68	0,71	значний										

ЕНЕРГЕТИКА

2.5.6. Реалізація загальної енергетичної політики, що сприятиме зближенню з цілями енергетичної політики ЄС

Забезпечення виконання Меморандуму про порозуміння між Україною та Європейським Союзом щодо співробітництва в енергетичній галузі. **Виконано.** Зокрема, підписано Другий спільний звіт про перебіг реалізації положень Меморандуму у 2007р.; започаткована робота Координаційного комітету Україна-ЄК-МАГАТЕ на підтримку імплементації положень Меморандуму за напрямом "ядерна безпека".

Реалізація Концепції підвищення безпеки діючих енергоблоків атомних електростанцій. **Виконано частково.** Зокрема, започатковане проведення оцінки стану безпеки українських АЕС у межах спільного проекту Україна-ЄК-МАГАТЕ; експертами МАГАТЕ та ЄК підготовлено проект його технічного завдання; у жовтні проект затверджено Європейською стороною, відкрито його фінансування.

Вжиття заходів для отримання статусу повноправного члена в Договорі про Енергетичне Співтовариство. **Виконаний частково.** Затверджений відповідний План заходів, створена Міжвідомча група. У грудні 2007р. ЄК отримала мандат на проведення переговорів; 28 лютого 2008р. у Києві з візитом перебувала місія ЄК з вивчення питань, що стосуються приєднання.

Вжиття заходів для забезпечення участі України в Європейській енергетичній програмі. **Не виконано.** Причини невиконання заходу невідомі.

2.5.7. Поступовий перехід до принципів, за якими функціонують внутрішні ринки газу та електроенергії ЄС

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про засади функціонування ринку природного газу". **Не виконано.** Законопроект не розглядався ВР через незацікавленість значної частини народних депутатів у його прийнятті.

Здійснення поетапного приведення тарифів на електроенергію для всіх категорій споживачів до рівня, що відповідає обґрунтованим витратам на їх виробництво, передачу та постачання, а також цін на природний газ – до рівня обґрунтованих витрат, пов'язаних з його реалізацією. **Не виконано** – через небажання політиків вдаватися до так званих “непопулярних заходів”.

Продовження співробітництва з Регіональною асоціацією регулюючих органів (ERRA) та Радою регуляторів енергетики ЄС (CEER). **Виконано частково**. Співробітництво продовжується на рівні консультацій та обміну інформацією.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України “Про Національну комісію регулювання електроенергетики України”. **Виконано частково**. Законопроект розглядався в комітетах ВР, є недосконалим і потребує суттєвого доопрацювання.

Вжиття заходів для реформування газового сектору. **Не виконано**. Причинами є, зокрема, неприйняття Закону “Про засади газового ринку” та зволікання з реформуванням НАК “Нафтогаз України”.

2.5.8. Прогрес у галузі енергетичних мереж

Забезпечення реалізації проекту Броди–Полоцьк. **Виконано частково**. Зокрема, на Енергетичному саміті у Вільносі 10-11 жовтня 2007р. підписано Договір між енергетичними компаніями Азербайджану, Грузії, Литви, Польщі та БАТ “Укртрансфаста” про приєднання до ТОВ МТП “Сарматія”; укладено також Договір між профільними міністерствами цих країн про співробітництво в енергетичній сфері; в листопаді на експертному рівні парафоровано установчий договір розширеного МТП “Сарматія”. Повне виконання заходу залежить значною мірою від зовнішніх чинників і буде продовжено у 2008р.

Вжиття заходів для укладення зовнішньоекономічних договорів з метою диверсифікації джерел постачання газу. **Не виконано**. Українська сторона вживає заходів щодо участі в європейському проєкті спорудження газопроводу “Набукко”. Проте, його реалізація вирішальною мірою залежить від позицій третіх сторін.

Вжиття заходів для приєднання об'єднаної енергетичної системи України до транс'європейських електричних мереж. **Виконано частково**. Зокрема, у вересні 2007р. Керуючим комітетом UCTE (Союз з координації передачі електроенергії) ухвалене Технічне завдання з приєднання України та Молдови до UCTE; робота з приєднання координується з проєктом TACIS з підтримки приєднання України до електричних Транс-Європейських Мереж та з дослідженням можливості синхронізації систем UCTE і IPSUPS.

2.5.9. Прогрес у сфері транзиту природного газу

Забезпечення в установленому порядку охорони найбільш важливих об'єктів лінійної частини магістральних газопроводів. **Виконано частково**. Продовжуються роботи з забезпечення в установленому порядку охорони найбільш важливих об'єктів лінійної частини магістральних газопроводів. Докладної інформації з цього питання немає.

2.5.10. Прогрес у реструктуризації вугільних шахт

Розроблення проєктів:

- Закону України “Про розвиток та особливості приватизації підприємств вугільної промисловості України”. **Виконано частково**. Законопроект розроблено, однак, після фахових і громадських обговорень повернуто на доопрацювання;
- Програми видобутку та утилізації газу метану вугільних родовищ. **Не виконано**. Проєкт Програми не розроблений Мінвуглепромом з невідомих причин;

- вжиття заходів для гармонізації системи державної підтримки вугільної промисловості з нормами ЄС та СОТ. **Виконано частково**. Зокрема, розроблено законопроект про особливості державної підтримки вугільної промисловості з урахуванням вимог СОТ, який знаходиться на узгодженні.

2.5.11. Підвищення ефективності використання енергії та її відновлюваних джерел

Розроблення проєктів:

- Дорожньої карти співробітництва України та ЄС у сфері підвищення енергоефективності, використання альтернативних джерел енергії та боротьби із зміною клімату. **Виконано частково**. Проєкт розроблений і знаходиться на узгодженні;
- Програми вдосконалення нормативно-правової бази у сфері енергоефективності та її адаптації до законодавства ЄС. **Виконано частково**. НАЕР затверджено план розроблення та внесення на розгляд КМУ проєктів актів та програмних документів, ряд з яких внесено. Водночас конкретна законотвора діяльність недостатня;
- Програми інституційного розвитку державної системи управління енергоефективністю. **Не виконано**. Причини невиконання невідомі.

Розроблення проєктів:

- Програми підтримки розвитку нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії з метою заміщення імпортованих енергоносіїв. **Не виконано**.
- Концепції Комплексної державної програми з енергоефективності. **Не виконано**.

Причини невиконання обох заходів невідомі.

2.5.12. Продовження співробітництва з питань атомної енергії та ядерної безпеки

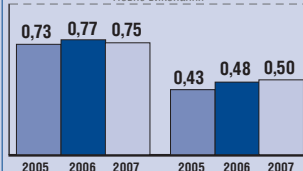
Вжиття заходів для підвищення безпеки енергоблоку №2 Хмельницької та енергоблоку №4 Рівненської атомних електростанцій. **Виконано частково**. Планові заходи виконуються, проте, докладної інформації немає.

Затвердження Положення про підготовку персоналу, який залучається до роботи в Інформаційно-кризовому центрі Держатомрегулювання у разі загрози або виникнення радіаційної аварії. **Виконано**. Положення затверджене 14 червня 2007р.

Вжиття заходів з метою:

- зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС. **Виконано частково**. Зокрема, експлуатуюча організація ДСП ЧАЕС здійснює комплекс робіт та операцій, пов'язаних зі зняттям з експлуатації ядерних установок;
- перетворення об'єкта “Укриття” на екологічно безпечну систему. **Виконано частково**. Зокрема, укладено контракти: на виконання підготовчих робіт до будівництва фундаментів нового конфайнмента – з українською компанією “ПТЕМ” (3 квітня 2007р.); на проєктування та будівництво об'єкта “Укриття” – з міжнародним консорціумом NOVARKA та на завершення будівництва сховища відпрацьованого ядерного палива – з компанією Holtec International (17 вересня 2007р.);
- забезпечення модернізації автоматизованої системи радіаційного контролю зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення. **Виконано**. Модернізована система введена в експлуатацію 27 червня 2007р.;
- розроблення проєкту стратегії поводження з радіоактивними відходами. **Виконано частково**. Концепція Загальнодержавної програми поводження з РАВ на 2008-2017рр. схвалена КМУ 1 серпня 2007р.

МІЖЛЮДСЬКІ КОНТАКТИ

№ пункту Плану дій	Розділи та пункти Плану дій	Індекс виконання заходів			Індекс виконання Плану дій			Оцінка Консорціуму експертів (прогрес)	Оцінка Українського Уряду (прогрес)	Оцінка ЄС (прогрес)												
		2005	2006	2007	2005	2006	2007															
2.6. МІЖЛЮДСЬКІ КОНТАКТИ		Повне виконання <table><thead><tr><th>Рік</th><th>Індекс виконання заходів</th><th>Індекс виконання Плану дій</th></tr></thead><tbody><tr><td>2005</td><td>0,73</td><td>0,43</td></tr><tr><td>2006</td><td>0,77</td><td>0,48</td></tr><tr><td>2007</td><td>0,75</td><td>0,50</td></tr></tbody></table>						Рік	Індекс виконання заходів	Індекс виконання Плану дій	2005	0,73	0,43	2006	0,77	0,48	2007	0,75	0,50			
Рік	Індекс виконання заходів	Індекс виконання Плану дій																				
2005	0,73	0,43																				
2006	0,77	0,48																				
2007	0,75	0,50																				
2.6.1-2.6.3	Наука і технологія, дослідження та розвиток	0,70	0,83	0,93	0,43	0,56	0,68	певний	помірний	помірний												
2.6.4-2.6.6	Освіта, навчання та молодь. Культура та аудіовізуальні питання	0,78	0,71	0,63	0,46	0,42	0,40	певний	значний	значний												
2.6.7	Співробітництво у сфері громадянського суспільства	н/з	н/з	н/з	н/з	н/з	н/з															
2.6.8	Транскордонне та регіональне співробітництво	1,00	0,93	0,85	0,73	0,70	0,69	значний	помірний	—												
2.6.9	Громадське здоров'я	0,69	0,70	0,69	0,34	0,38	0,38	помірний	певний	потребує подальшого поглиблення												

2.6.1. Підготовка інтеграції України до Європейського дослідного простору

Вжиття заходів з метою поглиблення співробітництва між Україною та ЄС у сфері науки і технологій. **Виконано частково.** Давати оцінку повноти виконання заходу, сформульованому в такий спосіб, неможливо. Водночас, певні заходи виконувалися: проводилися відповідні переговори з ЄК; розроблено законопроект про ратифікацію Заяви про членство України в Міжнародній європейській інноваційній науково-технічній програмі EUREKA. Слід зазначити, що повнота виконання заходу залежить також від Європейської сторони.

2.6.3. Сприяння інтеграції України для досягнення високого рівня наукового обміну

Реалізація Конвенції між Міністерством освіти і науки України та ІНТАС про співробітництво у спільному конкурсі грантів для молодих вчених. **Виконано.** Протягом 2007р. за програмою ІНТАС виконувалися грантові проекти, відібрані на 13 конкурсах, що відбулися у 2006р., і виконання яких розпочалося до 1 квітня 2007р.

Вжиття заходів для укладення Рамкової угоди між Кабінетом Міністрів України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях. **Виконано.** Угода підписана 25 січня 2008р.

Вжиття заходів з метою сприяння підвищенню рівня поінформованості населення про Європейський дослідницький простір та заінтересованості вітчизняних науковців в участі у наукових програмах ЄС. **Виконано.** Національний інформаційний центр України зі співробітництва з ЄС у сфері науки і технологій постійно інформує українські наукові організації та науковців загалом про можливості рамкових програм ЄС в Україні, Програми Марії Кюрі, конкурси за програмою Україна-ІНТАС та інші, включно із заходами, передбаченими Сьомою рамковою програмою ЄС з досліджень (РП7) "Будівництво європейського дослідницького простору знань для зростання".

ОСВІТА, НАВЧАННЯ ТА МОЛОДЬ

2.6.4. Реформування та вдосконалення системи освіти і навчання та діяльність у напрямі наближення до стандартів і практики ЄС

Затвердження та забезпечення виконання Плану дій щодо впровадження в систему вищої освіти України положень Болонського процесу на 2006-2010рр. **Виконано частково.** Зокрема, створено Міжвідомчу комісію з впровадження положень Болонського процесу; Національну групу промоутерів Болонського процесу в Україні; затверджено План дій щодо впровадження в систему вищої освіти

принципів Болонського процесу на 2007-2010рр. і План заходів щодо виконання Плану дій. Завдання запровадження означених принципів враховані у Плані дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010р. У травні 2007р. на П'ятій конференції міністрів освіти європейських країн Україна отримала 3,9 бала (за п'ятибальною системою) за рівень впровадження принципів Болонського процесу.

Продовження роботи щодо наближення процедури ліцензування та акредитації до європейських стандартів. **Виконано частково.** Зокрема, прийнята Постанова КМУ "Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг" №1019 від 8 серпня 2007р.; розроблено проект Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти і проект Положення про акредитацію ВНЗ, напрямів підготовки і спеціальностей у ВНЗ та вищих професійних училищах, Положення про відокремлені структурні підрозділи ВНЗ. Водночас, в освітньому полі залишається очевидний надмір ВНЗ, які фізично не можуть бути забезпечені кваліфікованими кадрами.

2.6.5. Розширення співробітництва у сфері освіти, стажування та молоді

Здійснення заходів щодо організації візиту в Україну представників програми "Молодь" для ознайомлення з національною молодіжною політикою, діяльністю молодіжних організацій. **Не виконано.** Натомість, відбулися візити представників національних агентств (центрів) програми "Молодь в дії" (програми, що змінила у 2007р. програму "Молодь"). Перспективи участі України в новій програмі не визначені.

КУЛЬТУРА ТА АУДІОВІЗУАЛЬНІ ПИТАННЯ

2.6.6. Активізація культурного та аудіовізуального співробітництва

Вжиття заходів для здійснення міжнародного культурного обміну з державами - членами ЄС. **Виконано частково.** Давати оцінку повноти виконання заходу, сформульованому в такий спосіб, неможливо. Будь-який міжнародний захід МКТ можна підвести під формулювання цього пункту.

Проведення Дня Європи в містах України. **Виконано.** Дні Європи проведені в усіх регіонах України протягом травня-червня 2007р.

Опрацювання питання щодо ратифікації Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження. **Не виконано** – виходячи з того, що Конвенція не ратифікована. Коректно оцінити виконання заходу, сформульованого в такий спосіб, неможливо.

Доопрацювання та забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України "Про ратифікацію Європейської конвенції про транскордонне телебачення". **Не виконано.** За окремими повідомленнями, з вересня 2007р. законопроект знаходиться на розгляді Президента України.

Проведення консультацій з ЄС щодо можливої участі України в Програмі "Культура-2007". **Виконано частково** (формально): консультації проводилися, МКТ зверталось до Європейського комісара з питань освіти, культури та мовної політики. Водночас, заявка на участь України у програмі не подана (кінцевий термін подання сплив 1 жовтня 2007р.).

ТРАНСКОРДОННЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

2.6.8. Розширення контактів та транскордонного і регіонального співробітництва із сусідніми державами - членами ЄС шляхом використання можливостей та врахування викликів, що виникають у зв'язку із розширенням ЄС

Вжиття заходів для виконання програм сусідства Україна-Польща-Білорусь, Україна-Угорщина-Словаччина, Україна-Румунія, КАДСЕС. **Виконано частково.** Зокрема, започатковані окремі заходи з реалізації програм сусідства; проведені конкурси проектів з участі у таких програмах; відбулися парламентські слухання "Про інтенсифікацію співробітництва України з ЄС у рамках єврорегіонів та перспективи транскордонного співробітництва" (16 травня 2007р.). Водночас, можливості програм використовуються неналежною мірою, насамперед – через надто малі повноваження та ресурси українських регіонів.

Вжиття заходів для розвитку міжрегіонального співробітництва з державами-членами ЄС. **Виконано частково.** Зокрема, укладені угоди про створення нових єврорегіонів ("Ярославна", "Донбас"), реалізуються окремі проекти. Проте, можна стверджувати, що можливості співробітництва використовуються незначною мірою – з причин, наведених вище.

Забезпечення виконання Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010рр. **Виконано частково.** Наведений вище коментар цілком стосується й цього пункту.

ПИТАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

2.6.9. Підвищення за взаємодії та підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я рівня охорони здоров'я та епідеміологічної безпеки в Україні відповідно до норм ЄС. Розвиток зв'язків між інформаційною системою України та існуючою в ЄС системою моніторингу індикаторів стану здоров'я громадян. Інтеграція України в інформаційну систему охорони здоров'я EUPHIN. Знання та інформація у сфері охорони здоров'я

Проведення консультацій з ЄС щодо участі українських фахівців як спостерігачів у засіданнях компетентних структур ЄС. **Не виконано.** За повідомленнями, через позицію Європейської сторони.

Нагляд за інфекційними хворобами та охорона здоров'я (епідеміологічний контроль і нагляд)

Участь у роботі спеціалізованих органів нагляду за збором даних та інформації про ВІЛ/СНІД, зокрема в роботі Європейського консультативного органу з боротьби з ВІЛ/СНІДом. **Виконано частково.** Україна не бере постійної участі в роботі зазначеного консультативного органу; представники України є учасниками лише окремих його засідань.

Узгодження з ЄС механізму обміну інформацією та результатами технічної експертизи між відповідними лабораторіями України та ЄС і забезпечення його впровадження. **Виконано.**

Обмін інформацією здійснюється постійно; підписана чергова угода про співробітництво між МОЗ і Європейським регіональним бюро ВООЗ на 2008-2009рр.

Вжиття заходів для переоснащення лабораторій державної санітарно-епідеміологічної служби, які здійснюють контроль за інфекційними хворобами, підготовки і стажування спеціалістів державної санітарно-епідеміологічної служби. **Виконано частково.** Протягом року переоснащено 15 лабораторій; водночас, процес підготовки і стажування спеціалістів державної санітарно-епідеміологічної служби відбувається надзвичайно мляво.

Вжиття заходів для реалізації проектів з протидії ВІЛ/СНІДу. **Виконано частково.** Навіть така оцінка є досить формальною. З одного боку, виконується вже п'ята Національна програма забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД (2004-2008рр.), готується шоста. З іншого – темпи поширення ВІЛ/СНІДу не стабілізовані; повне охоплення лікуванням хворих на СНІД не забезпечене.

НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ПАРТНЕРСТВА, ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА

Проведення консультацій з Європейською Комісією щодо впровадження в Україні механізму надання допомоги ЄС, передбачених документом "Європейський інструмент сусідства та партнерства". **Виконано.** Наприкінці жовтня 2007р. ЄК передала Українській стороні проекти фінансових угод у рамках Національної програми ЄІСП для України 2007р. (допомога на суму €142 млн.). 4 лютого 2008р. у Брюсселі відбулися робочі консультації з питань підготовки програм прикордонного співробітництва в рамках ЄІСП в цілому та зокрема – ППС ЄІСП "Україна – Польща – Білорусь".

Підготовка інвестиційних інфраструктурних проектів у пріоритетних сферах співробітництва. **Виконано частково.** 30 липня 2007р. підписано Фінансову угоду (український проект європейських доріг) між Україною та Європейським інвестиційним банком. На кінець року підготовлено перелік перспективних проектів для розвитку енергетичного сектору, енергозбереження, транспортної інфраструктури для їх подання на розгляд ЄІБ для фінансування. Наразі розробляється спільний з ЄБРР проект "Модернізація залізничного напрямку Полтава – Кременчук – Бурти – Користівка з метою забезпечення енергозбереження при перевезеннях залізничним транспортом"; орієнтовна вартість проекту – €150 млн. (позика ЄБРР – €90 млн.).

Підготовка та реалізація проектів програми *Twinning* в Україні. **Виконано.** Затверджено Порядок організації роботи з підготовки та реалізації проектів *Twinning* в Україні (Постанова КМУ №154 від 7 лютого 2007р.) Протягом року проведено навчальні семінари для відповідальних за підготовку та реалізацію проектів; чергову щорічну конференцію країн Чорноморського регіону з питань інструменту *Twinning*; затверджено орієнтовний перелік довгострокових пріоритетів інструменту *Twinning* на 2008-2011рр. та нову редакцію Індикативного списку проектів *Twinning* (охоплює 30 проектів). Станом на початок березня 2008р., започатковано практичне виконання проектів *Twinning* у сферах технічного регулювання (норми і стандарти), енергетики, цивільної авіації тощо.

Зaproвадження інструменту інституціонального розвитку *TAIEX* в органах виконавчої влади. **Виконано.** Протягом року визначено механізми підготовки до реалізації в Україні програм *Twinning*, *TAIEX*, *SIGMA* (Постанова КМУ №625 від 13 квітня 2007р.). Протягом вересня-грудня 2007р. Україна подала 34 заявки до ЄК в рамках *TAIEX*, з яких 20 погоджено. Станом на лютий 2008р., понад 1000 державних службовців України були учасниками понад 60 заходів *TAIEX*. Під час Щорічної зустрічі з

▶ питань впровадження інструментів *Twinning* і *TA/EX* відзначена найбільш активна серед країн ЄПС позиція України у впровадженні цих інструментів.

Життя заходів для розвитку мережі груп аналізу політики в центральних органах виконавчої влади. Виконано. З листопада 2007р. розпочали навчання та роботу над проектами “зелених книг” вісім груп аналізу політики, створені в МВС, Мінпаливенерго, Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку, Держатомрегулювання, Адміністрації державної прикордонної служби, Державному департаменті з питань виконання покарань, Державній податковій адміністрації та НБУ.

Життя заходів для проведення переговорів з Європейською Комісією щодо укладення нового базового договору між Україною та ЄС на заміну Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Виконано. Утворена делегація для участі в переговорах; затверджено директиви на переговори; проведено вісім раундів переговорів. 14 вересня 2007р. на Саміті Україна-ЄС схвалено Спільний звіт про прогрес у переговорах щодо нової посиленої угоди. 18 лютого 2008р. офіційно започатковано переговори про створення ЗВТ між Україною та ЄС як складової нової посиленої угоди. Станом на 1 березня 2008р., сторони погодили певне коло принципів питань і попередньо закрили обговорення за кількома напрямками, що становитимуть предмет майбутньої угоди.

МЕТОДОЛОГІЯ МОНІТОРИНГУ

Моніторинг виконання Плану дій в рамках проекту ґрунтується на аналізі перебігу виконання щорічних *Заходів щодо виконання Плану дій (далі – Заходи)*. Застосовується система кількісних і якісних показників.

Кількісні показники: повнота виконання (повне виконання, часткове, невиконання); дотримання визначених термінів; стадія реалізації заходу (підготовка рішень, прийняття та впровадження рішень, отримання практичних результатів, контроль); відсоток виконаних/невиконаних заходів.

Якісні показники: відповідність заходів пріоритетам і цілям, визначеним у Плані дій; ефективність заходу для досягнення цілі (пріоритету); практичні результати виконаних (наслідки не виконання) заходів.

Показник виконання має два компоненти: *Індекс виконання заходів* та *Індекс виконання Плану дій* (Індекс досягнення цілей).

Індекс виконання заходів визначається на підставі кількісного моніторингу виконання позицій *Заходів*. Якщо позиція (конкретний захід, група заходів розділу, підрозділу) повністю і вчасно виконана/виконані, індекс має значення “1”; якщо не виконаний/не виконані – “0”. Отже, індекс набуває значення від “1” до “0”, залежно від ступеня і вчасності виконання конкретного заходу (групи заходів).

Індекс виконання Плану дій (Індекс досягнення цілей) визначається методом експертної оцінки. Експерти оцінюють відповідність заходів визначеним у Плані дій цілям і пріоритетам, ступінь впливу їх виконання/не виконання на досягнення цілі (пріоритету). Якщо вплив заходів максимальний і результат їх

повного і вчасного виконання позитивний, індекс має значення “1”. Якщо заходи не відповідають зазначеним цілям і результат їх реалізації є негативним – “0”. Отже, індекс набуває значення від “1” до “0”, залежно від значення *Індексу виконання заходів*, відповідності і ступеня впливу заходу на досягнення відповідних цілей Плану дій, стадії реалізації конкретних заходів і їх результату.

Експерти оцінювали ступінь виконання заходів і досягнення відповідних цілей Плану дій, станом на кінець лютого 2006р., 2007р. та 2008р. (завершення першого, другого та третього років виконання Плану дій). Оцінка здійснювалася за всіма розділами, за кожним зазначеним заходом окремо.

Середньозважені показники обох *Індексів* стосовно кожного розділу, що наведені в діаграмах, дозволяють оцінити виконання Заходів і досягнення пріоритетів Плану дій стовно всієї сфери.

Оцінка Консорціуму експертів наводилася за шкалою показників, що використовується Урядом в Положінні до документу. **Оцінка Українського Уряду** та **Оцінка ЄС**, наведені в таблицях, представлені в Положінні до документу, станом на 12 червня 2007р. Використана шкала містить наступні показники (за висхідною): “помірний прогрес”, “певний прогрес”, “значний прогрес”, “мети досягнуто”. Використання урядової шкали оцінки при оцінюванні Консорціумом експертів дало можливість порівнювати отримані результати.

Індекси за три роки не складаються. Середньозважений показник дає можливість порівняти ступінь прогресу виконання Плану дій з оцінками, які надаються в урядовому Положінні до документу за наступною шкалою: 0-0,2 – прогрес обмежений чи відсутній; 0,2-0,4 – помірний прогрес; 0,4-0,6 – певний прогрес; 0,6-1 – значний прогрес; 1 – мети досягнуто.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я; **ВНЗ** – вищий навчальний заклад; **ВР** – Верховна Рада України; **ГС** – гармонізована система; **Держатомрегулювання** – Державний комітет ядерного регулювання України; **Держзв'язку** – Державний департамент з питань зв'язку та інформатизації; **Держкомнаціміграції** – Державний комітет України у справах національностей та міграції; **Держкомпідприємництва** – Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва; **Держмитслужба** – Державна митна служба України; **Держспоживстандарт** – Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики; **ДСП** – Державне спеціалізоване підприємство; **ЄБРР** – Європейський банк реконструкції та розвитку; **ЄІБ** – Європейський інвестиційний банк; **ЄІКЦ** – Європейський інформаційний кореспондентський центр; **ЄК** – Європейська Комісія; **ЄПС** – Європейська політика сусідства; **ЗВТ** – зона вільної торгівлі; **КМУ** – Кабінет Міністрів України; **МАГАТЕ** – Міжнародне агентство з атомної енергії;

МВС – Міністерство внутрішніх справ України; **Мінвуглепром** – Міністерство вугільної промисловості України; **Мінекономіки** – Міністерство економіки України; **МЗС** – Міністерство закордонних справ України; **МКТ** – Міністерство культури і туризму України; **Міноборони** – Міністерство оборони України; **МОЗ** – Міністерство охорони здоров'я України; **Мінпаливенерго** – Міністерство палива та енергетики України; **Мінприроди** – Міністерство охорони навколишнього природного середовища України; **Мінпромполітики** – Міністерство промислової політики України; **Мінтрансзв'язку** – Міністерство транспорту та зв'язку України; **Мінфін** – Міністерство фінансів України; **Мін'юст** – Міністерство юстиції України; **НАЕР** – Національне агентство України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів; **НБУ** – Національний банк України; **НІСД** – Національний інститут стратегічних досліджень; **НПА** – нормативно-правовий акт; **ОЕСР** – Організація економічного співробітництва та розвитку; **РАВ** – радіоактивні відходи; **УПС** – Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом).

СТАН ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДІЙ УКРАЇНА-ЄС: ЗДОБУТКИ І ПРОБЛЕМИ¹

ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЕФЕКТИВНУ КООРДИНАЦІЮ ДІЙ З ЄС

Костянтин ЄЛІСЄВ,
заступник міністра
закордонних справ України,
заступник голови Української
частини Комітету з питань
співробітництва між Україною та ЄС

– Як Ви оцінюєте перебіг виконання Плану дій Україна-ЄС у 2005-2007рр.? Які проблеми заважали його ефективній реалізації? Чи вдасться їх розв'язати за період пролонгації цього документа?

Я скажу так: якщо взяти до уваги ті непрості умови внутрішнього розвитку країни, в яких українська сторона здійснювала реалізацію Плану дій Україна-ЄС, то я б назвав наші успіхи значними. Адже не просто виконувати взяті зобов'язання, коли місяцями не працює Парламент, коли весь політичний істеблішмент фактично паралізований умовами виборчих кампаній. Я вважаю, що тут виконавчий апарат проявив себе з найкращого боку. **Ми чітко показали Брюсселю, що здатні плідно працювати, незалежно від політичної кон'юнктури і специфіки внутрішньополітичного розвитку.** До речі, для наших європейських партнерів це стало позитивним сигналом.

Про наші здобутки свідчить і факт започаткування переговорів щодо нової посиленої угоди між Україною та ЄС, і результати постійних контактів у рамках заходів політичного діалогу, під час яких Україну називають зразком для інших східних сусідів ЄС. У цьому контексті важливо те, що Україна майже повністю виконала так званий “політичний розділ” Плану дій, довела високий рівень поваги до демократичних цінностей, прав і свобод людини та верховенства права, зокрема, шляхом проведення на належному рівні виборчих кампаній, що припали на трирічний період виконання Плану дій.

Результатом копіткої роботи української сторони стало визнання Євросоюзом виконання Плану дій Україна-ЄС як найбільш успішного з усіх планів дій, які ЄС уклав з іншими країнами-партнерами по Європейській політиці сусідства (ЄПС).

Для мене не менш важливим є й те, що чи не вперше Україна в рамках Плану дій на системній основі розпочала виконання конкретних зобов'язань з метою подальшого наближення до ЄС. Цей досвід є корисним для відпрацювання оптимальної моделі співпраці між органами виконавчої влади з виконання вагомих завдань на євроінтеграційному напрямі.

Хотів би зазначити, що якість виконання визначених пріоритетів і завдань залежить і від самого змісту Плану дій. Адже не секрет, що окремі положення цього документа мають досить розмитий, загальний характер, що не дозволяє чітко визначити критерії оцінки їх виконання.

Цього року нам вдалося до певної міри вирівняти цей системний недолік. Ми запропонували ЄС здійснити Спільну оцінку загального перебігу імплементації Плану дій у 2005-2007рр., яка 11 березня 2008р. була ухвалена на XII засіданні Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС.

Окремою складовою цієї оцінки стало прийняття додаткових конкретних 23 пунктів, визначених як пріоритети реалізації Плану дій у 2008р. Цим нововведенням ми спробували подолати згаданий недолік Плану: надто загальний характер його окремих положень, які, за своєю суттю, мають передбачати структурні зміни в суспільно-політичному та економічному устрої України й повинні виконуватися постійно. Маю на увазі, наприклад, такі положення Плану дій, як посилення стабільності та ефективності органів, що забезпечують демократію і верховенство права, покращення інвестиційного клімату, поступове наближення законодавства України до законодавства, норм і стандартів ЄС, зміцнення стабільності фінансової системи, гармонізація секторального законодавства із системою технічного регулювання ЄС.

Природно, що такі положення не можуть бути виконані протягом 3-4 років, а відтак, у разі проведення оцінки виконання Плану дій за три роки його чинності, вони підпадають під категорію “хронічно невіршуваних”.

Сподіваюся, що цього року ситуація зміниться. Власне, саме рішення про вдосконалення підходу до опрацювання заходів з реалізації Плану дій вже прийнято Урядом за результатами засідання Української частини Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС 10 квітня 2008р. Воно полягає в тому, що українські органи влади у своїй роботі керуватимуться вже не положеннями Плану дій, а переліком конкретних проблемних питань, визначених Європейською Комісією у її Звіті про прогрес України (від 3 квітня 2008р.).

¹ ЗАОчний Круглий стіл проведений у червні 2008р. Позиції учасників подаються в алфавітному порядку. Центр Разумкова звернувся з проханням взяти участь у Круглому столі до голів українських частин семи підкомітетів Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС. На жаль, не вдалося отримати відповіді від голови Державної митної служби України В.Хорошковського, заступника Міністра палива та енергетики України С.Павлуші, першого заступника Міністра освіти і науки України О.Гребельника.

– Якими є здобутки і недоліки у здійсненні урядових заходів з виконання Плану дій Україна-ЄС? Що найбільшою мірою перешкоджає євроінтеграції України?

Доцільно відзначити певний позитив, який українська сторона отримала від виконання Плану дій. Це те, що, вибудовуючи внутрішню систему координації з виконання Плану, центральні органи виконавчої влади були певним чином “дисципліновані” щодо необхідності здійснення тих чи інших внутрішніх зрушень з метою досягнення більшої відповідності європейським стандартам. Таким чином, наші державні установи самотужки намагалися дотримуватися графіка виконання взятих на себе зобов’язань за положеннями Плану дій Україна-ЄС.

Разом з тим, зазначений вище позитив значною мірою нівелюється все ще недостатньою скоординованістю дій органів виконавчої влади під час формування та здійснення відповідних заходів.

На жаль, досить часто трапляються випадки, коли якість і вчасність здійснення робіт залежить безпосередньо від сумління окремих виконавців. Якщо ж хтось не хоче надто ускладнювати своє “мирне” існування, то його головним козиром стає вмиле використання існуючих бюрократичних механізмів, які, зрештою, захищають його некомпетентність.

Ідеться не лише про виконання Плану дій Україна-ЄС: такий підхід часто застосовується в контексті будь-яких аспектів євроінтеграційної політики України, яка, здебільшого, полягає у внутрішній роботі.

У процесі виконання Плану дій нам слід також керуватися принципом: “ухвалення або розробка того чи іншого законопроекту ще не означає повного виконання відповідного зобов’язання”. Адже нам потрібно забезпечити ще імплементацію цього законодавства на практиці.

Вихід з цієї ситуації лише один: перетворити європейську інтеграцію на національну ідею. Можливо це звучить дещо банально, але поки до заходів з реалізації євроорієнтованої політики чиновники ставитимуться як до чергової низки доручень Уряду, про значні здобутки годі й говорити.

– Які конкретні кроки необхідно здійснити для підвищення ефективності співробітництва з ЄС?

У контексті обговорюваної тематики зазначу, що головне на сьогодні – **забезпечити ефективну координацію дій з ЄС.** Насамперед, це стосується забезпечення однаковості оцінок виконання того чи іншого положення Плану дій, а також синхронності спільних дій.

Для вирішення першого питання Міністерство закордонних справ виступило з ініціативою запровадження практики регулярного інформування ЄС про стан розв’язання Україною окремих проблем реалізації Плану дій.

За нашим задумом, окремі органи влади мають періодично готувати відповідні позиційні документи, які передаватимуться стороні ЄС. На підставі отриманої інформації сторони будуть – у рамках діючих усталених форматів політичного діалогу – обговорювати фактичну проблематику реалізації Плану дій.

Ми очікуємо, що така практика дозволить, з одного боку, вперше за трирічну історію Плану дій налагодити канал офіційного інформування ЄС про зусилля України, а з іншого – відчутти на практиці, що План є двостороннім документом, за успішність виконання якого відповідає не лише Україна, але й ЄС.

Ми також пропонуємо більш ефективно використати створені з ЄС двосторонні механізми взаємодії – сім підкомітетів у рамках Комітету з питань співробітництва Україна-ЄС – для забезпечення виконання зобов’язань у відповідних сферах. **Важливим є також підвищення відповідальності керівників відповідних міністерств і відомств за якість виконання взятих зобов’язань.** ■

УСВІДОМЛЮВАТИ ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ УКРАЇНИ ПЕРЕД ЄС

Валерія ЛУТКОВСЬКА,
заступник міністра юстиції України,
голова Української частини
Підкомітету №6
“Юстиція, свобода та безпека”

– Як Ви оцінюєте перебіг виконання Плану дій Україна-ЄС у 2005-2007рр.? Які проблеми заважали його ефективній реалізації? Чи вдасться їх розв’язати за період пролонгації цього документа?

Виконання Плану дій Україна-ЄС загалом можна вважати достатньо результативним, зокрема це зазначено і у Спільному звіті України та ЄС за результатами виконання Плану дій (2008р.). Серед проблем, що заважали його ефективній реалізації, можна назвати надто тривалий процес прийняття Верховною Радою нормативних актів, передбачених значною частиною заходів Плану дій. Ще одним проблемним моментом є залежність виконання заходів Плану від прийняття відповідних політичних рішень, якими визначаються концептуальні засади окремих сфер суспільних відносин. Також ефективній реалізації заходів Плану заважає недостатній рівень усвідомлення важливості виконання зобов’язань України перед ЄС окремими представниками органів державної влади, які залучені до виконання Плану дій.

– Якими є здобутки і недоліки у здійсненні урядових заходів з виконання Плану дій Україна-ЄС у сфері відповідальності Вашого Підкомітету?

Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки (ЮСБ), що здійснюється в рамках Підкомітету №6, є одним з найбільш розвинутих у відносинах між Україною та ЄС. На останньому за часом засіданні міністрів юстиції та внутрішніх справ у форматі Україна-Трійка ЄС (28-29 травня 2008р.) сторони зазначили, що у співробітництві між Україною та ЄС досягнуто суттєвого прогресу. Затвердження оновленого Плану дій Україна-ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки, доповненого Планом-графіком

імплементції Плану дій у сфері ЮСБ, створило нові рамки для інтенсифікації співробітництва між Україною та ЄС у цій сфері. Досягнення таких результатів стало можливим винятково завдяки ефективній роботі заінтересованих органів виконавчої влади, а також постійній координації належного виконання двосторонніх домовленостей з ЄС. Водночас, у процесі роботи Підкомітету №6 також виникають певні проблеми у виконанні поставлених завдань, про які вже йшлося в попередньому пункті.

– Що найбільшою мірою перешкоджає євроінтеграції України? Які конкретні кроки необхідно здійснити для підвищення ефективності співробітництва з ЄС?

Проблеми лежать у площині реалізації конкретних заходів, таких як завершення реформування судової системи тощо. Будь-який прогрес у сфері євроінтеграції неможливий без виконання конкретних і вже визначених завдань. Проблемність виконання таких завдань полягає в неузгодженості позицій органів державної влади в окремих питаннях; надання переваги кількісним показникам діяльності та пріоритетність якомога швидкого вирішення проблем, навіть якщо при цьому втрачається якість роботи. Крім цього, постають проблеми, що безпосередньо залежать від суті поставленого завдання та політичної ситуації в державі. І нарешті, все залежить від координації роботи всіх органів державної влади. Для ефективної реалізації поставлених завдань координація має допомагати побудувати дієву систему роботи, а не створювати зайві перепони та ставити додаткові завдання перед виконавцями заходів, що тільки уповільнює роботу. ■

НАЛАГОДИТИ ЕФЕКТИВНУ РОБОТУ КООРДИНАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Григорій НЕМИРА,
віце-прем'єр-міністр України,
голова Української частини
Комітету з питань
співробітництва між Україною та ЄС

– Як Ви оцінюєте перебіг виконання Плану дій Україна-ЄС у 2005-2007рр.? Які проблеми заважали його ефективній реалізації? Чи вдасться їх розв'язати за період пролонгації цього документа?

Оцінка трирічного періоду виконання Плану дій Україна-ЄС надана у Спільному звіті, який сторони схвалили у Брюсселі 11 березня 2008р. під час XII засідання Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС за участю Прем'єр-міністра України. Сторони погодилися, що досягнуто суттєвого прогресу. Звіт доповнений переліком додаткових заходів на 2008р., ефективно та вчасно виконання яких дозволить зберегти результативність і темпи розвитку наших відносин.

Однією з головних проблем забезпечення успішності загального виконання Плану дій залишається

відсутність горизонтальної координації діяльності органів виконавчої влади у сфері європейської інтеграції. Другою проблемою є те, що окремі провідні в цій сфері органи виконавчої влади не бажають усвідомити необхідність якісних змін, без яких європейська інтеграція України не може бути успішною.

Проте, слід також відзначити й позитивні зрушення у сфері налагодження системної роботи всередині української держави за напрямом європейської інтеграції. Йдеться насамперед про започаткування регулярної роботи Української частини Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС, засідання якої, згідно з моїм рішенням, проводяться щомісяця. Регулярно проводимуться також засідання українських частин усіх підкомітетів, створених у рамках цього Комітету. Раніше такі заходи відбувалися лише перед відповідними засіданнями спільних двосторонніх органів (один чи два рази на рік).

Іншою проблемою, що впливає на ефективне виконання Плану дій, є **недостатнє правове забезпечення євроінтеграційного процесу.** Тому запорукою успіху в цьому році мають стати спільні зусилля виконавчої та законодавчої гілок влади. Ми очікуємо схвалення Парламентом Програми дій Уряду, яка передбачає виконання ряду важливих завдань, що містяться у Плані дій. Першочерговим є прийняття законодавчих актів, пов'язаних з виконанням зобов'язань України в рамках вступу до СОТ, зокрема "Про Митний тариф України", зміни до законодавства про ветеринарну медицину, безпечність та якість харчових продуктів, стимулювання розвитку агропромислового комплексу. Для забезпечення спільної роботи над проблемами, що потребують вирішення на законодавчому рівні, до складу двосторонніх органів Україна-ЄС залучено народних депутатів України.

Ми відчули своєчасність і необхідність залучення громадянського суспільства до процесу європейської інтеграції. Тому при Українській частині Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС створено Громадську експертну раду з консультативно-дорадчим статусом, яка представлятиме кваліфіковану думку громадянського суспільства та представників неурядових організацій, виконуючи експертні, аналітичні та моніторингові функції щодо діяльності Уряду на євроінтеграційному шляху. Це має допомогти урядовцям визначити проблеми, що потребують негайного вирішення, та вчасно знаходити можливі варіанти їх врегулювання.

– Якими є здобутки і недоліки у здійсненні урядових заходів з виконання Плану дій Україна-ЄС?

Хочу відзначити, що саме цим Урядом завершено багаторічну роботу зі вступу України до СОТ, повноправним членом якої ми стали 16 травня 2008р. Членство в СОТ матиме відчутний вплив на економічний розвиток нашої держави, сприятиме інтеграції України в багатосторонню торговельну систему та світову економіку. Так, Україна отримала преференційний режим торгівлі зі 151 країною, що є членами СОТ. Вже сьогодні скасовано кількісні обмеження на експорт української металопродукції до ЄС. Нарешті, вступ України до СОТ дав можливість розпочати 18 лютого 2008р. офіційні переговори про створення між Україною та ЄС поглибленої зони вільної торгівлі, яка становитиме головну частину нової посиленої угоди між Україною та ЄС і передбачатиме регуляторне наближення

України до норм і стандартів ЄС, а також створення необхідних передумов для входження України до внутрішнього ринку ЄС.

На цей час уже досягнуто значного прогресу в переговорному процесі щодо нової посиленої угоди між Україною та ЄС. Зокрема, розділи, якими регулюватиметься політична взаємодія, співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки, практично узгоджені. Завершується робота над положеннями щодо секторального та торговельно-економічного співробітництва, розпочато переговори з узгодження преамбули угоди, а також відповідних положень щодо цілей та інституційних рамок взаємодії, які мають бути закріплені в цій угоді.

Серед інших здобутків я б назвав також плідну співпрацю у сфері зовнішньої політики та політики безпеки, важливим напрямом якої є приєднання України до заяв і позицій від імені ЄС, співпраця з Місією ЄС з надання допомоги в питаннях кордону в Україні та Молдові. Набуття чинності угодами про спрощення оформлення віз та реадмісію стало першим кроком на шляху до стратегічної мети розвитку двосторонніх відносин у в'їзово-міграційних питаннях – впровадження в перспективі безвізового режиму.

Результативною також є наша співпраця в енергетичній сфері, насамперед щодо безпеки енергопостачання і транзиту вуглеводнів.

Водночас, нагальним є вирішення внутрішніх інституційних проблем. Поки що євроінтеграційні завдання для окремих центральних органів виконавчої влади залишаються пріоритетними лише на папері. “Невиліковною хворобою” в їх роботі є інертність та формалізм.

Як наслідок – досі не підготовлено заходи з реалізації Плану дій Україна-ЄС на 2008р., хоча сам План дій ми схвалили ще в березні, не внесено на розгляд Уряду заходи з адаптації національного законодавства до законодавства ЄС (відповідне завдання ставилося ще у квітні).

Згадані завдання, з урахуванням компетенції, мали виконати в чітко визначені терміни відповідальні у сфері європейської інтеграції міністерства.

Проблеми поточної роботи свідчать про недоліки координаційного механізму євроінтеграційної політики та нагальну необхідність підвищення його ефективності, як би “боляче” це не сприймалося окремими центральними органами виконавчої влади.

Найголовнішими завданнями у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України, визначеними Програмою діяльності Уряду “Український прорив: для людей, а не політиків”, є:

- удосконалення системи координації політики європейської та євроатлантичної інтеграції України, включаючи її формування, стратегічне планування, імплементацію, моніторинг та аналіз ефективності, шляхом розроблення ефективного централізованого інституційного механізму координації;
- завершення переговорів з ЄС щодо укладення нової посиленої угоди, якою, зокрема, передбачатиметься створення поглибленої зони вільної торгівлі з ЄС, з урахуванням принципів асиметрії;

- розроблення нових Стратегії та Програми інтеграції України до ЄС;
- активізація миротворчої діяльності, зокрема під егідою ООН і в рамках військових та цивільних місій ЄС і НАТО;
- підготовка, прийняття та імплементація нових державних програм інформування громадськості з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, проведення роз’яснювальної роботи щодо діяльності Альянсу та співробітництва України з НАТО;
- забезпечення виконання договорів між Україною і НАТО;
- започаткування діалогу з ЄС та державами-членами щодо спрощення режиму поїздок громадян України, кінцевою метою якого є безвізовий режим між Україною та ЄС;
- проведення переговорів щодо зовнішньої допомоги ЄС та участі України у програмах та агентствах ЄС;
- забезпечення виконання оновленого Плану дій у сфері юстиції, свободи та безпеки, затвердженого 18 червня 2007р., та Плану-графіка його імплементації тощо.

З метою реалізації цих завдань життєво необхідно створити єдиний координуючий центр.

– Що найбільшою мірою перешкоджає євроінтеграції України? Які конкретні кроки необхідно здійснити для підвищення ефективності співробітництва з ЄС?

Будемо відвертими. Україна не готова стати членом ЄС найближчим часом. Ми не готові ні законодавчо, ні економічно, ні інституційно взяти на себе зобов’язання держави-члена ЄС.

Зі свого боку, Європейський Союз з різних причин, які не є питанням сьогодення обговорення, не готовий розглядати перспективу входження України до Співтовариства.

Водночас, ми не можемо казати, що для України двері в ЄС закриті. Сьогодні Україна має можливість долучитися до більшості внутрішніх програм та агентств Європейського Союзу. Для України повністю чи частково відкриті 22 агентства та близько 20 програм, закриті – лише сім агентств та вісім програм. Це позитив. Але ці механізми ще не використовуються належним чином.

Перешкоди, в більшості випадків, ми створюємо собі самі.

Через це, наприклад, проблеми, які зараз виникли з експортом олії в ЄС або загрозою включення України до переліку заборонених в ЄС авіаперевізників, ми вирішуємо в режимі цейтноту. Щоб досягти позитиву, необхідно звикати працювати на упередження виникнення таких питань.

Наступне – надто оптимістичні або вкрай песимістичні коментарі окремих українських політиків і високопоставлених чиновників стосовно термінів вступу України до ЄС і швидкості просування на цьому шляху. “Крайнощі” в оцінках не сприяють зростанню довіри українських громадян і викликають занепокоєння наших європейських партнерів.

Проблемою для експертної співпраці та налагодження комунікації з нашими європейськими колегами

залишається мовний бар'єр. Сьогодні незнання іноземних мов, зокрема англійської, перешкоджає проведенню переговорів з важливих секторальних питань, ознайомленню із законодавчими актами ЄС, реалізації проектів допомоги. Підвищенню спроможності органів виконавчої влади сприятиме прийняття та належне фінансування Державної цільової програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2008-2011рр., концепція якої щойно схвалена Урядом. У цьому контексті, прийнято рішення про внесення до цієї Програми окремого розділу щодо мовної підготовки фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України та її фінансового забезпечення.

Україна не дискутує питання, чи вона є європейською країною, чи ні. Ми знаємо адресу, і будемо крок за кроком рухатися до ЄС. **На цьому шляху варто уникати спокус створення ефекту завищених очікувань, натомість треба наполегливо працювати.** ■

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ МАЄ СТАТИ НАЦІОНАЛЬНОЮ ІДЕЄЮ

Валерій ПЯТНИЦЬКИЙ,
заступник міністра економіки України,
голова Української частини
підкомітетів №1 "Торгівля та інвестиції",
№2 "Економічні та соціальні
питання, фінанси та статистика",
№3 "Політика у сфері підприємств,
конкуренція, співробітництво в
регуляторній сфері" Комітету з питань
співробітництва між Україною та ЄС

– Як Ви оцінюєте перебіг виконання Плану дій Україна-ЄС у 2005-2007рр.? Які проблеми заважали його ефективній реалізації? Чи вдасться їх розв'язати за період пролонгації цього документа?

План дій Україна-ЄС є одним з результатів реалізації Європейської політики сусідства, метою якої є залучення країн-сусідів та, зокрема, України, до участі в різноманітних видах діяльності Співтовариства шляхом інтенсифікації співпраці у сферах політики, безпеки, економіки та культури тощо.

Головною метою прийняття Плану дій була підтримка реалізації положень Угоди про партнерство та співробітництво (УПС) – основи співпраці України та ЄС, а також сприяння досягненню Україною її мети щодо подальшої економічної інтеграції до ЄС та наближення українського законодавства, норм і стандартів до законодавства Європейського Союзу.

Отже, План дій є політичним документом, який встановлює пріоритетні цілі та окреслює стратегічні рамки співпраці між сторонами на період 2005-2007рр. Зважаючи на те, що на момент підготовки Плану дій було очевидним, що правові засади двосторонніх відносин уже не відповідають реаліям, План дій охоплює значно ширше коло питань і сфер, ніж УПС.

Як відомо, реалізація положень Плану дій здійснювалася центральними органами виконавчої влади

на основі щорічних планів заходів, які затверджувались Урядом. Про перебіг виконання Плану дій Україна постійно інформувала ЄС під час проведення заходів двостороннього формату високого рівня.

Протягом 2005-2007рр. наше Міністерство відповідало за виконання заходів у різноманітних сферах, зокрема: поглиблення торговельно-економічних відносин; вступ України до СОТ; покращення інвестиційного клімату; розвиток регіонів тощо.

Варто зазначити, що сторонами надавалася загалом позитивна оцінка кроків, які здійснювалися для реалізації положень Плану дій, а отже – впровадженню соціально-економічних реформ у цілому. Такі оцінки фіксувалися, зокрема, в періодичних документах Європейської Комісії щодо прогресу імплементації Плану дій (які, як правило, видавалися двічі на рік).

Таким чином, оцінюючи трирічну роботу можна констатувати позитивні здобутки в досягненні головних пріоритетів в економічній, соціальній та секторальній сферах, визначених Планом дій. Свідченням цього, зокрема, є:

- прогрес в адаптації національного законодавства до законодавства ЄС;
- надання ринкового статусу Україні в рамках антидемпінгового законодавства ЄС;
- початок переговорів щодо нової посиленої угоди Україна-ЄС;
- завершення процесу приєднання України до СОТ та початок переговорів щодо створення зони вільної торгівлі з ЄС;
- покращання ділового та інвестиційного клімату, і як результат – збільшення припливу інвестицій з держав-членів ЄС;
- початок переговорів про укладення спеціального протоколу щодо участі України в окремих програмах та агентствах Співтовариства;
- активізація різноманітних двосторонніх галузевих ініціатив та діалогів (захист прав інтелектуальної власності; використання інструментів торгового захисту; сільське господарство та розвиток сільської місцевості; стандартизація та оцінка відповідності та інші).

Також слід зазначити, що під час XII засідання Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС (11 березня 2008р., Брюссель) сторони погодили Спільну оцінку виконання Плану дій, а також домовилися продовжити виконання його положень протягом ще одного року (до 2009р.). Спільна оцінка містить стисле, неформальне оцінювання виконання Плану дій і визначає низку конкретних додаткових заходів на 2008р.

– Якими є здобутки та недоліки урядових заходів з виконання Плану дій Україна-ЄС у сфері відповідальності Ваших підкомітетів?

Безумовно, одним з найголовніших здобутків трирічної реалізації Плану дій стало завершення процесу приєднання України до СОТ, чому передували значна кількість двосторонніх консультацій з ЄС, на багатосторонньому рівні – ряд засідань Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ, а також копітка внутрішня робота, насамперед – щодо прийняття необхідного національного законодавства. Результатом

цієї діяльності стало підписання Президентом України В.Ющенком та Генеральним директором Світової організації торгівлі П.Ламі Протоколу про вступ України до СОТ (5 лютого 2008р.).

Вступ України до СОТ, як зазначалося вище, відкрив можливість Україні та ЄС розпочати офіційні переговори щодо створення зони вільної торгівлі (ЗВТ). Так, 18 лютого 2008р. у Києві під головуванням Президента України В.Ющенка та Комісара Європейської Комісії з питань зовнішньої торгівлі П.Мендельсона відбулось офіційне відкриття згаданого переговорного процесу.

Формат і наповнення майбутньої ЗВТ буде спрямовуватися на досягнення максимально глибокої економічної інтеграції, яка не матиме аналогів у попередній практиці ЄС. Водночас, вона базуватиметься на домовленостях, досягнутих у рамках багатостороннього переговорного процесу, а також результатах двосторонніх переговорів з ЄС щодо вступу України до СОТ.

Перший раунд офіційних переговорів щодо створення ЗВТ відбувся 23-25 травня 2008р. у Брюсселі. Наступний заплановано на початок липня ц.р. в Києві.

Іншим важливим елементом двосторонніх відносин між Україною та ЄС, започаткуванню якого сприяло належне виконання Україною Плану дій, є переговори щодо укладення нової посиленої угоди (березень 2007р.).

Загалом, нова угода розглядається сторонами як інноваційний та амбіційний документ, що дозволить розширити рамки співробітництва та відкрити новий етап у відносинах між Україною та ЄС. Однією з головних цілей, яку ставить перед собою українська сторона, – **отримання можливості досягнення максимальної економічної інтеграції до Європейського Союзу.**

Переговорний процес побудований на принципі “модульного” підходу. Зокрема, в його рамках сформовано окремі робочі групи: з питань зовнішньої політики та політики безпеки (№1); з питань співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки (№2); з економічних, секторальних питань та питань щодо розвитку людського потенціалу (№3); з питань створення зони вільної торгівлі (№4), які працюють паралельно.

Міністерство економіки відповідає за координацію переговорного процесу в рамках робочих груп №3 та №4.

Щодо Робочої групи № 3, то вона охоплює найбільшу кількість сфер – від енергетики і транспорту до культури і туризму. Всього таких напрямів близько 30. На сьогодні, відбулося вісім її спільних засідань у рамках восьми офіційних раундів переговорів, загальним координатором яких є Міністерство закордонних справ України.

За результатами восьми засідань Робочої групи №3:

- сторони погодили та попередньо закрили обговорення за наступними розділами: *макро-економічне співробітництво; соціальна політика (основна частина); дослідження та розвиток технологій; енергетика (основна частина);*

співробітництво у видобувній та металургійній галузі; культура; освіта та навчання, молодь; політика у сфері промисловості та підприємництва; транскордонне та регіональне співробітництво; охорона навколишнього середовища (основна частина); законодавство про заснування та діяльність компаній (основна частина); співробітництво у сфері спорту; управління державними фінансами; туризм; політика у сфері охорони здоров'я (основна частина);

- знаходяться на різних стадіях обговорення проекти таких розділів, як: *аудіовізуальна політика; сільське господарство та розвиток сільської місцевості; інформаційне суспільство; захист прав споживачів; оподаткування; транспорт; космос;*
- не відкрито обговорення за такими напрямками: *статистика; фінансові послуги; громадянське суспільство; судноплавство та рибальство, а також за тими, що переплітатимуться з розділом щодо зони вільної торгівлі (захист прав інтелектуальної власності, митні справи, санітарні та фітосанітарні заходи, стандартизація та оцінка відповідності тощо).*

Необхідно відзначити, що одним з головних здобутків переговорного процесу, який також стане одним з найголовніших елементів “доданої вартості” нової угоди, є домовленість сторін про формування додатків до тих розділів, в яких міститиметься посилення на наближення законодавства України до законодавства ЄС. Додатки, зокрема, міститимуть умови та ступінь адаптації українського законодавства з визначенням чіткого переліку активів *acquis* та часових рамок відповідної роботи. На думку української сторони, саме такий підхід максимально забезпечить можливість реалізації прагнення України до якнайглибшої економічної інтеграції до внутрішнього ринку ЄС.

Серед інших здобутків реалізації Плану дій необхідно відзначити активізацію та поглиблення двосторонньої співпраці на окремих важливих галузевих напрямках, про які частково згадувалося вище.

Виконання заходів, передбачених Планом дій, сприяло покращанню ділового та інвестиційного клімату в державі, спрощенню і прозорості адміністративних процедур започаткування та ведення господарської діяльності.

Протягом останніх років активізовано діяльність, спрямовану на забезпечення розширення доступу української продукції до ринку Співтовариства. Зокрема, регулярно поновлювалася двостороння угода про торгівлю деякими сталеливарними виробами, яка передбачала можливості збільшення поставок цього виду продукції з України до ЄС.

У 2005р. сторони продовжили дію та внесли зміни до угоди про торгівлю текстильною продукцією. Так, додатково до скасованих попередньо кількісних обмежень на поставки українського текстилю до ЄС, було вилучено положення про необхідність подвійної перевірки української продукції.

Активізувалося співробітництво між сторонами у сфері сільського господарства, зокрема – шляхом підписання відповідного Меморандуму про взаєморозуміння, а також співпраця, безпосередньо пов'язана із забезпеченням збільшення поставок до ЄС української сільськогосподарської продукції.

У рамках діалогу з питань захисту прав інтелектуальної власності розпочато переговори щодо угоди про взаємний захист географічних зазначень.

Започатковано діалог з питань використання заходів торговельного захисту, який систематизував відносини сторін у цій сфері і створив можливість більш ефективно захищати інтереси національних виробників, щодо яких Співтовариство збирається чи використовує заходи торговельного захисту.

І це лише мінімальне окреслення того найголовнішого прогресу, якого досягли сторони за результатами виконання Плану дій.

Водночас, на цей час, коли після вступу України до СОТ, початку переговорів щодо нової посиленої угоди і створення ЗВТ, засади двостороннього співробітництва змінилися, головні зусилля будуть спрямовані саме на визначення нових рамок співпраці та максимального забезпечення при цьому інтересів нашої держави.

– Що найбільшою мірою перешкоджає євроінтеграції України? Які конкретні кроки необхідно здійснити для підвищення ефективності співробітництва з ЄС?

Думаю, некоректно говорити про фактори, які перешкоджають європейській інтеграції України. Насправді, нічого не перешкоджає. Україна вже протягом багатьох років упевнено просувається цим шляхом. Свідченням цього є той значний прогрес, досягнутий Україною, який визнається Європейським Союзом, і та зацікавленість і пропозиції, які виявляє Співтовариство в поглибленні та розширенні співпраці з нашою державою.

На сьогоднішній момент, більш правильно говорити про фактори, що певним чином уповільнюють процес європейської інтеграції України. Це – недостатній рівень обізнаності громадськості в цілому щодо процесу європейської інтеграції, насамперед, щодо його вигод для суспільства та країни.

Іншим стримуючим моментом можна визначити недостатність досвіду. Адже приклади держав, які приєдналися до ЄС останнім часом, говорять про те, що для досягнення належного прогресу необхідно змінити філософію всього суспільства. **Європейська інтеграція має стати національною ідеєю, якій буде підпорядкована діяльність усіх гілок влади і громадськості.**

При цьому, необхідно наголосити, що в Україні постійно, за допомогою міжнародних проектів та національних недержавних організацій, проводяться дослідження на предмет виявлення недоліків і пошуку найкращих шляхів побудови власної моделі відносин з ЄС, яка б максимально відповідала інтересам українського суспільства. ■

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ – ЦЕ ВНУТРІШНЯ РОБОТА, ЯКА НАСАМПЕРЕД ПОТРІБНА УКРАЇНІ І УКРАЇНЦЯМ

Борис ТАРАСЮК,
голова Комітету
Верховної Ради України
з питань європейської інтеграції

– Як Ви оцінюєте перебіг виконання Плану дій Україна-ЄС у 2005-2007рр.? Які проблеми заважали його ефективній реалізації? Чи вдасться їх подолати за період пролонгації цього документа?

Якщо давати загальну оцінку, то у виконанні Плану дій Україна-ЄС було досягнуто суттєвого прогресу. Така оцінка зафіксована у Спільному звіті щодо стану виконання Плану дій Україна-ЄС, і я її підтримую. Україна серйозно підходила до імплементації цього документа, оскільки розглядала його як додатковий інструмент для реалізації своїх євроінтеграційних прагнень.

Завдання Плану дій, з нашої точки зору, полягало у створенні передумов для переходу на новий рівень взаємовідносин по завершенню дії Угоди про партнерство і співробітництво. **Правовим оформленням такого переходу має стати Угода про асоціацію з ЄС, що запровадить у стосунки Україна-ЄС принципи політичної асоціації та економічної інтеграції.**

Європейський Союз поки що не виробив остаточної позиції щодо амбіційних прагнень України, однак сама їх наявність і чітка позиція української переговорної команди під час обговорення проекту нової угоди свідчить про те, що План дій зіграв тут свою роль.

Звичайно, розбіжність у концептуальних підходах до визначення суті Плану дій зменшувала його вартість для України, адже ЄС розглядав План дій як інструмент Європейської політики сусідства (ЄПС) – внутрішньої політики ЄС, спрямованої на забезпечення інтересів країн-членів, а не партнерів ЄС.

Іншою проблемою були загальні формулювання низки заходів Плану дій, їх розмитість, внаслідок чого було складно встановити чіткі критерії їх виконання. Формулювання заходів на зразок “вивчення питань” чи “вжиття заходів” не завжди сприяли чіткій роботі урядових структур та встановленню ефективного контролю над їх діяльністю. Неконкретність завдань завжди є великою спокусою для того, щоб відзвітуватися, нічого не зробивши по суті. Наприклад, протягом 2005-2007рр. у щорічних Планах заходів з виконання Плану дій передбачалося “вжиття заходів для ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду”. Як відомо, для цього необхідним є внесення змін до Конституції України, однак легше відзвітуватися про “вжиття заходів”, ніж про “прийняття змін до Конституції України”.

Однак, більшість пріоритетів Плану дій виконані, і сьогодні зрозуміло, що трирічний термін його чинності виявився цілком достатнім. Рішення про пролонгацію Плану дій на один рік зумовлено тим, що він містить посилення на такі системні питання, як необхідність політичної, адміністративної і судової реформ, боротьба з корупцією тощо, відповіді на які не можуть бути надані в рамках одного інструмента, що діє протягом обмеженого терміну. Ці пріоритети перейдуть до нового документа, що буде розроблений на заміну Плану дій у 2009р. Він має базуватися на принципах спільної відповідальності, а також розглядатися сторонами поза межами ЄПС.

– Якими є здобутки і недоліки у здійсненні урядових заходів з виконання Плану дій Україна-ЄС?

Серед здобутків, слід, безумовно, відзначити прогрес у забезпеченні демократії. Ідеться, зокрема, про парламентські вибори 2006р. та 2007р., які були проведені відповідно до міжнародних стандартів демократичних виборів. Також слід відзначити забезпечення свободи слова в Україні.

Суттєвого прогресу досягнуто у співпраці з ЄС в рамках Спільної зовнішньої політики та політики безпеки, зокрема, такого її компонента як Європейська політика безпеки і оборони (ЄПБО). Після ратифікації Верховною Радою Угоди між Європейським Союзом і Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях ЄС із врегулювання криз, стосунки в рамках ЄПБО фактично наблизилися до рівня асоціації. Україна та ЄС також ефективно співпрацюють на українсько-молдовському кордоні, де діє Місія ЄС (EUBAM).

В економічній сфері нарешті завершено процес вступу України до СОТ, що дозволило розпочати в лютому 2008р. офіційні переговори про створення поглибленої Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

У сфері юстиції, свободи та безпеки можна відзначити укладення угод про спрощення оформлення віз та про реадмісію. Зараз ламається багато списів навколо угоди про реадмісію, нібито, вона перетворить Україну на “відстійник для нелегальних мігрантів”. Однак, “відстійником” Україну може зробити не угода, яка передбачає конкретні фінансові механізми допомоги та відстрочення на два роки положень про повернення громадян третіх країн, а відсутність належної міграційної політики та подальше зволікання з облаштуванням східних і північних кордонів, що й призводить до появи міграційних проблем.

Продовжується візовий діалог з ЄС. Після Угоди про спрощення оформлення віз було підписано угоди про правила місцевого прикордонного руху з Угорщиною, Польщею та Словаччиною. На порядку денному – переговори з цього приводу з Румунією. Це перші кроки до встановлення в майбутньому безвізового режиму поїздок громадян України до країн ЄС.

Що ж до недоліків у виконанні Плану дій, то, як уже наголошувалося, **вони пов’язані, насамперед, з неможливістю вирішити системні проблеми лише за допомогою Плану дій.** Так, здійснюються заходи, спрямовані на “посилення стабільності та ефективності інституцій, що забезпечують демократію та верховенство права”, однак політична криза в Україні не зникає протягом двох років, змінюються лише її дійові особи. Хоча в тому, що в Україні відбулося розбалансування системи стримувань і противаг, винен не Уряд. Це ж

саме можна сказати про забезпечення незалежності судової системи, боротьбу з корупцією, побудову дієвого громадянського суспільства. Наприклад, із трьох заходів, передбачених у 2006р. в рамках досягнення такого пріоритету як “забезпечення розвитку громадянського суспільства”, всі три були перенесені на 2007р.

Актуальними проблемами залишаються боротьба з бідністю, існування тіньової економіки, низька частка високотехнологічної та інноваційної продукції у структурі українського експорту. Наших партнерів з ЄС не задовольняє інвестиційний клімат в Україні, ускладнений корупцією, нестабільністю податкового законодавства та високим податковим тиском тощо.

Неконкретність окремих положень Плану дій також знизила ефективність його виконання.

– Що найбільшою мірою перешкоджає євроінтеграції України? Які конкретні кроки необхідно здійснити для підвищення ефективності співробітництва з ЄС?

Для того, щоб процес європейської інтеграції України був успішним і призвів до кінцевої мети – членства України в Європейському Союзі, – **потрібно, щоб українська еліта усвідомила пріоритет національних інтересів над своїми власними.** Коли амбіції посадовця обмежуються здобуттям крісла або особистого зиску, важко зосередитися на копійчій і не завжди помітній на перший погляд роботі з приведення всіх сфер суспільного життя у відповідність до норм і стандартів ЄС. Україна обов’язково стане членом ЄС, але темпи цього процесу залежатимуть від того, коли саме критична маса української еліти зрозуміє необхідність дотримання європейських цінностей і стандартів, здійснить глибокі системні реформи в інтересах громадянина і суспільства, що підвищать рівень життя, демократії та соціального захисту.

Можна, звичайно, зауважити, що ЄС зараз переживає “втому від розширення” та потребує часу на адаптацію до функціонування у збільшеному форматі. Так, це негативно впливає на темпи євроінтеграції України. Однак потрібно пам’ятати, що європейська інтеграція – це, насамперед, внутрішня робота, яка потрібна Україні та українцям, а не комусь іншому. Адже вона спрямована на стійкий розвиток, досягнення європейських стандартів життя наших громадян, забезпечення гідного місця України в європейській сім’ї народів.

Для того, щоб підвищити ефективність співробітництва з ЄС, слід насамперед провести конституційну реформу, яка встановить чітку систему стримувань і противаг і дозволить у майбутньому уникати протистояння між різними гілками влади. Треба сказати, що в міжпарламентському діалозі з Євросоюзом наші колеги з ЄС, які досить прихильно ставляться до українських євроінтеграційних прагнень, висловлюють тривогу з приводу затяжного характеру політичної кризи. Її подолання – це тест на зрілість нашої еліти та запорука успіху євроінтеграції.

Інші кроки, що їх необхідно здійснити, також добре всім відомі. Це підвищення рівня життя населення, адміністративна та судово реформи, забезпечення верховенства права, боротьба з корупцією, покращення інвестиційного клімату, адаптація законодавства. Прогрес на цих напрямках автоматично призводитиме до тіснішого зближення України та ЄС. ■

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ПОЗИЦІЇ ЕКСПЕРТІВ

Оцінюючи результативність євроінтеграційного курсу України та, зокрема, стан виконання Плану дій Україна-ЄС, Центр Разумкова звертається також до вивчення відповідних позицій експертів – фахівців з міжнародних питань. Протягом 2006-2008рр. проведено три спеціальних експертних опитування¹.

Під час опитувань експерти оцінювали рівень реалізації Плану дій і відповідних урядових заходів (далі – Заходи), продуктивність діяльності профільних міністерств, оцінювали стан переговорного процесу стосовно укладення нової Угоди, перспективи співробітництва з ЄС, визначали чинники, що гальмують процес наближення України до Євросоюзу.

Результати опитувань дають підстави для наступних висновків².

Перше. Експерти демонструють стабільну впевненість у тому, що приєднання до ЄС відповідає національним інтересам України. Більшість експертів переконані, що євроінтеграція може стати ідеєю, яка об'єднає всі регіони України. Водночас, темпи просування України до ЄС є, на думку експертів, незадовільними. Неоднозначно оцінюють експерти вплив на успішність євроінтеграції активних спроб України приєднатися до Плану з набуття членства в НАТО (ПДЧ).

Друге. На думку експертів, ЄС зацікавлений у співробітництві з Україною, проте ця зацікавленість має вузько прагматичний характер (Україна цікавить ЄС, насамперед, з точки зору збуту європейських товарів і забезпечення транзиту російських енергоносіїв). Привертає увагу зниження значимості, на думку експертів, такої сфери спільних інтересів, як зміцнення стабільності та безпеки на європейському континенті.

Третє. Помітно зросла переконаність експертів у тому, що в новій Угоді з ЄС для України має бути визначена перспектива членства. Водночас, серед експертів переважає критичне ставлення до характеру переговорного процесу стосовно укладення Угоди: більшість із них висловлюють сумніви в його рівноправності, прозорості, активності та зрозумілості для українського суспільства.

Четверте. Експертні оцінки стану досягнення пріоритетів Плану дій, є досить критичними. Більш позитивно експерти оцінюють досягнення у сфері демократичних перетворень, менш позитивно – в соціально-економічній сфері, в боротьбі з корупцією, у формуванні незалежної судової системи, у сфері екології, охорони здоров'я. На думку експертів, План дій виконано частково та вибірково, в його реалізації досягнуто важливих, але локальних успіхів. Водночас, більшість експертів переконані, що він може слугувати допоміжним інструментом проведення реформ, а тому – загалом підтримують рішення про подовження його чинності ще на рік.

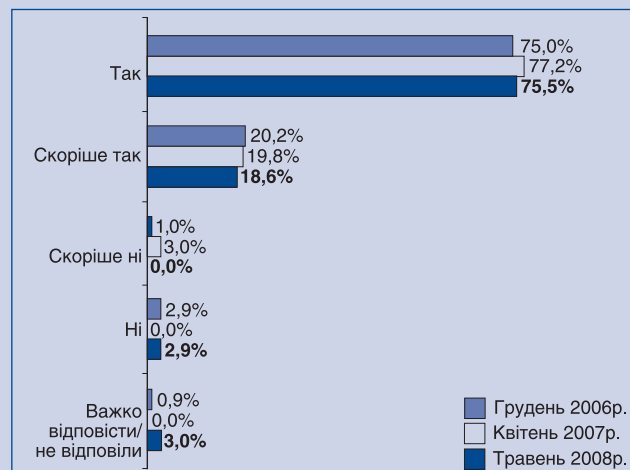
П'яте. На думку експертів, головні перешкоди на шляху євроінтеграції пов'язані з внутрішніми проблемами України: насамперед, повільним реформуванням судової системи, неготовністю державно-політичної еліти здійснювати врядування за європейськими нормами і стандартами, зволіканням зі створенням умов для розвитку бізнесу, недостатньою ефективністю боротьби з корупцією. З точки зору експертів, євроінтеграційна політика є скоріше непослідовною, не прозорою, не зрозумілою ні для громадян України, ні для європейської спільноти; неоднозначно оцінюється також відповідність практичної діяльності влади проголошеним євроінтеграційним цілям.

Шосте. Загальна динаміка оцінок за період з грудня 2006р. по травень 2008р. свідчить про те, що в експертному середовищі переважає критичне ставлення до ефективності дій влади на європейському напрямі. Очевидно, це спричинено внутрішніми проблемами, зокрема, перманентною кризовою ситуацією на вищих щаблях влади, що позначається на зовнішній політиці України, в т.ч. у сфері євроінтеграції.

Україна-ЄС: стан і перспективи співробітництва

Відповідність набуття членства в ЄС національним інтересам України. Результати опитувань свідчать, що в експертному середовищі домінує переконання у відповідності вступу до ЄС національним інтересам України. Таку позицію поділяють переважна більшість експертів (у грудні 2006р. – 75%, у травні 2008р. – 75,5%³), ще близько 20% – скоріше згодні з нею (відповідно 20,2% і 18,6%). Протилежну думку мають лише близько 3% опитаних.

Чи відповідає національним інтересам України вступ до ЄС?
% опитаних експертів

¹ Експертні опитування проведені Центром Разумкова 15-29 грудня 2006р., 19-28 квітня 2007р. та 18 квітня – 6 травня 2008р. Опитано 103, 101 та 102 експертів, відповідно, – представники центральних і регіональних органів державної влади, державних дослідницьких структур, неурядових аналітичних центрів, журналісти. Дані грудневого опитування див.: Національна безпека і оборона, 2007, №2, с.22-31. Результати опитування, проведеного у квітні 2007р.: Національна безпека і оборона, 2007, №5, с.41-50. Окремі експертні оцінки порівнюються з результатами попереднього експертного опитування, проведеного Центром Разумкова спільно з Центром миру, конверсії та зовнішньої політики України 4 липня – 5 серпня 2005р. Результати цього опитування див.: Національна безпека і оборона, 2005, №7, с.37-43.

² Розглядаючи результати опитувань, слід мати на увазі, що квітнєве опитування (2007р.) проводилося під час гострої внутрішньополітичної кризи, кульмінацією якої стали укази Президента України від 2 та 26 квітня 2007р., якими достроково припинені повноваження Верховної Ради України V скликання і призначені позачергові парламентські вибори. Можна припустити, що цей внутрішній фактор позначився на позиціях представників експертних кіл, зокрема, на оцінках дій влади на європейському напрямі.

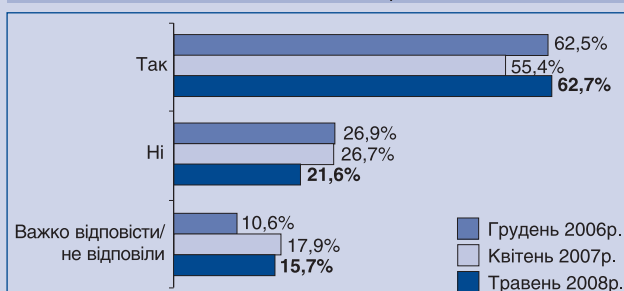
³ Найвищий показник – 84,3%, був зафіксований в лютому 2008р., коли проводилося окреме експертне опитування з проблем державної інформаційної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції. Анкета містила також і це питання. Див.: Національна безпека і оборона, 2008, №1, с.36.

Інтеграція до ЄС як об'єднувача загальнонаціональна ідея. Понад 60% експертів переконані, що інтеграція до ЄС може стати ідеєю, яка об'єднає всі регіони України. Скептично налаштовані стосовно такого твердження 21,6% (проти 26,9% у грудні 2006р.).

З цього питання позиції експертів суттєво відрізняються від більш скептичної громадської думки: майже половина (47,8%) громадян заперечують об'єднувачий потенціал ідеї євроінтеграції.

Як відзначалося в попередньому дослідженні, таку різницю можна пояснити, з одного боку, різним рівнем поінформованості цих груп респондентів, браком прозорості і зрозумілості для суспільства державної політики у сфері євроінтеграції⁴. З іншого – тим, що вона досі не призвела до помітного покращення соціально-економічного становища громадян: відносна більшість (40,1%) із них вважають, що за три роки реалізації Плану дій Україна не наблизилася до європейських стандартів життя. Водночас, 16,9% вважають, що відбулися або значні (6,9%), або певні (10%) зміни на гірше.

Чи може інтеграція до ЄС стати загальнонаціональною ідеєю, яка об'єднала б усі регіони України?
% опитаних експертів

Зацікавленість ЄС в Україні. Насамперед, слід зазначити, що лише 1% експертів вважають, що ЄС не зацікавлений у співробітництві з Україною. Водночас, на думку експертів, інтерес до України з боку ЄС є вузько прагматичним: близько 60% експертів постійно відзначають зацікавленість ЄС в українському ринку і транзиті енергоносіїв з Росії.

Водночас, привертає увагу зменшення у травні 2008р. числа експертів, які відзначили зацікавленість ЄС у спільних зусиллях зі зміцнення стабільності та безпеки на європейському континенті (з 52,5% у квітні 2007р. до 42,2%).

Досить стримано експерти оцінюють зацікавленість ЄС у розвитку демократії і ринкових реформ в Україні, використанні її інтелектуального, наукового потенціалу, робочої сили. На передостанній позиції – інтерес ЄС до виведення України з-під впливу Росії, його відзначили 13,7% експертів. Останню позицію традиційно посідає імпорту української продукції (3,9%).

Темпи інтеграції України до ЄС. У травні 2008р., порівняно з попередніми опитуваннями, майже на 9% зросла частка тих, хто вважає темпи наближення до ЄС “середніми”, відповідно зменшилося число тих, хто вважає їх “низькими”. Однак, такі зміни суттєво не вплинули на загальну картину оцінок, яка є в цілому негативною.

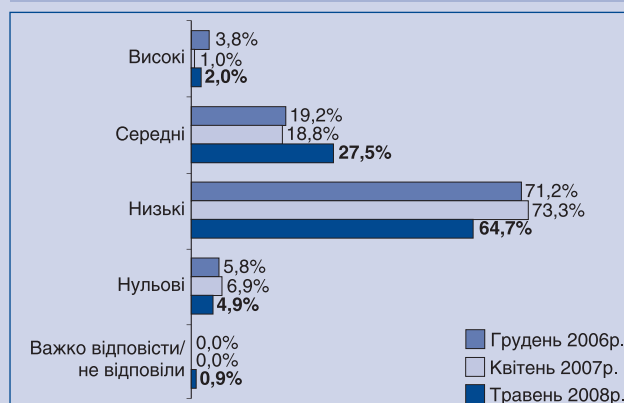
Євроатлантична інтеграція як фактор наближення до ЄС. Експертні оцінки впливу спроб України приєднатися до Плану дій з набуття членства в НАТО на розвиток її відносин з ЄС є неоднозначними. Третина експертів переконані в позитивному впливі, так

Чи зацікавлений ЄС у співробітництві з Україною? У чому цей інтерес полягає в першу чергу?*
% опитаних експертів

* Експертам пропонувалося відзначити не більше трьох прийнятних варіантів відповіді.

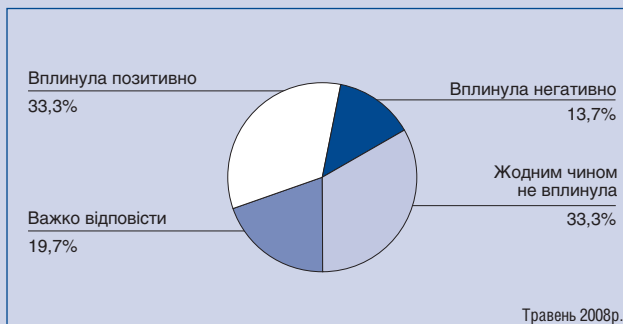
Як би Ви оцінили темпи інтеграції України до ЄС?
% опитаних експертів

само третина – вважають, що жодного впливу немає; 13,7% – вважають у зазначених спробах негативний вплив. Значна частина (19,7%) експертів не визначила свою позицію з цього питання.

⁴ Див.: Європейська інтеграція України: оцінки експертів. – Національна безпека і оборона, 2007, №5, с.42.

Чи вплинула активна позиція України щодо приєднання до ПДЧ на розвиток її відносин з ЄС?
% опитаних експертів

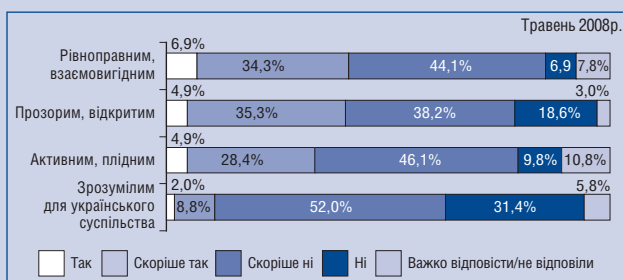

Нова посилена Угода Україна-ЄС. У травні 2008р., порівняно з квітнем 2007р., помітно зросло число експертів, переконаних у тому, що у новий Угоді має бути зафіксована перспектива членства в ЄС. Загалом, більшість (52%) експертів переконані, що цей документ має або визначити потенційну можливість приєднання до ЄС (34,3%), або стати договором про асоціацію (17,6%). При цьому, досить критичними є оцінки переговорного процесу – більшість експертів вважають його скоріше не рівноправним, не прозорим і не зрозумілим для громадян України.

Планується підписання нової посиленої Угоди Україна-ЄС. Що має передбачати ця угода?
% опитаних експертів

Чи є переговорний процес між Україною та ЄС стосовно укладення нової посиленої Угоди...?
% опитаних експертів

Оцінки Плану дій Україна-ЄС і Заходів з його виконання

План дій як інструмент наближення України до ЄС. Експерти досить стримано оцінюють роль Плану дій в реалізації євроінтеграційного курсу України. Більшість (54,9%) – переконані, що він є лише допоміжним інструментом проведення реформ; понад третина – вважають його декларативним документом. Число тих, хто оцінював План дій як ефективний інструмент наближення України до критеріїв членства в ЄС, зменшилося з 13,5% у грудні 2006р. до 4,9% у травні 2008р.

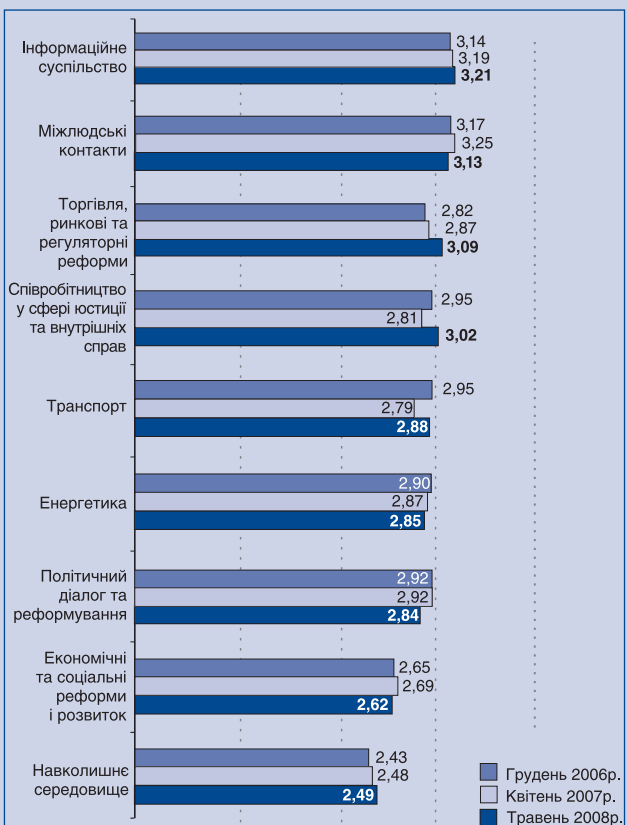
Результати виконання Плану дій Україна-ЄС у 2005-2007рр. довели, що цей документ...,
% опитаних експертів

Виконання Заходів. Як і раніше, стан виконання Заходів, експерти оцінюють критично. Відносно кращими є оцінки стану реалізації заходів гуманітарних розділів “інформаційне суспільство” (середній бал – 3,21 бала) та “міжлюдські контакти” (3,13). Досягли позначки “задовільно” розділи “торгівля, ринкові та регуляторні реформи” (3,09), “співробітництво у сфері юстиції та внутрішніх справ” (3,02).

За рештою позицій експертні оцінки є нижчими від “трійки”. Традиційно найбільш критично оцінюється стан виконання заходів за розділами “економічні та соціальні реформи і розвиток” (2,62) та “навколишнє середовище” (2,49).

Як виконувалися урядові Плани заходів щодо виконання Плану дій Україна-ЄС у 2006-2007рр. за основними розділами? середній бал*

* За п'ятибальною шкалою, де “1” означає, що не виконується, а “5” – виконується повністю.

Діяльність міністерств з виконання Заходів. За експертними оцінками, профільним міністерствам за трирічний період не вдалося покращити рівень виконання Плану дій. Їх діяльність оцінюється нижче “четвірки”: МЗС – 3,69; Міністерство економіки – 3,23; Міністерство юстиції – 3,13 (середній бал останнього відомства дещо зріс).

Оцінки діяльності інших відомств – нижче позначки “задовільно”. Найбільш критично оцінюється експертами робота Міністерства праці та соціальної політики (2,45) та Міністерства палива та енергетики (2,5).

Як Ви оцінюєте ефективність і повноту реалізації різними урядовими структурами ухвалених Кабінетом Міністрів Планів заходів щодо виконання у 2006-2007рр. Плану дій Україна-ЄС? середній бал*

* За п'ятибальною шкалою, де “1” означає, що ефективність і повнота є мінімальними, а “5” – максимальними.

Чинники, що перешкоджають виконанню Заходів. Експерти традиційно відзначають, що головним “гальмуючим” чинником виконання Заходів є протистояння всередині владних структур (найвищий показник зафіксовано у квітні 2007р. – 71,3%). Наступні позиції без особливих змін посідають брак кадрового забезпечення та відсутність координуючого органу у сфері євроінтеграції.

Привертає увагу зменшення значимості в очах експертів такого чинника, як брак ресурсного забезпечення (у грудні 2006р. його відзначили 48,1% експертів, у травні 2008р. – 31,4%), та навпаки – зростання значимості непрозорості дій влади та недостатності громадського контролю (відповідно 21,2% і 29,4%).

Значним, на думку експертів, гальмуючим чинником є небажання влади виконувати План заходів (відповідно 22,1% і 25,5%).

Досягнення пріоритетів, визначених Планом дій. На думку переважної більшості експертів, за жодним напрямом Плану дій кінцевої мети не досягнуто. “Значний прогрес” відзначається лише за одним напрямом – забезпечення свободи ЗМІ і свободи висловлювань; у цій сфері 10,8% експертів відзначили навіть досягнення мети.

Загалом позитивно оцінюються дії влади із забезпечення прав національних меншин: 32,4% експертів відзначили значний прогрес; 33,3% – помірний, а 6,9% – вважають, що це завдання країна виконала.

Експерти вважають сприятливою ситуацію у сфері забезпечення розвитку громадянського суспільства, де відзначається “значний” (21,6%) і “помірний” прогрес (40,2%); фіксуються певні успіхи

Що найбільшою мірою заважало реалізації урядових Планів заходів щодо виконання у 2006-2007рр. Плану дій Україна-ЄС? % опитаних експертів

* Експертам пропонувалося відзначити не більше трьох прийнятних варіантів відповіді.

у забезпеченні демократії і верховенства права (відповідно 12,7% і 38,2%), а також у забезпеченні прав та основних свобод людини (відповідно 25,5% і 27,5%).

Натомість, на думку більшості експертів, не досягнуто жодного прогресу в боротьбі з корупцією (65,7%) і забезпеченні незалежності судової влади (61,8%). Критичними є також оцінки результатів у соціально-економічній сфері. Найчастіше експерти констатують відсутність прогресу у зменшенні розриву між рівнями розвитку регіонів (42,2%), запобіганні погіршенню стану довкілля (38,2%), покращенні охорони здоров'я (36,3%). Попри певну позитивну динаміку, досить стриманими залишаються оцінки дій влади, спрямованих на зменшення бідності та підвищення рівня зайнятості.

Стан виконання Плану дій. Експерти вважають, що протягом 2005-2007рр. Україні не вдалося досягти системного прогресу в реалізації Плану дій, найчастіше експерти відзначають, що досягнуто важливих, але локальних успіхів (у травні 2008р. – 41,2%).

Яких результатів вдалося досягти українській владі під час реалізації Плану дій Україна-ЄС? % опитаних експертів

* У 2008р. питання ставилося таким чином: “Яких результатів вдалося досягти українській владі під час реалізації Плану дій Україна-ЄС протягом 2005-2007рр.?”.

**Чи вдалося Україні досягти прогресу у реалізації наступних пріоритетів,
що визначені в Плані дій Україна-ЄС?**
% опитаних експертів

	Мети досягнуто			Досягнуто значного прогресу			Досягнуто помірного прогресу			Досягнуто певного прогресу			Прогресу не досягнуто			Важко відповісти		
	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Травень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Травень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Травень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Травень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Травень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Травень 2008р.
Забезпечення свободи ЗМІ та свободи висловлювань	6,7	12,9	10,8	54,8	45,5	51,0	29,8	26,7	26,5	5,8	12,9	7,8	1,9	1,0	2,9	1,0	1,0	1,0
Забезпечення прав національних меншин	4,8	11,9	6,9	30,8	29,7	32,4	39,4	30,7	33,3	19,2	15,8	13,7	2,9	8,9	9,8	2,9	3,0	3,9
Забезпечення розвитку громадянського суспільства	1,0	1,0	2,0	14,4	17,8	21,6	43,3	31,7	40,2	38,5	36,6	26,5	1,9	10,9	7,8	0,9	2,0	1,9
Забезпечення демократії та верховенства права	0,0	1,0	2,0	13,5	7,9	12,7	32,7	31,7	38,2	38,5	41,6	30,4	14,4	15,8	16,7	0,9	2,0	0,0
Забезпечення прав людини та основних свобод	0,0	1,0	1,0	14,4	12,9	25,5	34,6	33,7	27,5	38,5	44,6	34,3	11,5	5,9	9,8	1,0	1,9	1,9
Реформування та вдосконалення системи освіти	0,0	1,0	1,0	3,8	5,9	14,7	24,0	28,7	33,3	44,2	47,5	30,4	23,1	13,9	14,7	4,9	3,0	5,9
Створення ефективної ринкової економіки	0,0	0,0	1,0	7,7	6,9	10,8	31,7	42,6	38,2	38,5	35,6	32,4	21,2	13,9	16,7	0,9	1,0	0,9
Підвищення безпеки продуктів харчування	0,0	1,0	1,0	4,8	5,9	6,9	22,1	16,8	14,7	35,6	38,6	30,4	27,9	25,7	32,4	9,6	12,0	14,6
Покращення інвестиційного клімату	0,0	0,0	1,0	3,8	5,0	9,8	18,3	26,7	24,5	47,1	41,6	39,2	29,8	25,7	23,5	1,0	1,0	2,0
Посилення охорони здоров'я та епідеміологічної безпеки в Україні	0,0	1,0	1,0	2,9	0,0	3,9	7,7	16,8	15,7	37,5	33,7	34,3	44,2	40,6	36,3	7,7	7,9	8,8
Запровадження ефективних заходів зменшення бідності та збільшення зайнятості	0,0	0,0	1,0	2,9	3,0	2,0	11,5	23,8	16,7	43,3	34,7	48,0	40,4	35,6	29,4	1,9	2,9	2,9
Запобігання погіршенню стану навколишнього середовища	0,0	0,0	1,0	1,9	3,0	2,0	9,6	10,9	15,7	37,5	38,6	31,4	45,2	41,6	38,2	5,8	5,9	11,7
Забезпечення незалежності судової влади	0,0	0,0	1,0	1,9	1,0	2,0	6,7	5,0	12,7	32,7	19,8	20,6	56,7	72,3	61,8	2,0	1,9	1,9
Забезпечення ефективності боротьби з корупцією	0,0	0,0	1,0	1,0	2,0	2,9	1,9	5,0	12,7	26,9	15,8	16,7	66,3	76,2	65,7	3,9	1,0	1,0
Зменшення розриву між рівнями розвитку регіонів	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	13,5	17,8	19,6	27,9	36,6	32,4	55,8	41,6	42,2	1,8	4,0	4,8

Тривожним фактом є те, що майже третина (30,4%) експертів переконані, що певні позитивні успіхи змінилися стагнацією відносно з ЄС.

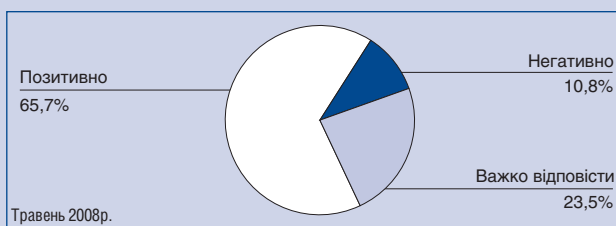
Прогнози виконання Плану дій. З огляду на наведені вище критичні оцінки перебігу виконання Плану дій, логічним виглядає те, що більшість (понад 70%) експертів протягом 2006-2007рр. прогнозували часткове та вибіркоче виконання цього документа на момент його завершення; сподівання на повну його реалізацію мали – лише 5-9%.

Результати опитування 2008р. не відрізняються від попередніх: 72,5% експертів констатували, що План дій виконаний частково та вибірково; переконані, що він виконаний повністю – 2,9%.

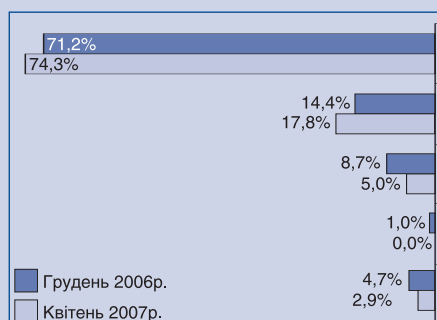
Пролонгація Плану дій. Попри критичні оцінки перебігу виконання документа, більшість (65,7%) експертів переконані, що його продовження ще на рік є позитивним кроком;

10,8% – дотримуються протилежної думки. Це може свідчити про те, що експерти загалом вбачають позитивний ефект від реалізації Плану дій для зміцнення співробітництва України з ЄС.

У березні 2008р. Україна і ЄС ухвалили рішення про продовження ще на рік (до 2009р.) Плану дій Україна-ЄС. Також затверджено перелік з 23 додаткових заходів. Як Ви оцінюєте це рішення?
% опитаних експертів

Який ступінь виконання Плану дій Україна-ЄС Ви прогнозуєте на момент завершення його трирічного терміну?
% опитаних експертів

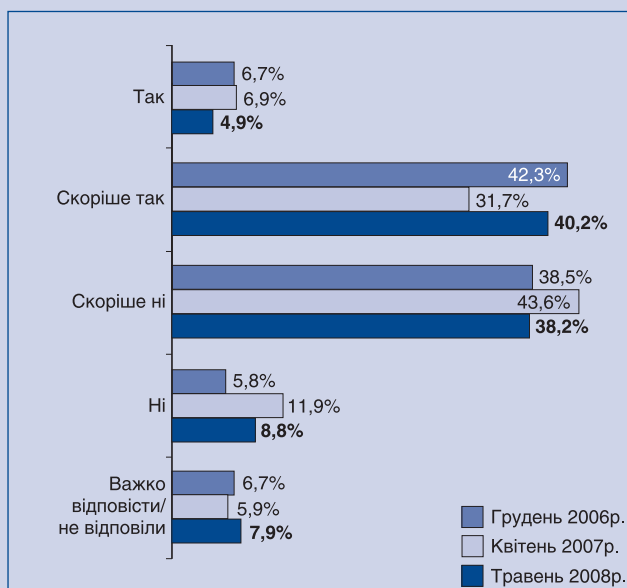
Як ви оцінюєте ступінь виконання Плану дій Україна-ЄС за 2005-2007рр.?
% опитаних експертів

Фактори, що заважають реалізації євроінтеграційного курсу

Відповідність практичної діяльності влади проголошеним цілям інтеграції до ЄС. За досліджуваний період позиції експертів з цього питання зазнали змін: якщо у грудні 2006р. майже половина (49%) опитаних висловили впевненість, що практична діяльність керівництва держави відповідає або скоріше відповідає проголошеним цілям, то у квітні 2007р. так думали 38,6%, натомість, понад половина (55,5%) дотримувалися протилежної думки; у травні 2008р. оцінки розподілилися майже навпіл – зазначену відповідність вбачали 45,1% експертів проти 47% тих, хто думає інакше.

Чи відповідає практична діяльність керівництва держави проголошеним цілям інтеграції до ЄС? % опитаних експертів

Рейтинг перешкод інтеграції до ЄС. Протягом 2006-2008рр. у градації чинників, що гальмують євроінтеграційний рух країни, відбулися певні зміни. Зокрема, на відміну від грудневого опитування (2006р.), найбільш негативним чинником (середній бал – 4,21) стало повільне реформування судової системи (у грудні 2006р. цей чинник посідав п'яту позицію з оцінкою 3,74). Перше місце рейтингу цей чинник поділяє з неготовністю державно-політичної еліти здійснювати процес врядування за нормами та стандартами ЄС. На третій позиції (4,07) – зволікання зі створенням умов для розвитку бізнесу, на четвертій (3,91) – низька ефективність боротьби з корупцією. На відміну від попередніх опитувань, у 2008р. експерти менш критично оцінили нездатність лідерів держави визначати та втілювати на практиці стратегічні пріоритети.

Такий зовнішній чинник, як байдужість до України керівних структур ЄС, на думку експертів, має другорядне значення (3,0).

Якість забезпечення євроінтеграційного курсу. Всі складові забезпечення євроінтеграційного курсу країни оцінюються експертами загалом як незадовільні: всі оцінки трьох опитувань не досягають трьох балів (за винятком забезпечення міжнародної підтримки – 3,02). Найбільші претензії експерти мають до координації дій виконавчої влади на європейському напрямі (2,21) та стану фінансового забезпечення (2,07).

Що в Україні сьогодні головним чином перешкоджає її інтеграції до ЄС? середній бал*

* За п'ятибальною шкалою, де "1" означає, що зовсім не перешкоджає, "5" – максимально перешкоджає, "0" – фактор відсутній.

**Як Ви оцінюєте якість забезпечення реалізації
євроінтеграційного курсу України
за наступними параметрами?
середній бал***

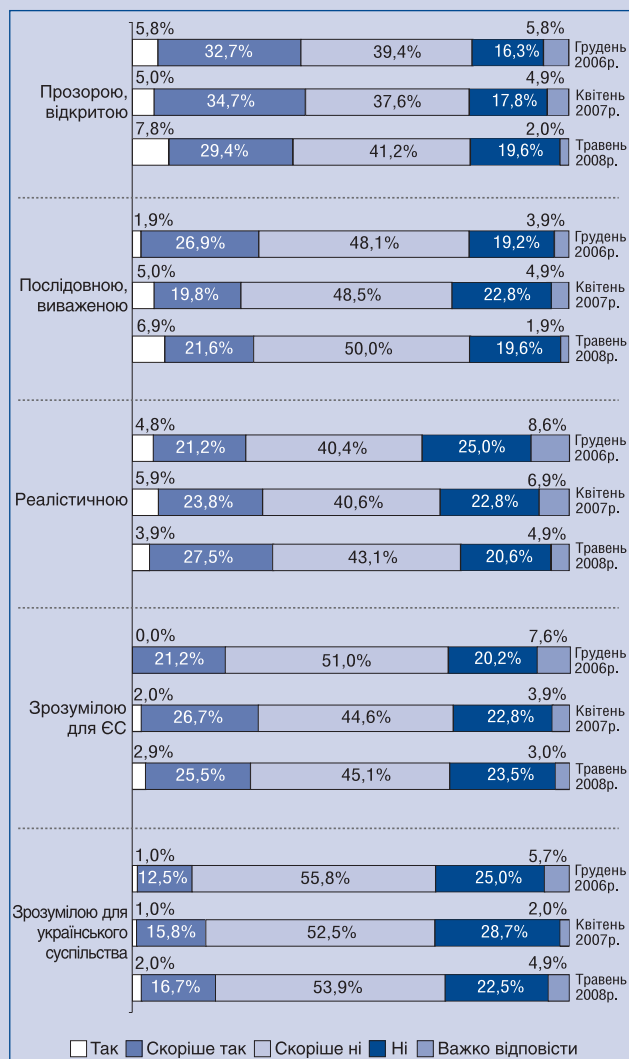

* За п'ятибальною шкалою, де "1" означає, що якість забезпечення є дуже поганою, а "5" – дуже доброю.

Виміри євроінтеграційної політики. За досліджуваний період експертні оцінки євроінтеграційної політики України не зазнали суттєвих змін: експерти піддають сумніву її прозорість і відкритість, послідовність, виваженість і реалістичність, а також – зрозумілість як для ЄС, так і для українського суспільства. Причому останнє характеризується найбільш негативно: у травні 2008р. 76,4% експертів висловили впевненість у тому, що зазначена політика є незрозумілою або скоріше незрозумілою для громадян України (у квітні 2007р. – 81,2%; у грудні 2006р. – 80,8%).

Привертає увагу також інший проблемний фактор євроінтеграції України – низька ефективність використання успішного євроінтеграційного досвіду країн - нових членів ЄС. За експертними оцінками, Україна такий важливий для неї досвід або використовує не ефективно (52,9%), або не використовує зовсім (21,6%).

**Якою є нинішня євроінтеграційна політика України?
% опитаних експертів**

**Як в Україні використовується
євроінтеграційний досвід країн - нових членів ЄС?
% опитаних експертів**

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄС: ОЦІНКИ ГРОМАДЯН

Складовою досліджень розвитку відносин України з ЄС є моніторинг громадської думки, який Центр Разумкова здійснює з 2000р.¹ Останнім часом до моніторингу внесені також питання, що стосуються перебігу виконання Плану дій Україна-ЄС².

Узагальнені результати досліджень дають можливість відстежити динаміку ставлення громадян до європейської інтеграції України та зробити ряд спостережень і висновків.

Перше. Громадяни України загалом позитивно ставляться до ідеї європейської інтеграції, вважають співробітництво з ЄС одним з головних напрямів зовнішньої політики держави, підтримують створення зони вільної торгівлі з ЄС та визначення в новій Угоді чітких перспектив членства України в ЄС. Відносна більшість – переконані в необхідності приєднання України до Євросоюзу.

Друге. Громадська думка про стан і перспективи співробітництва з ЄС має виразну регіональну специфіку. Існує вже традиційний “вододіл” між позиціями респондентів Центру та Заходу країни, з одного боку, і Сходу та Півдня – з іншого, стосовно вступу до ЄС³. Це зумовлено багатьма факторами, зокрема, різноспрямованим соціокультурним “тяжінням” регіонів на Схід і Захід, виборчими кампаніями 2004-2007рр., під час яких активно розігрувалася “антизахідна карта”. Внаслідок цього в суспільстві спостерігається досить критичне ставлення до об’єднавчого потенціалу ідеї євроінтеграції.

Третє. Найбільш активно ідею євроінтеграції підтримує молодь. Серед людей 18-29 років найбільша частка (порівняно з іншими віковими групами) відчувають себе європейцями та висловлюють переконання, що і вони особисто, і Україна в цілому виграють від вступу до ЄС.

Четверте. У квітні 2008р. спостерігається зростання позитивних оцінок стану відносин країни з ЄС та темпів євроінтеграції. Очевидно, це зумовлено активізацією діалогу України з ЄС щодо укладення нової посиленої Угоди та формування зони вільної торгівлі. Більш позитивно оцінюються дії Уряду на європейському напрямі. Водночас, кардинальних змін на краще в загальній картині оцінок немає. Переважна більшість громадян висловлюють сумніви в готовності української влади жити та управляти країною за європейськими правилами.

П’яте. Загальна динаміка оцінок дає підстави констатувати, що громадяни не відчують змін на краще від реалізації курсу на інтеграцію до ЄС. Більшість із них переконані, що за три роки реалізації Плану дій Україна жодним чином

не наблизилася до європейських стандартів життя. При цьому, більш позитивно оцінюються досягнення в демократизації країни, ніж у соціально-економічній сфері, подоланні корупції, забезпеченні незалежності судової влади, покращенні екологічної ситуації тощо.

Шосте. Громадяни України залишаються мало обізнаними в частині переваг і проблем євроінтеграції. Поряд із значним інтересом до ЄС, незмінно відзначається брак відповідної інформації, її повноти та послідовності.

ЄС у геополітичних орієнтаціях громадян

У громадській думці стабільно домінують два напрями бажаних зовнішньополітичних відносин України: з країнами ЄС і Росією.

Рівень суспільної підтримки курсу на інтеграцію до ЄС зазнає помітних коливань, пов’язаних з внутрішньополітичними процесами. Так, під час виборчих кампаній (2004р., 2006р.) відбувалося помітне зниження прихильників євроінтеграції і, відповідно, зростало число тих, хто віддавав перевагу контактам з РФ. Очевидно, це зумовлювалося активним використанням певними політичними силами антизахідної риторики і спекуляціями на проросійських настроях на Півдні і Сході країни.

Геополітичні орієнтації громадян мають виразні регіональні відмінності: на Заході стабільно домінує пріоритетність контактів з ЄС, на Півдні і Сході – з Росією. Так, у квітні 2008р. на Заході пропорція євросимпатиків і прихильників відносин з РФ, складала 6:1; на Півдні і Сході – навпаки, приблизно 1:3 і 1:4. У Центрі останнім часом дещо збільшився “відрив” прихильників європейської інтеграції від тих, хто орієнтується на контакти з РФ (в лютому 2008р. він складав 4,1%, у квітні – вже 12,9%).

Найвищий рівень підтримки контактів України з ЄС спостерігається серед молоді. Це стабільна тенденція, що простежується з початку 2000р. Серед найстарших громадян (60 років і більше) – стабільно переважають прихильники пріоритетності розвитку відносин з РФ.

Стан відносин Україна-ЄС

Громадяни загалом критично оцінюють стан відносин з ЄС і темпи євроінтеграції. У квітні 2005р., на початку діяльності нової команди євроінтеграторів, число опитаних, які оцінювали стан справ на європейському напрямі як “прогрес”, досягла максимальної позначки – 44,1%. Надалі картина оцінок поступово змінювалася на гірше. Зокрема, у квітні 2007р. відзначили

¹ Використані результати опитувань, що проводилися соціологічною службою Центру Разумкова з лютого 2000р. по квітень 2008р. Останнє за часом дослідження проведене з 11 по 17 квітня 2008р. в усіх регіонах України. Опитано 2 019 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Усі опитування, результати яких наводяться в підрозділі, здійснювалися в усіх областях України, Києві та АР Крим за багатоступеневу випадкову вибіркою із квотним відбором респондентів на останньому етапі, що репрезентує доросле населення України за основними соціально-демографічними показниками (регіон проживання, тип і розмір населеного пункту, вік, стать). Теоретична похибка вибірки всіх опитувань не перевищує 2,3%.

² Дослідження проводилось у три етапи. Результати першого етапу докладно див.: Громадяни України про європейську інтеграцію. – Національна безпека і оборона, 2007, №2, с.32-48; другого: Європейська інтеграція України: громадська думка. – Національна безпека і оборона, 2007, №5, с.51-68.

³ Використовується наступний розподіл територій за регіонами: **Захід**: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області; **Південь**: АР Крим, Миколаївська, Одеська, Херсонська області; **Схід**: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області; **Центр**: м.Київ, Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області.

“прогрес” мінімальне за весь досліджуваний період число опитаних – 11,9%; натомість 38% відзначили “стагнацію”, 19% – погіршення ситуації. Однак, у квітні 2008р. громадяни оцінили характер відносин з ЄС більш позитивно (майже вдвічі – до 22,5%, зросло число респондентів, які вбачали прогрес у контактах з ЄС, помітно зменшився рівень скептичних оцінок).

За період з квітня 2007р. по квітень 2008р. в усіх регіонах зросла частка тих, хто позитивно характеризував контакти з ЄС. Якщо на Півдні і Сході така динаміка суттєво не змінила загальну критичну картину оцінок, то на Заході оцінки “прогрес” і “стагнація” вже поділилися навпіл (27,5% і 27%, відповідно). Водночас, з 17,5% до 6,8% зменшилося число опитаних, які обрали відповідь “погіршення”.

Позитивна динаміка спостерігалась і в оцінках темпів інтеграції. У квітні 2008р., порівняно з квітнем 2007р., зросла частка тих, хто вважає темпи наближення до ЄС “високими” або “середніми”. Відповідно зменшилося число песимістично налаштованих респондентів.

За регіональною та віковою ознаками, суттєвих розбіжностей не спостерігається. Хоча дещо скептично характеризують темпи євроінтеграції жителі Півдня і Сходу. В усіх вікових групах (крім найстаршій) близько третини респондентів обрали позитивні оцінки, дещо більше половини (від 50,2% до 53,2%) – висловили критичне ставлення стосовно швидкості наближення до ЄС.

На думку громадян, найбільш позитивно на розвиток відносин з ЄС впливає Президент України. Розглядаючи динаміку оцінок за квітень 2005р. – квітень 2008р., слід звернути увагу на наступне. *По-перше:* число опитаних, які відзначили позитивний вплив Президента, за цей період різко скоротилося (з 63,8% до 43,5%). *По-друге:* досить критичними є оцінки діяльності Уряду та Парламенту на європейському напрямі (хоча у квітні 2008р. спостерігалось зростання позитивних оцінок ролі Уряду). *По-третє:* громадяни традиційно скептично оцінюють вплив на відносини з ЄС таких суспільних інституцій, як ЗМІ і громадські організації.

Респонденти вважають, що зацікавленість ЄС у співробітництві з Україною має вузько прагматичний характер. У квітні 2008р. ієрархія чинників зацікавленості ЄС у співпраці з Україною виглядала таким чином: “використання природних ресурсів України” (50,3%); “зацікавленість в українському ринку для товарів ЄС” (46,6%), “використання інтелектуального, наукового потенціалу, робочої сили” (44%).

Аналіз динаміки оцінок за період з квітня 2005р. по квітень 2008р. показує, *по-перше*, що громадяни традиційно стримано оцінюють зацікавленість ЄС у спільній боротьбі з нелегальною міграцією, міжнародною злочинністю і тероризмом, у зміцненні безпеки на європейському континенті. На їх думку, також досить низьким є інтерес ЄС стосовно розвитку демократії і ринкових реформ в Україні.

По-друге, зберігаються сумніви громадян в зацікавленості ЄС в імпорті української продукції (у квітні 2008р. наявність такої зацікавленості відзначили 16,6%).

По-третє, попри критичні оцінки, лише незначна частина громадян переконані в тому, що ЄС не зацікавлений у співробітництві з Україною.

Неоднозначними є оцінки громадян результатів набуття чинності Угодою про спрощення оформлення віз між Україною

і ЄС. 15,3% респондентів зазначили її позитивний вплив на процедуру оформлення віз, кожен дев'ятий (10,9%) – переконаний у тому, що ситуація погіршилася. Однак, понад половина громадян або не знайомі з цією ситуацією (47,9%), або утрималися від відповіді (13,2%).

Проблеми співробітництва з ЄС

Стабільна більшість громадян висловлюють сумніви в тому, що українська влада готова жити та управляти країною за європейськими нормами і стандартами. У квітні 2008р. таку готовність влади заперечили 68,4% опитаних (32,9% – вважають, що влада “скоріше не готова”, 35,5% – “не готова”). Ці критичні оцінки практично не відрізняються від результатів попередніх опитувань.

Найбільш оптимістично оцінюють зазначену готовність жителі Заходу країни. Там позиції респондентів поділилися майже навпіл – позитивні відповіді обрали 43,8% опитаних, негативні – 44,5%. На Півдні і Сході відповідну готовність влади відзначив лише кожен десятий, що вдвічі менше від загальноукраїнського показника. Суттєвих відмінностей в оцінках респондентів різних вікових груп фактично немає: однозначно переважають критичні оцінки.

Такі позиції певною мірою корелюють з оцінками урядової політики інтеграції до ЄС. Більшість опитаних переважно критично характеризують дії Уряду на європейському напрямі. Однак, слід зазначити, що у квітні 2008р., порівняно з квітнем 2007р., картина оцінок все ж змінилася на краще: вчетверо (з 23% до 5,6%) зменшилося число переконаних у тому, що політика Уряду не спрямована на інтеграцію до ЄС, відповідно вдвічі (з 15,2% до 29,1%) зросла частка тих, хто дотримується протилежної думки. Отже громадяни дещо більш позитивно, ніж раніше, оцінюють діяльність нинішнього Уряду на європейському напрямі.

Ставлення до євроінтеграції як об'єднавчої ідеї залишається в суспільстві неоднозначним, причому – спостерігається негативна динаміка. Так, якщо у квітні 2005р. позиції з цього питання розділилися майже навпіл (36% погодилися, що євроінтеграція може об'єднати країну, 39,2% – не погодилися), то у квітні 2008р. число скептично налаштованих сягнуло максимальної позначки – 47,8%.

Найбільший рівень підтримки євроінтеграції як об'єднавчої ідеї демонструють жителі Заходу (47,1% проти 24,9% песимістів). На Півдні і Сході – критичні позиції з цього питання засвідчили більшість опитаних (57,1% і 60,6%, відповідно).

Громадяни переконані, що інтеграцію України до ЄС гальмують насамперед внутрішні проблеми. За останні три роки ієрархія чинників, що уповільнюють рух України до ЄС, не зазнала помітних змін: першу позицію в переліку посідає низький рівень економічного розвитку та недостатні темпи реформ, другу – високий рівень корупції в Україні, третю – невідповідний європейському рівень демократії. Найбільш стримано громадяни оцінили негативний вплив “російського фактора”.

Стан виконання Плану дій Україна-ЄС

На думку більшості громадян, за три роки виконання Плану дій Україна не спромоглася наблизитися до європейських стандартів життя. Протягом грудня 2006р. – квітня 2008р. загальна картина оцінок ступеня наближення України до стандартів ЄС не зазнала змін на краще. Дещо зменшилося число респондентів, переконаних у відсутності будь-яких змін (з 45,6% у грудні 2006р. до 40,1% у квітні 2008р.), проте зросла частка тих, хто

відзначив погіршення ситуації (з 9,9% до 16,9% відповідно). При цьому слід зазначити, що лише 6,9% громадян вважають, що країні взагалі не треба орієнтуватися на європейські стандарти життя.

За оцінками громадян, під час реалізації Плану дій більш помітними були досягнення у сфері демократизації країни, ніж у соціально-економічній галузі. У квітні 2008р. (як і під час попередніх опитувань) респонденти частіше відзначали прогрес у забезпеченні свободи ЗМІ, прав національних меншин, розвитку громадянського суспільства, прав людини та основних свобод. Зокрема, 61,5% – відзначили певний, помірний, або значний прогрес у забезпеченні свободи ЗМІ, а 7,6% опитаних переконані, що мети в цій сфері вже досягнуто. 52,7% респондентів надали аналогічні відповіді стосовно забезпечення прав людини та основних свобод, 51,4% – позитивно оцінили дії влади у сфері забезпечення прав національних меншин.

Однак, протягом грудня 2006р. – квітня 2008р. загальна картина оцінок успішності досягнення пріоритетів Плану дій невпинно погіршувалася.

Кількість позицій, стосовно яких більшість опитаних обрала відповідь “прогресу не досягнуто” помітно зростає: у грудні 2006р. респонденти відзначили дві такі позиції, у квітні 2007р. – п’ять, у квітні 2008р. вже сім.

68,8% опитаних не вбачають жодних успіхів у боротьбі з корупцією (проти 56,2% у грудні 2006р. і 62,7% у квітні 2007р.); 63,5% – у зменшенні бідності та підвищенні рівня зайнятості (проти 53,2% і 57,1%, відповідно); 59,2% – в забезпеченні незалежності судової влади (проти 42,5% і 51,4%); 63,9% – в запобіганні погіршенню довкілля (проти 48,5% і 54,5%); 63% у зміцненні охорони здоров’я (проти 46,3% і 52,4%). Також вже більш критично оцінюються зусилля влади, спрямовані на створення ефективної ринкової економіки, зменшення розриву між рівнями розвитку регіонів.

Громадяни досить стримано оцінюють рівень виконання пріоритетів Плану дій. Число опитаних, переконаних у “значному прогресі”, загалом не перевищує 5% (за винятком чотирьох позицій – забезпечення свободи ЗМІ, прав національних меншин і прав людини, розвитку громадянського суспільства). Відсоток тих, хто вважає, що “мети досягнуто” – не перевищує 3% (за винятком зазначених чотирьох позицій).

Громадяни вважають, що більш активно розвиваються контакти з ЄС у політичній і культурній сферах, ніж в економіці та сфері безпеки. Спостерігаються помітні позитивні зміни громадської думки в цьому питанні. У квітні 2008р., порівняно з квітнем 2007р., зросло (з 33,4% до 44%) число респондентів, переконаних у тому, що з початком виконання Плану дій зросла активність відносин з ЄС у політичній сфері. Пожвавлення культурних контактів відзначають 33,9% (у квітні 2007р. – 22%). Більш стримано оцінюється активність співробітництва в економічній сфері та сфері безпеки, хоча й тут спостерігається позитивна динаміка.

Перспективи європейської інтеграції

Загалом, ідея вступу до ЄС знаходить підтримку серед громадян України. Протягом останніх років спостерігалися два періоди зниження рівня суспільної підтримки приєднання України до ЄС – у листопаді 2004р. і вересні 2005р. (відповідно,

під час президентської виборчої кампанії та розколу команди євроінтеграторів і відставки Уряду Ю.Тимошенко)⁴. Надалі ситуація стабілізувалася: рівень підтримки ідеї вступу до ЄС коливався у середньому біля позначки 50% (у квітні 2008р. – 49,9%).

Найбільш позитивно ставляться до вступу до ЄС жителі Заходу та Центру країни. Так, на Заході вступ України до ЄС постійно підтримують більшість жителів, у квітні 2008р. рівень підтримки становив 77%. В Центрі також помітно переважають проєвропейські настрої, і хоча в листопаді 2004р. і вересні 2005р. відзначалося їх певне зниження, починаючи з грудня 2006р. ситуація стабілізувалася.

На Півдні і Сході спостерігається суперечлива динаміка: до листопада 2004р. в обох регіонах переважали прихильники вступу до ЄС, проте надалі співвідношення євросимпатиків і противників вступу до ЄС постійно змінювалося. Зокрема, на Сході у квітні 2008р., на відміну від лютого 2008р., вже переважало негативне ставлення.

Найбільш активно приєднання України до ЄС підтримує молодь. Протягом усього періоду досліджень найбільша частка респондентів молодшої (18-29 років) та середньої (30-39 років) вікових груп підтримує ідею приєднання до ЄС. Серед молодшої групи у квітні 2008р. показник євросимпатій склав 58,3%. Слід зазначити, що у віковій групі 40-49 років також стабільно переважає підтримка вступу до ЄС.

Громадяни країни загалом сприятливо ставляться до перспективи розширення торгово-економічного співробітництва з ЄС. За результатами останнього опитування, більшість (52,3%) респондентів позитивно оцінюють ідею запровадження зони вільної торгівлі між Україною і ЄС. Лише кожен п’ятий (19,1%) дотримується протилежної думки.

Прихильники вступу до ЄС вважають, що Україна має здійснити цей крок у найближчі 5-10 років. Протягом грудня 2006р. – квітня 2008р. прогнози щодо приєднання до ЄС практично не змінилися: з означеним терміном незмінно погоджуються 46-48% опитаних; в середньому кожен десятий віддає перевагу 20-річній перспективі вступу.

З терміном 5-10 років погоджуються більшість жителів Заходу. Зокрема, в цьому регіоні у квітні 2008р. порівняно з квітнем 2007р. число респондентів, які поділяють таку думку зросло з 61,7% до 73,8%. Позиції жителів Півдня і Сходу більш стримані: тут найбільші, порівняно з іншими регіонами, частки жителів (33,1% та 30,9%) є противниками приєднання до ЄС.

В аспекті вікових відмінностей позиції респондентів не зазнали кардинальних змін. Найбільш активно підтримують ідею вступу до ЄС протягом 5-10 років респонденти наймолодших вікових груп (18-29 і 30-39 років).

Прогнози громадян стосовно термінів приєднання України до ЄС корелюють з їх упевненістю в тому, що в новій посиленій Угоді між Україною та ЄС має бути зафіксована перспектива членства в Євросоюзі. Причому число тих, хто поділяє таку думку дещо зросло (у грудні 2006р. – 51,6%, у квітні 2008р. – 59,8%).

Громадяни вбачають у вступі України до ЄС користь як для себе особисто, так і для країни в цілому. У квітні 2008р. число переконаних у тому, що вони особисто виграють від вступу,

⁴ Див.: Інформаційна складова європейської та євроатлантичної інтеграції: громадська думка. – Національна безпека і оборона, 2008, №1, с.43.

склала 34,6% (проти 25,8% впевнених у програві). Дещо більш оптимістично оцінюється користь вступу для України: 44% вважають, що країна виграє від приєднання до ЄС, 27,8% – що програє.

В оцінках особистої користі та користі для України від вступу до ЄС існують помітні регіональні та вікові розбіжності. Жителі Заходу і Центру характеризують можливі наслідки від вступу як на особистому, так і загальнодержавному рівнях, переважно позитивно (найбільш виразно – на Заході, де спостерігається зростання позитивних оцінок – особисту користь та користь для країни у квітні 2008р. відзначили 55,5% та 70,4% опитаних, відповідно). На Півдні і Сході домінують скептичні настрої.

Більш позитивно оцінюють користь для себе та країни від вступу до ЄС молодь України (18-29 років). Зокрема, у квітні 2008р. серед наймолодших респондентів 49,2% відзначили позитивні перспективи для себе, 51,2% – для країни. Загалом, позитивні оцінки користі вступу для себе переважають також серед тих, кому від 30 до 49 років, для країни – у всіх вікових групах.

Громадяни досить прагматично визначають пріоритетні сфери співробітництва з ЄС. На їх думку, насамперед слід розвивати співробітництво у торговельно-економічній сфері (66%). Однак, перелік наступних пріоритетів у квітні 2008р., порівняно з квітнем 2007р., помітно змінився. Другу позицію посіло вже співробітництво в екологічній сфері (у квітні 2007р. – науково-технічні контакти), третю – науково-технічна та фінансова сфери (у 2007р. – фінансова та енергетична). Більш стримано оцінюється важливість політичних відносин та співпраця у сфері безпеки. Останню позицію в переліку стабільно посідає гуманітарне співробітництво.

Зростає стриманість оцінок громадянами наслідків вступу України до ЄС. Порівнюючи результати досліджень з грудня 2006р. по квітень 2008р., слід звернути увагу на наступне. *Перше.* Громадяни більш критично оцінюють можливі позитиви вступу до ЄС. Дещо погіршилася пропорція позитивних і негативних оцінок стосовно того, що приєднання до ЄС сприятиме зміцненню безпеки країни, забезпечить підвищення добробуту громадян, зміцнить внутрішньополітичну стабільність та злагоду в суспільстві. Зокрема, позиції стосовно останньої тези у квітні 2008р. порівняно з квітнем 2007р. суттєво змінилися на гірше – 33,3% погодилися з нею, 41,1% – ні.

Друге. Спостерігається певне зростання песимізму стосовно негативних наслідків вступу. Порівняно з квітнем 2007р., по п'ятьох з шості визначених позицій оцінки погіршилися. Зокрема, громадяни стали більше побоюватися того, збільшиться міграція українців до інших країн ЄС, скоротиться національне виробництво, Україна перетвориться на зону розміщення екологічно небезпечних підприємств тощо.

Європейська тотожність України

Більшість громадян не відчують себе європейцями, не усвідомлюють свою належність до культури та історії європейського співтовариства. За останні три роки загальна картина самооцінок громадян практично не змінилася – стабільна третина (31,8% – у квітні 2008р.) опитаних тією чи іншою мірою ідентифікують себе як європейці; понад половина (61,2%) – заперечують свою належність до європейської спільноти. Очевидно, це зумовлено усвідомленням значного соціально-економічного відставання між Україною і державами ЄС, різницею у стандартах життя.

Європейська самоідентифікація респондентів має регіональну та вікову специфіку. На Заході найбільша частка громадян ототожнюють себе з європейцями. Цей показник протягом квітня 2007р. – квітня 2008р. помітно зріс (з 41% до 52,2%). В інших регіонах традиційно домінує “неєвропейська” самоідентифікація. За віковою ознакою, найчастіше усвідомлюють себе європейцями респонденти наймолодшої вікової групи (18-29 років). У квітні 2008р. частка таких респондентів складала 37,1% (у квітні 2007р. – 39,8%).

На думку громадян, Україна за ключовими параметрами ще не є європейською країною. Більшість опитаних (майже три чверті) протягом квітня 2005р. – квітня 2008р. незмінно зазначають, що в економічному та соціальному аспектах Україна не є європейською державою. Дещо менш критично респонденти оцінюють європейську ідентичність держави в культурному аспекті, але й тут співвідношення оцінок за минулий рік дещо погіршилося і не виглядає оптимістичним (у квітні 2007р. 40,3% опитаних дали позитивну відповідь, 47% – негативну; у квітні 2008р. – 36,2% і 50,5%, відповідно). Більшість громадян традиційно відзначають “європейськість” України лише в географічному та історичному аспектах.

Доповнює загальну картину ставлення громадян до гіпотетичного місця проживання. Більшість опитаних (за можливості вибору) хотіли б жити в Україні (протягом всього періоду дослідження їх число практично не змінилося; у квітні 2008р. воно склало 61,4%), кожен шостий (17%) – бажав б жити в країнах ЄС, 13,4% – в Росії.

У регіональному вимірі, картина оцінок протягом квітня 2005р. – квітня 2008р. зазнала деяких змін. Зокрема, на Сході у 2008р. зафіксований мінімальний за всі роки показник бажаних жити в Україні (49,5%) і максимальний (для регіону) – тих, хто хотів би жити в РФ (22,8%). Відсоток бажаних жити в ЄС на Заході, в Центрі і Сході був близьким до загальноукраїнського показника, на Півдні за період з 2005р. – дещо знизився.

За віковою ознакою: наймолодші респонденти демонструють найбільш активне бажання жити в ЄС (у квітні 2008р. цей показник склав 29,6%). Мірою зростання віку традиційно збільшується частка тих, хто обрав би місцем проживання Україну, та відповідно – зменшується число бажаних жити в країнах ЄС.

Рівень поінформованості громадян України про ЄС

Найбільшою мірою визначає ставлення громадян до ЄС інформація у ЗМІ. Таку думку у квітні 2008р. засвідчили більшість (61%) опитаних. Цей показник практично не змінюється з квітня 2005р. Ставлення третини (31,7%) – формується під впливом вражень знайомих, які відвідували країни ЄС. Для 21,4% – головним аргументом є товари з країн-членів ЄС. Для 9,4% – художні твори європейських авторів.

ЗМІ незадовільно виконують функцію інформування громадян про ЄС. Національні мас-медіа, які громадяни вважають головним джерелом інформації, не забезпечують їх потреби в інформації про ЄС. Три роки поспіль три чверті респондентів вважають, що ця інформація є обмеженою, не повною, або її дуже мало. Лише незначна частина (у квітні 2008р. – 13%) опитаних погоджується з тим, що українські ЗМІ надають повну, детальну інформацію.

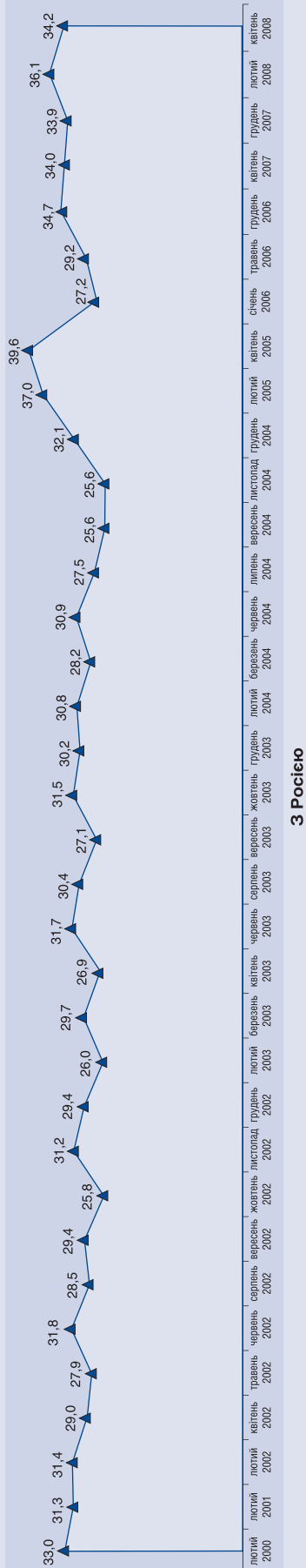
В українському суспільстві існує значний інтерес до ЄС. Протягом квітня-вересня 2005р. спостерігалася певна негативна динаміка, однак у грудні 2006р. зафіксоване зростання інтересу до ЄС: тоді 59,5% громадян висловили бажання отримувати якомога більше інформації про Євросоюз. У квітні 2008р. цей показник практично не змінився. ■

ЄС У КОНТЕКСТІ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ГРОМАДЯН

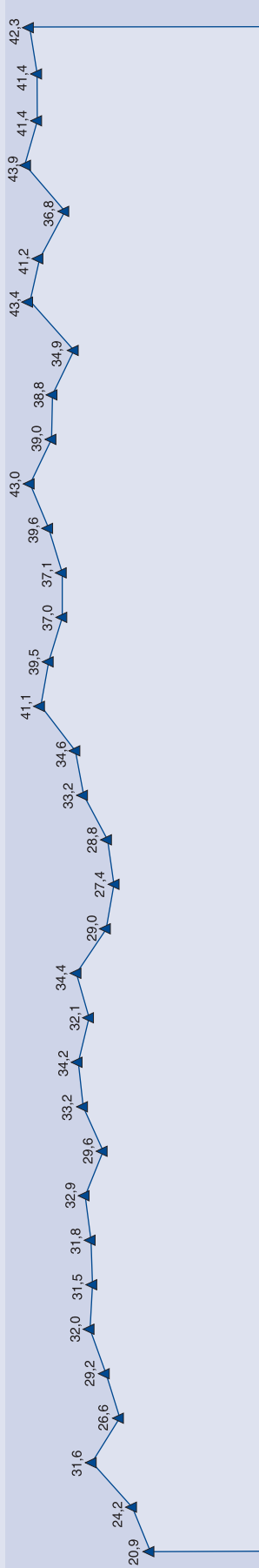
Який напрям зовнішньої політики має бути пріоритетним для України?

% ОПИТАНИХ

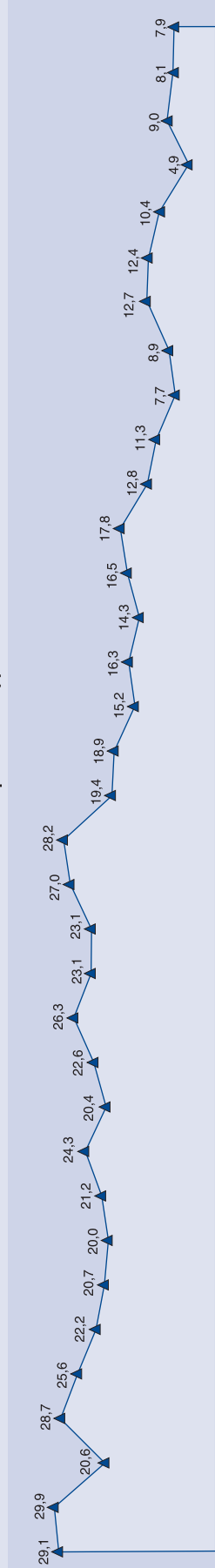
З країнами Європейського Союзу

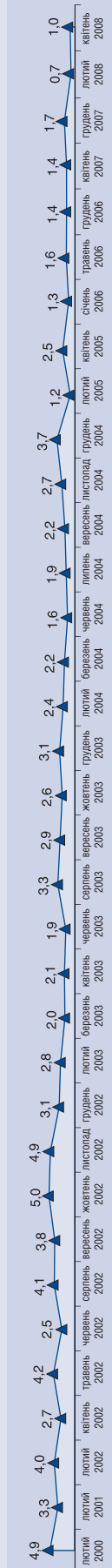
З Росією

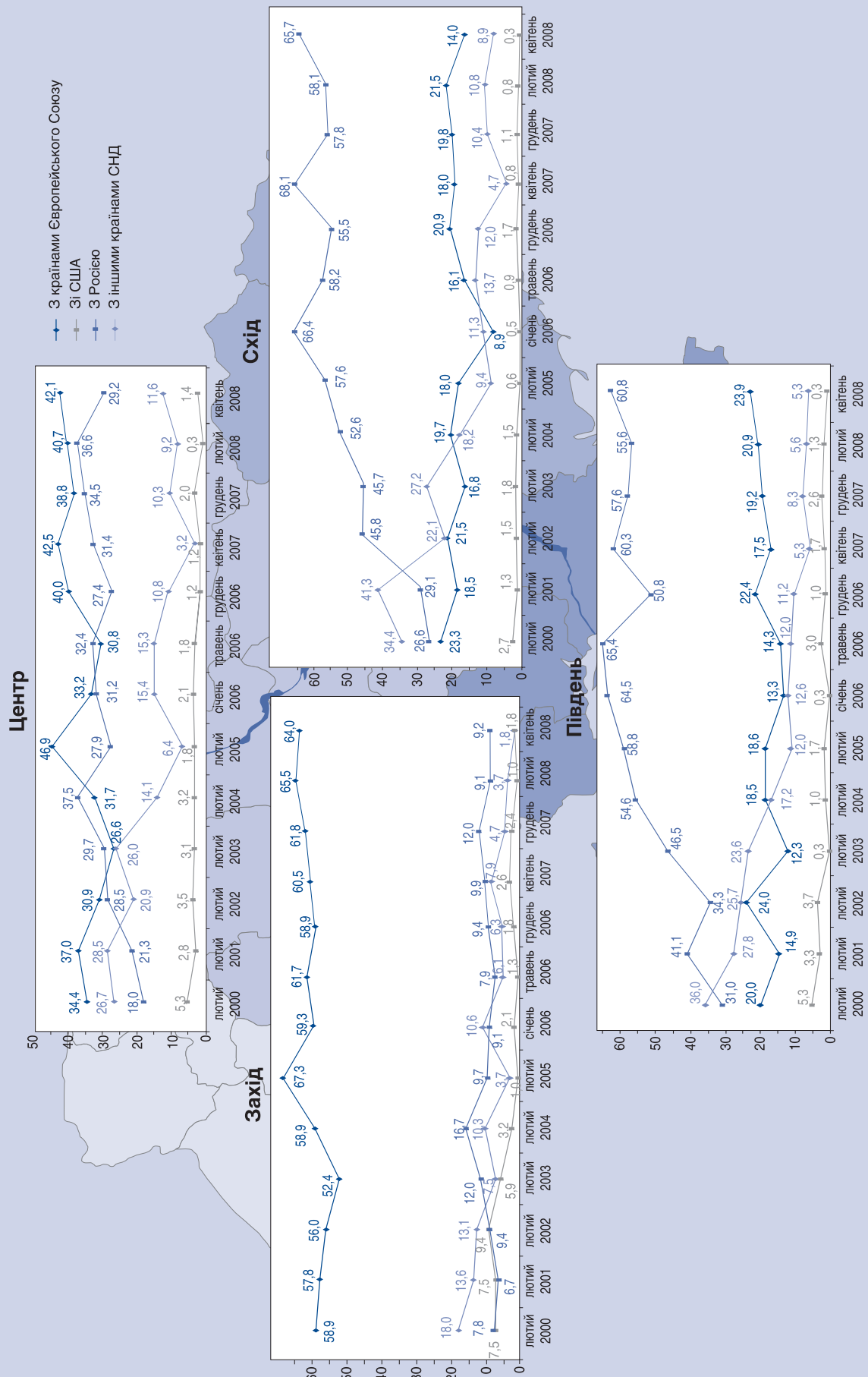
З іншими країнами СНД

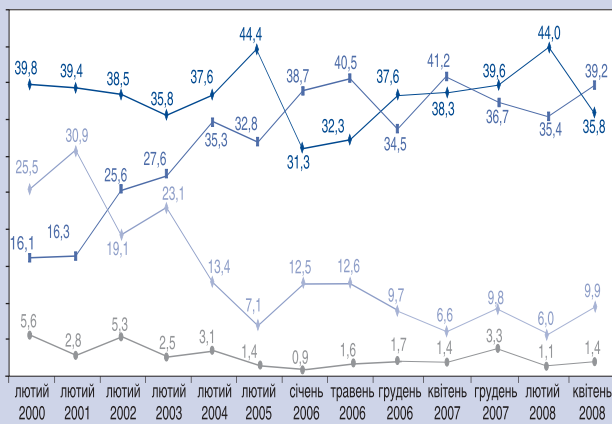
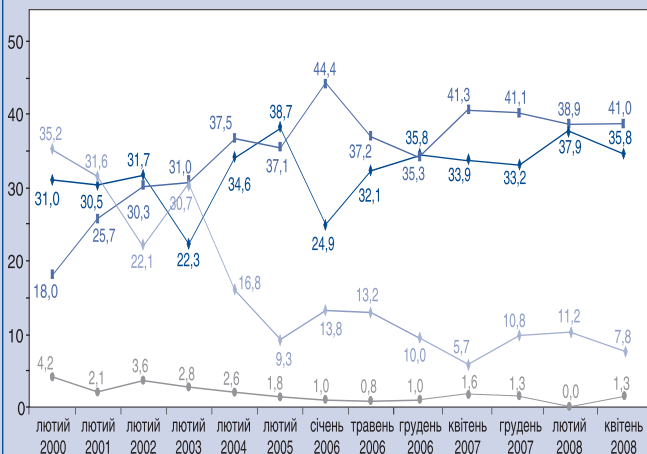
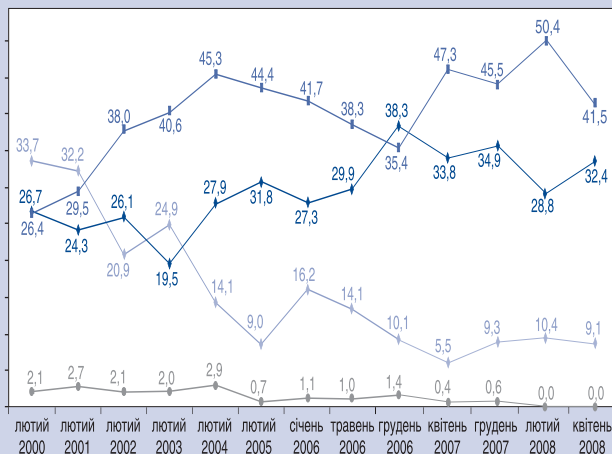
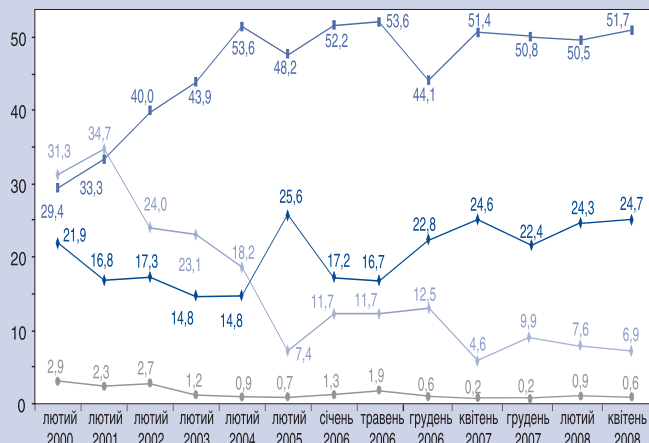
Зі США

Який напрям зовнішньої політики має бути пріоритетним для України?
% ОПИТАНИХ

Який напрям зовнішньої політики має бути пріоритетним для України?
% опитаних

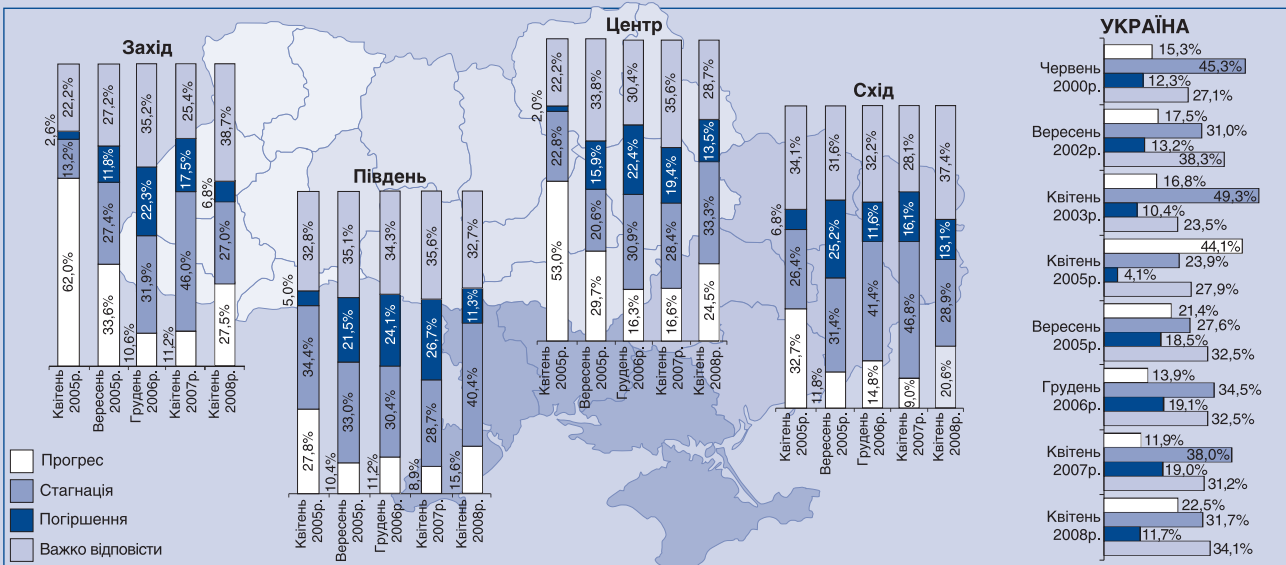
18-29 років**30-39 років****40-49 років****50-59 років****60 років і старші**

— З країнами Європейського Союзу — З Росією — Зі США — З іншими країнами СНД

СТАН ВІДНОСИН УКРАЇНА-ЄС

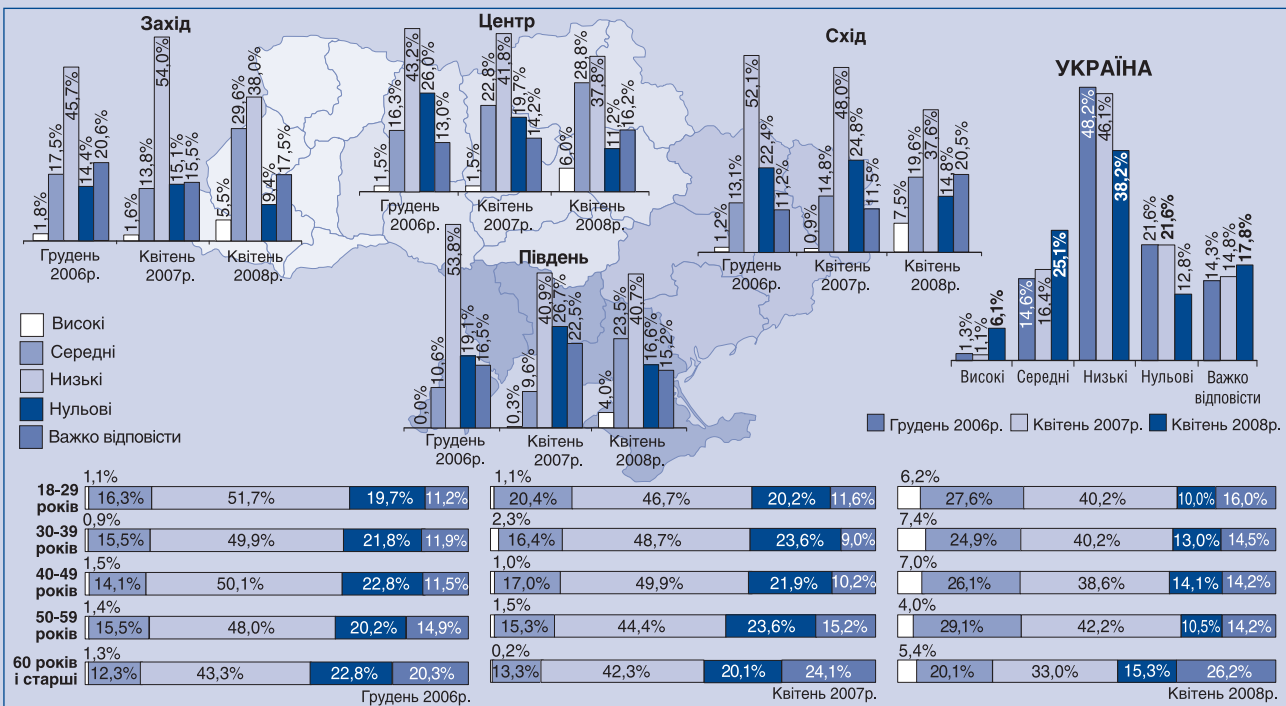
Як Ви оцінюєте нинішній стан відносин України з ЄС?

% опитаних

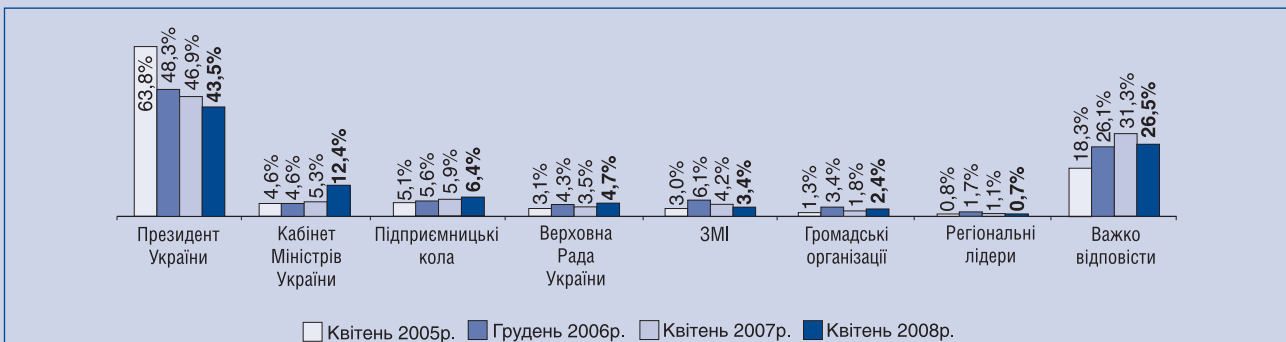
Як би Ви оцінили темпи інтеграції України до ЄС?

% опитаних

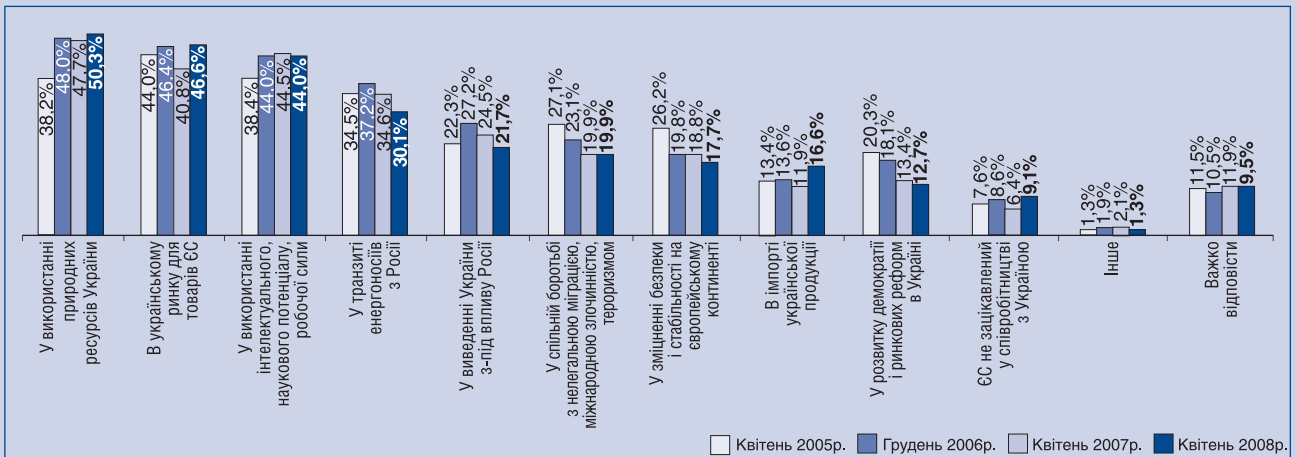

Хто найбільш позитивно впливає на розвиток відносин України з ЄС?

% опитаних

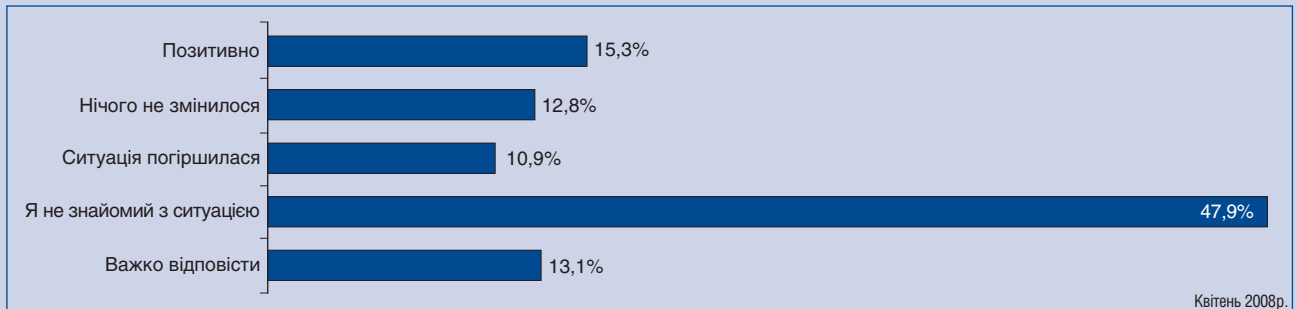

Чи зацікавлений ЄС у співробітництві з Україною? У чому полягає цей інтерес?*
% опитаних

* Респондентам пропонувалося відзначити всі прийнятні варіанти відповіді.

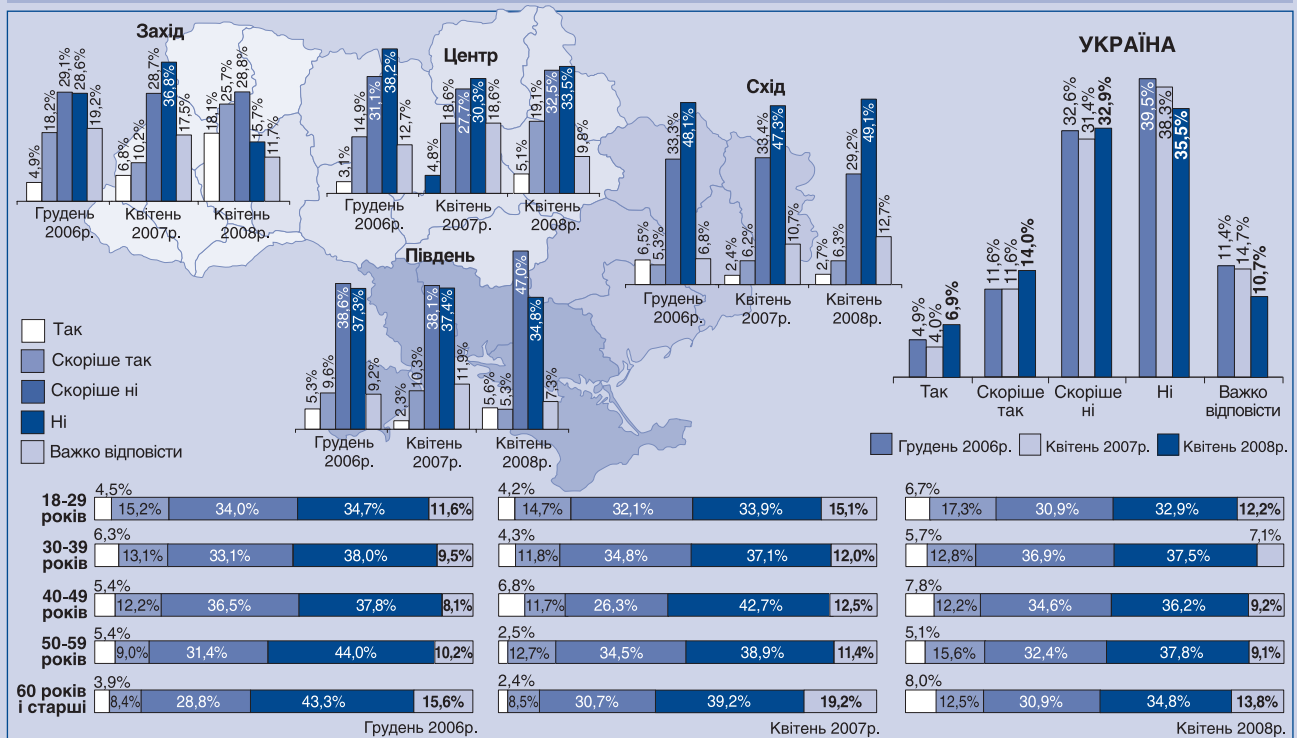
У січні 2008р. набула чинності Угода про спрощення оформлення віз між Україною та ЄС. Як це вплинуло на процедуру оформлення виїзних документів до країн ЄС?
% опитаних

Квітень 2008р.

ПРОБЛЕМИ СПІВРОБІТНИЦТВА З ЄС

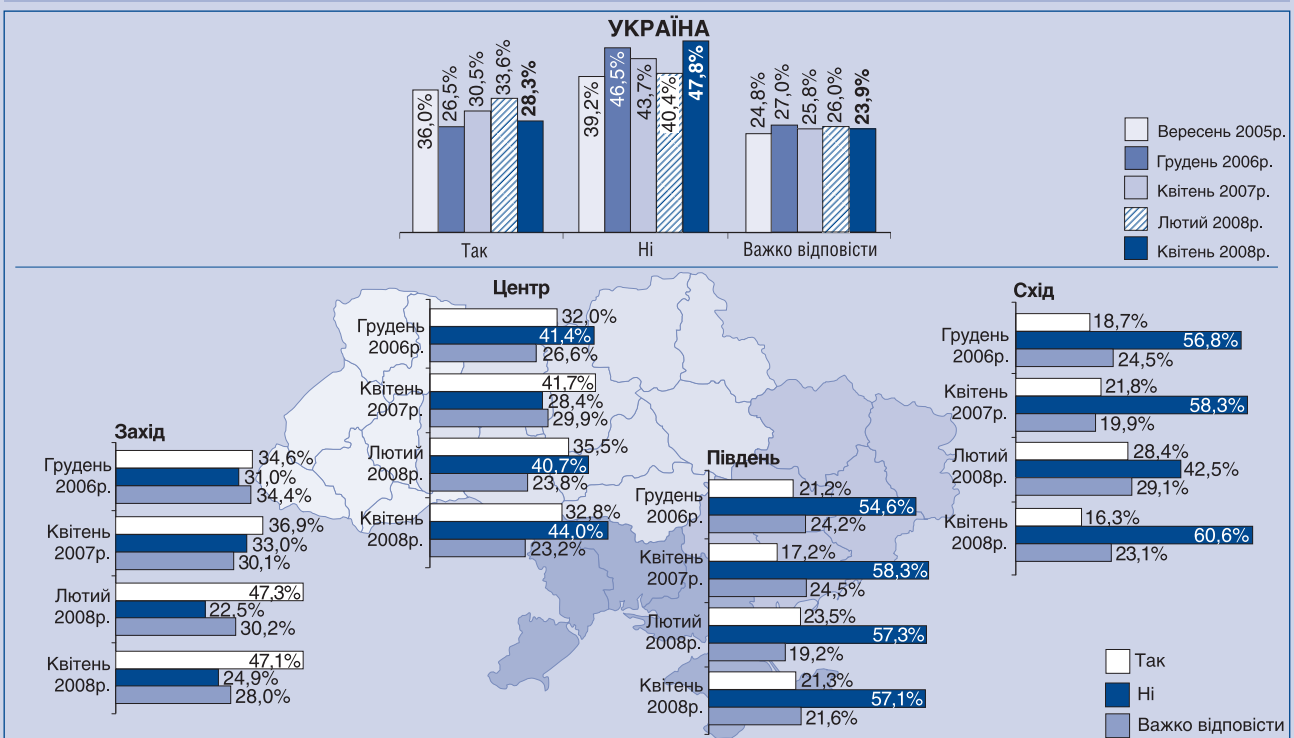
Чи готова влада України жити та управляти країною за європейськими нормами та стандартами?
% опитаних

Яку політику стосовно інтеграції України до ЄС проводить Кабінет Міністрів України? % опитаних

Чи може інтеграція до ЄС стати загальнонаціональною ідеєю, яка б об'єднала всі регіони України? % опитаних

Що найбільшою мірою перешкоджає інтеграції України до ЄС?*

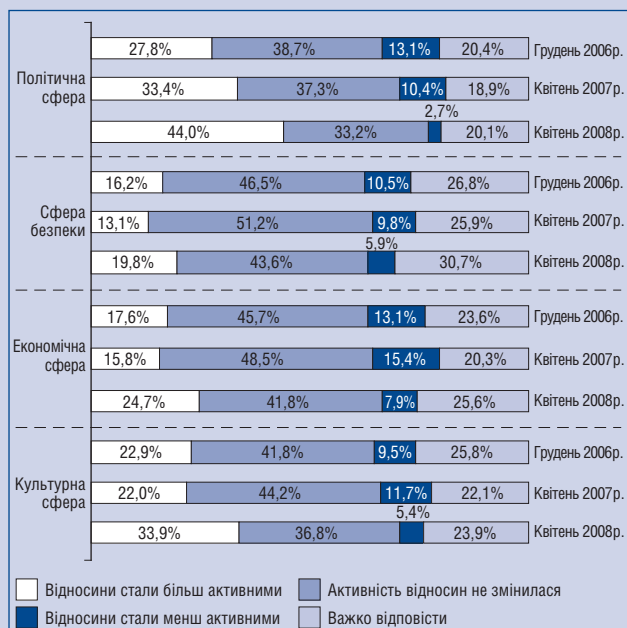
* Респондентам пропонувалося відзначити не більше трьох прийнятних варіантів відповіді.

СТАН ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДІЙ УКРАЇНА-ЄС

В Україні триває реалізація трирічного Плану дій Україна-ЄС, мета якого наближення України до європейських стандартів життя. Чи відчуваєте Ви зміни у цій сфері?
% опитаних

Порівняно з початком 2005р. як змінилися відносини між Україною та ЄС у наведених сферах?
% опитаних

Чи вдалося Україні досягти прогресу в реалізації наступних пріоритетів, що визначені у Плані дій Україна-ЄС?
% опитаних

	Мети досягнуто			Досягнуто значного прогресу			Досягнуто помірного прогресу			Досягнуто певного прогресу			Прогресу не досягнуто			Важко відповісти		
	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Квітень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Квітень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Квітень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Квітень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Квітень 2008р.	Грудень 2006р.	Квітень 2007р.	Квітень 2008р.
Забезпечення свободи ЗМІ та свободи висловлювань	4,1	4,5	7,6	16,4	14,5	13,9	23,3	24,6	19,9	27,5	28,6	27,7	15,3	18,2	21,9	13,4	9,6	9,0
Забезпечення прав національних меншин	3,7	3,0	4,7	10,2	9,5	8,9	20,1	19,1	14,0	26,8	24,5	23,8	17,8	23,8	29,5	21,4	20,1	19,1
Забезпечення прав людини та основних свобод	0,4	0,9	3,8	4,3	7,4	6,9	21,0	16,0	13,9	30,5	31,5	28,1	28,2	33,7	38,8	15,6	10,5	8,5
Забезпечення розвитку громадянського суспільства	0,6	0,9	3,5	5,1	5,5	6,3	20,3	18,0	12,8	29,9	30,2	26,5	26,1	29,9	36,1	18,0	15,5	14,8
Забезпечення демократії та верховенства права	1,0	0,7	2,6	4,0	5,4	4,9	19,4	14,4	13,1	29,1	28,6	25,5	30,9	39,0	44,5	15,6	11,9	9,4
Реформування та вдосконалення системи освіти	1,6	1,2	0,9	6,2	5,6	3,9	14,7	16,7	12,4	24,9	25,6	21,7	33,8	35,6	45,4	18,8	15,3	15,7
Створення ефективної ринкової економіки	0,9	1,1	0,6	3,9	4,3	3,0	12,9	12,4	10,9	27,7	25,8	20,6	39,7	42,9	53,4	14,9	13,5	11,5
Підвищення безпеки продуктів харчування	1,0	1,3	0,5	3,5	3,9	1,9	11,9	10,1	7,5	23,9	21,2	17,6	39,4	49,0	60,1	20,3	14,5	12,4
Покращення інвестиційного клімату	1,0	1,3	0,4	4,3	4,4	3,1	13,1	13,9	11,1	27,3	24,1	22,7	30,2	35,2	40,1	24,1	21,1	22,6
Запобігання погіршенню стану навколишнього середовища	0,6	1,0	0,2	2,5	3,1	1,9	10,3	9,6	6,7	21,8	19,7	16,5	48,5	54,5	63,9	16,3	12,1	10,8
Забезпечення незалежності судової влади	0,7	1,2	0,2	2,6	2,5	1,7	11,6	10,2	8,9	22,9	21,6	17,4	42,5	51,4	59,2	19,7	13,1	12,6
Посилення охорони здоров'я та епідеміологічної безпеки в Україні	0,3	0,4	0,2	1,6	2,4	1,7	9,9	10,4	7,3	25,9	23,5	17,1	46,3	52,4	63,0	16,0	10,9	10,7
Запровадження ефективних заходів зменшення бідності та збільшення зайнятості	0,6	1,0	0,2	2,4	2,9	1,2	9,2	9,5	8,1	22,3	20,0	21,1	53,2	57,1	63,5	12,3	9,5	5,9
Зменшення розриву між рівнями розвитку регіонів	0,8	1,5	0,1	2,1	2,9	1,6	11,8	9,1	9,1	20,9	22,6	21,9	44,3	46,8	49,8	20,1	17,1	17,5
Забезпечення ефективності боротьби з корупцією	0,7	0,7	0,0	2,1	2,9	1,8	8,7	8,3	7,4	19,9	16,6	15,1	56,2	62,7	68,8	12,4	8,8	6,9

ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Чи потрібно Україні вступити до ЄС?
% опитаних

— Так — Ні — Важко відповісти

УКРАЇНА

Захід

Центр

Південь

Схід

Чи потрібно Україні вступити до ЄС?
% опитаних

— Так — Ні — Важко відповісти

18-29 років

30-39 років

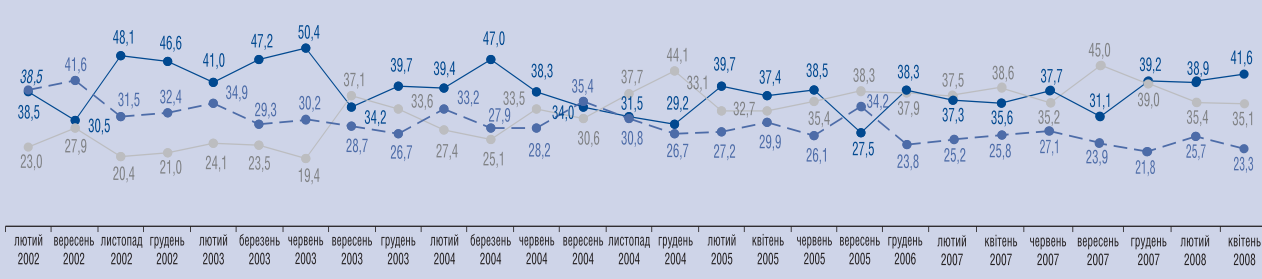
40-49 років

50-59 років

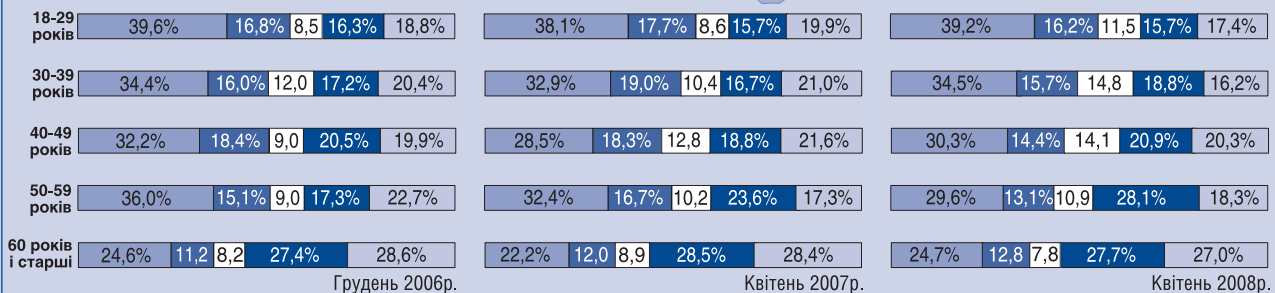
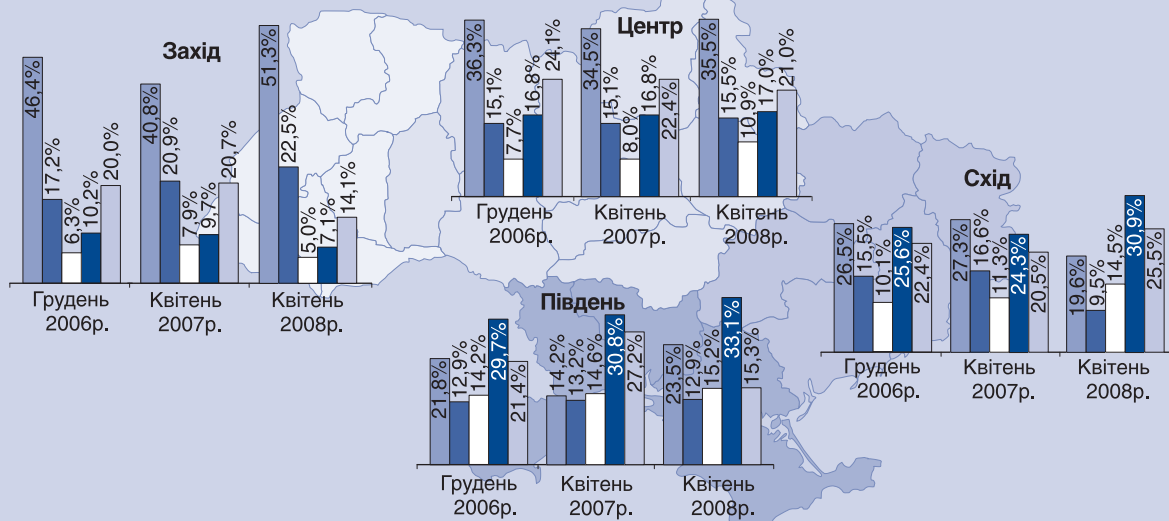
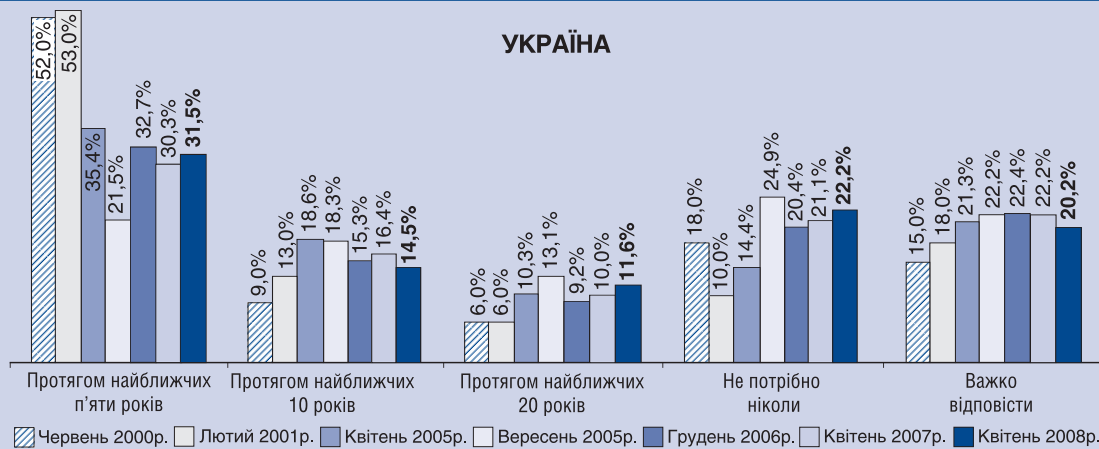

60 років і старші

Коли Україні потрібно вступити до ЄС? % опитаних

УКРАЇНА

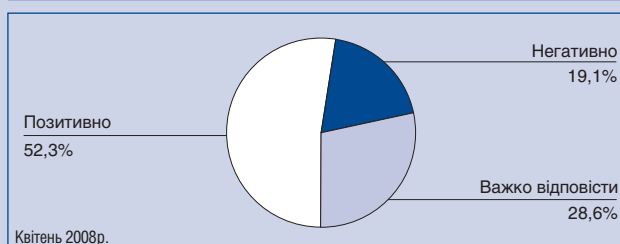
Грудень 2006р.

Квітень 2007р.

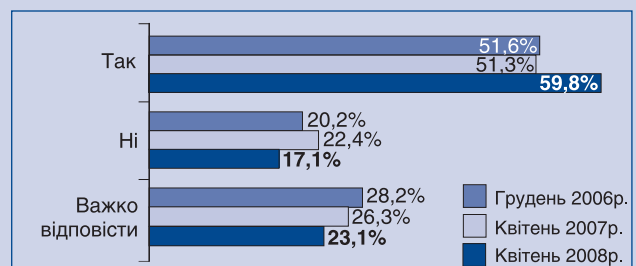
Квітень 2008р.

Протягом найближчих п'яти років
Протягом найближчих 10 років
Протягом найближчих 20 років
Не потрібно ніколи
Важко відповісти

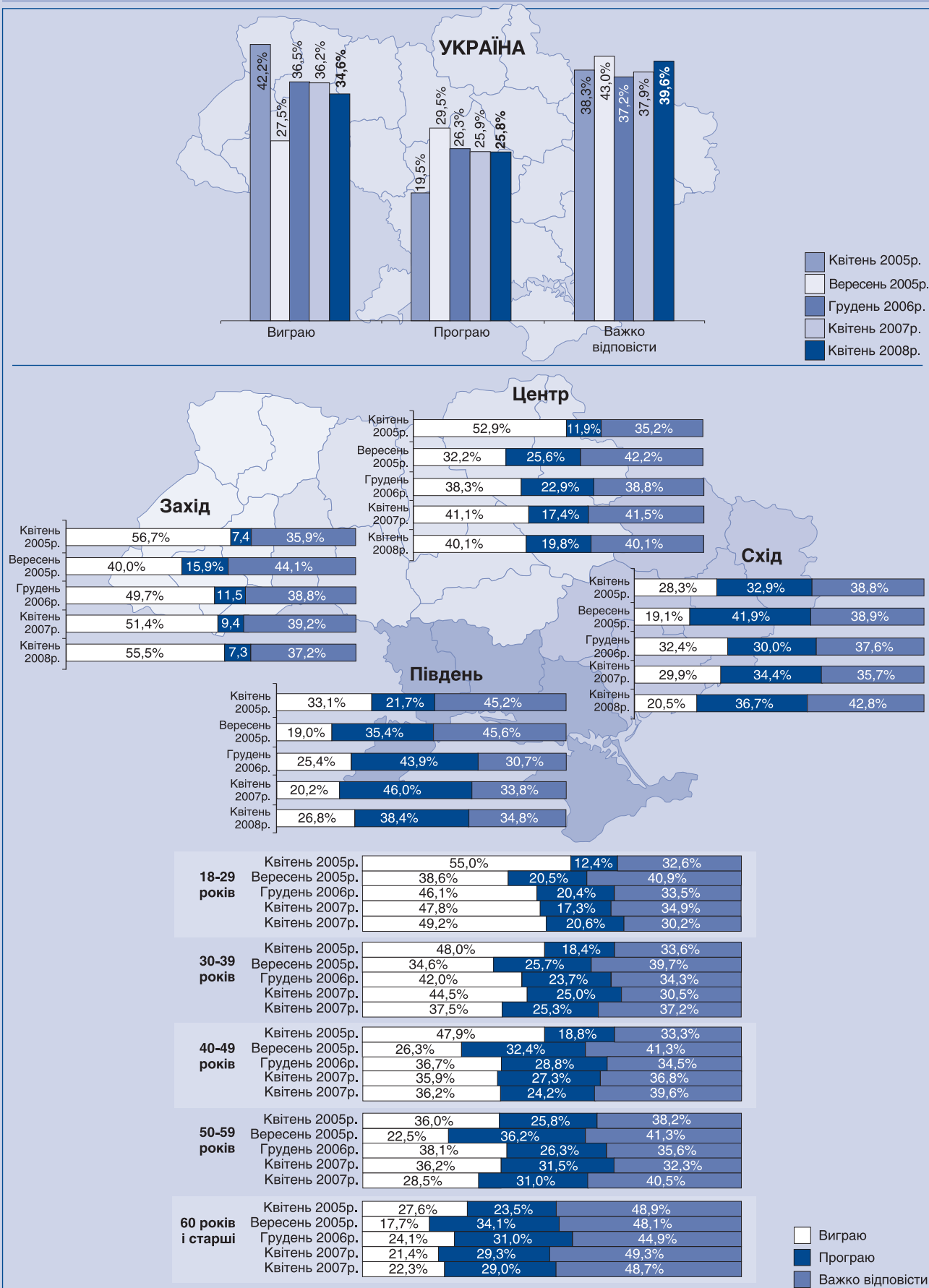
Україна і ЄС офіційно розпочали переговори про створення зони вільної торгівлі. Як Ви ставитеся до ідеї запровадження зони вільної торгівлі між Україною і ЄС?
% опитаних

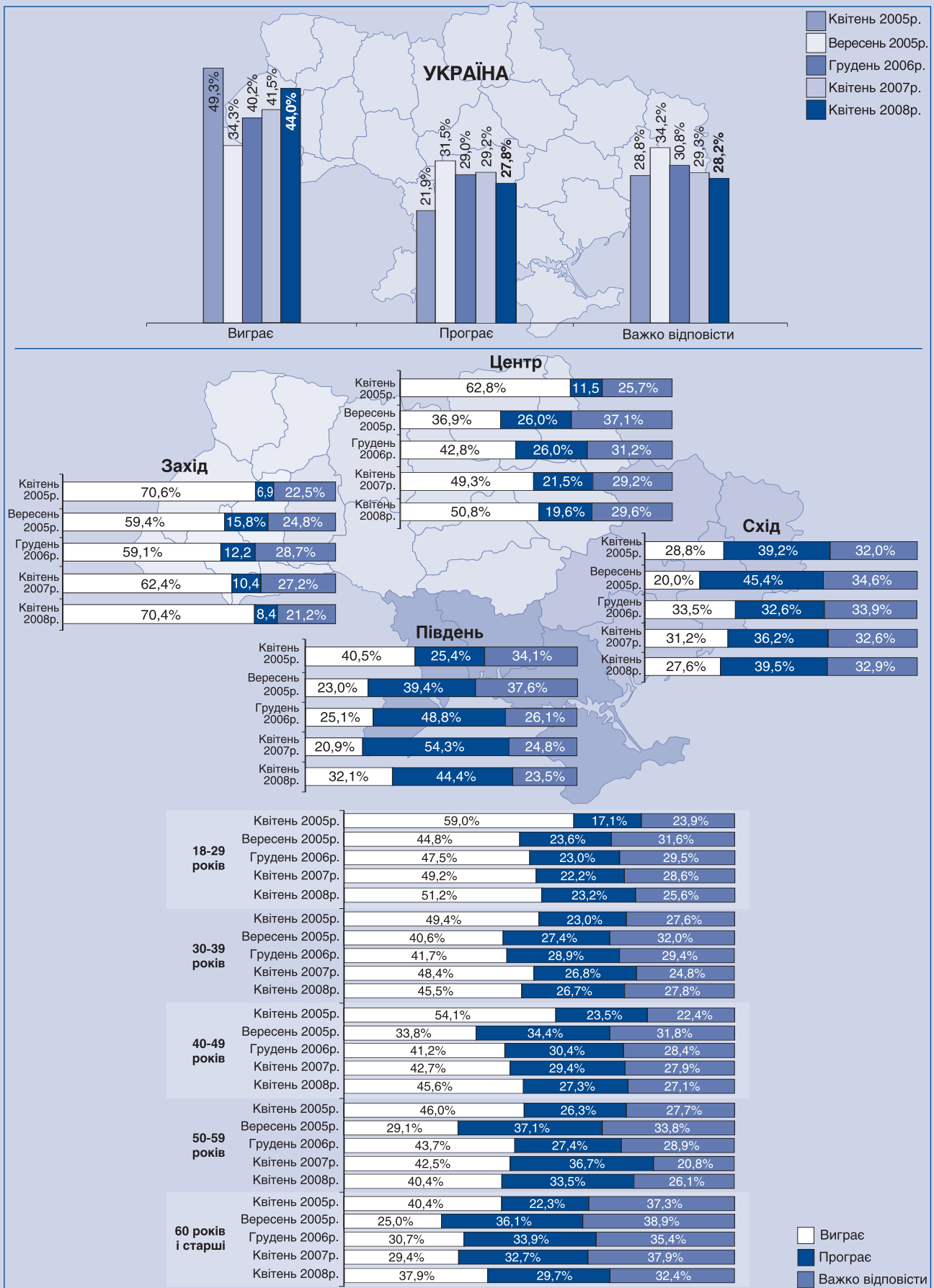
Планується підписати нову посилену Угоду між Україною та ЄС. Чи має бути в ній зафіксована чітка перспектива членства України в ЄС?
% опитаних

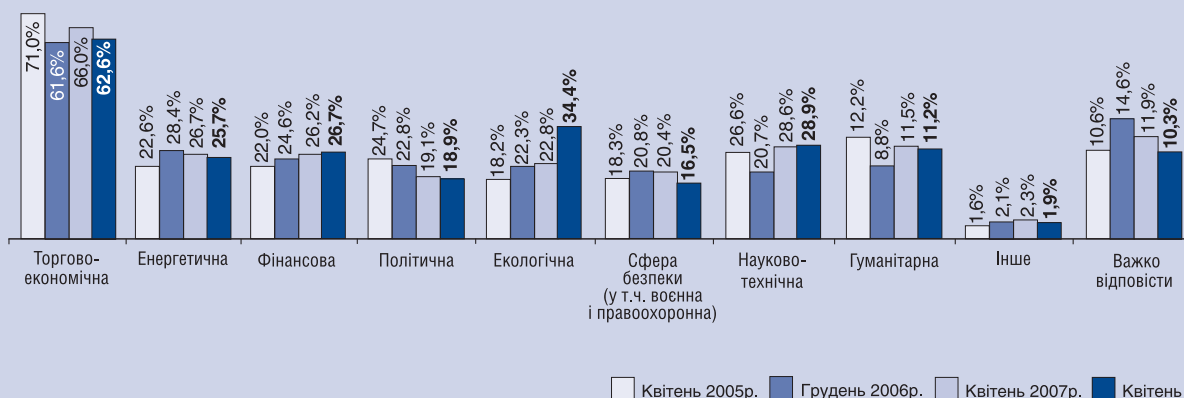

Ви особисто більшою мірою програєте чи виграєте, якщо Україна вступить до ЄС?
% опитаних

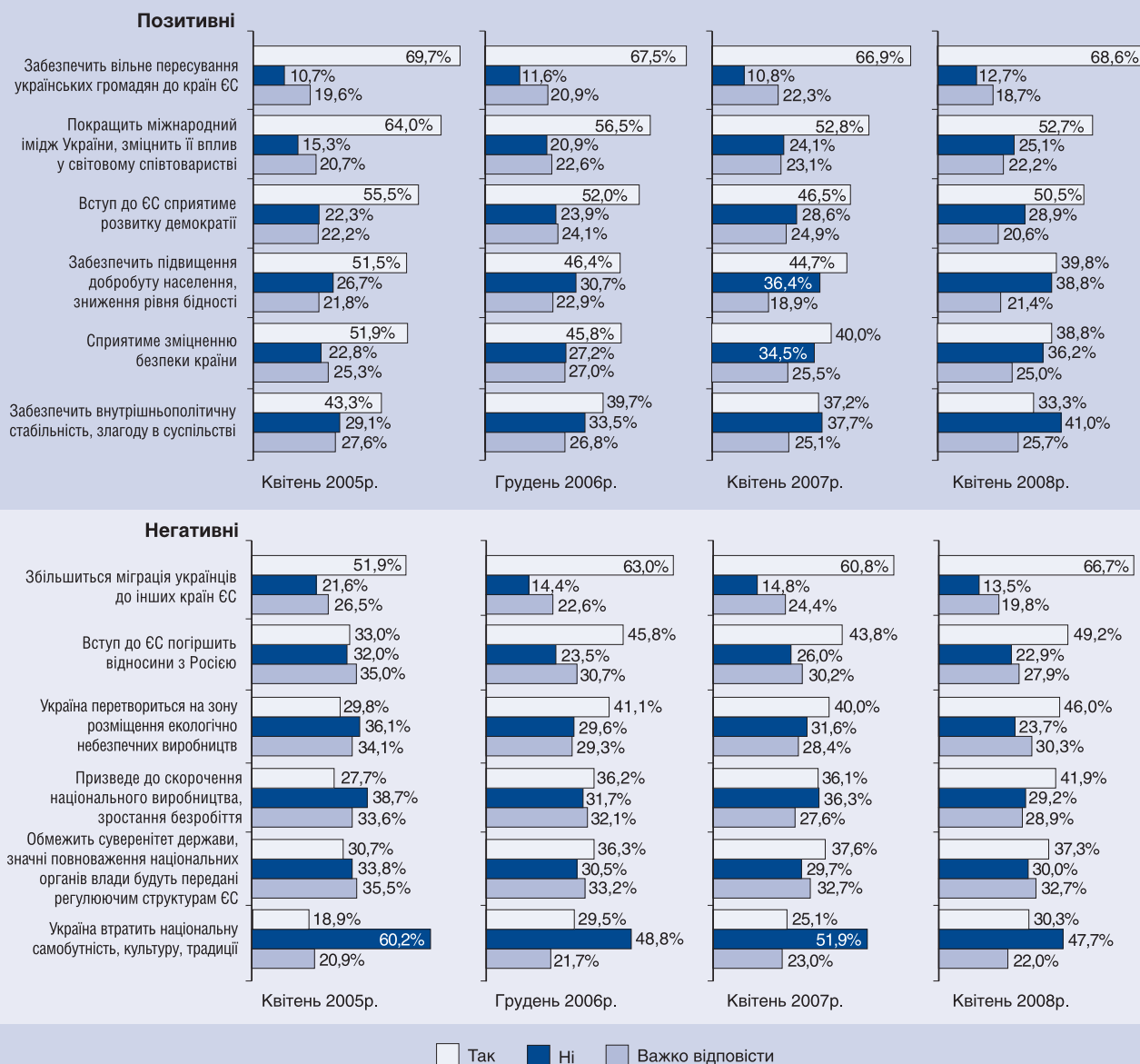

Україна більшою мірою програє чи виграє від вступу до ЄС?
% опитаних

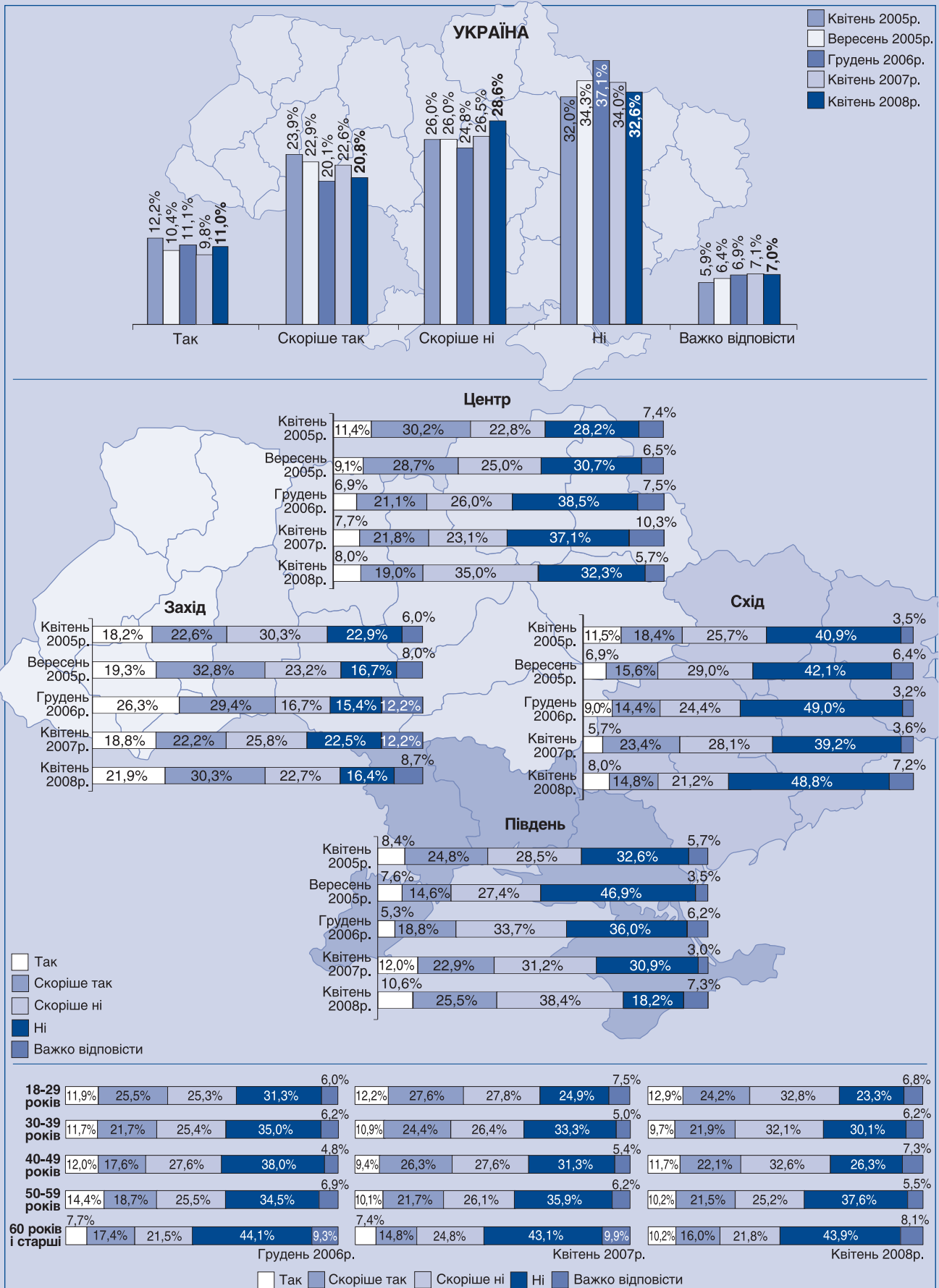
В яких сферах необхідно в першу чергу розвивати співробітництво України з ЄС?*
 % опитаних

* Респондентам пропонувалося відзначити не більше трьох прийнятних варіантів відповіді.

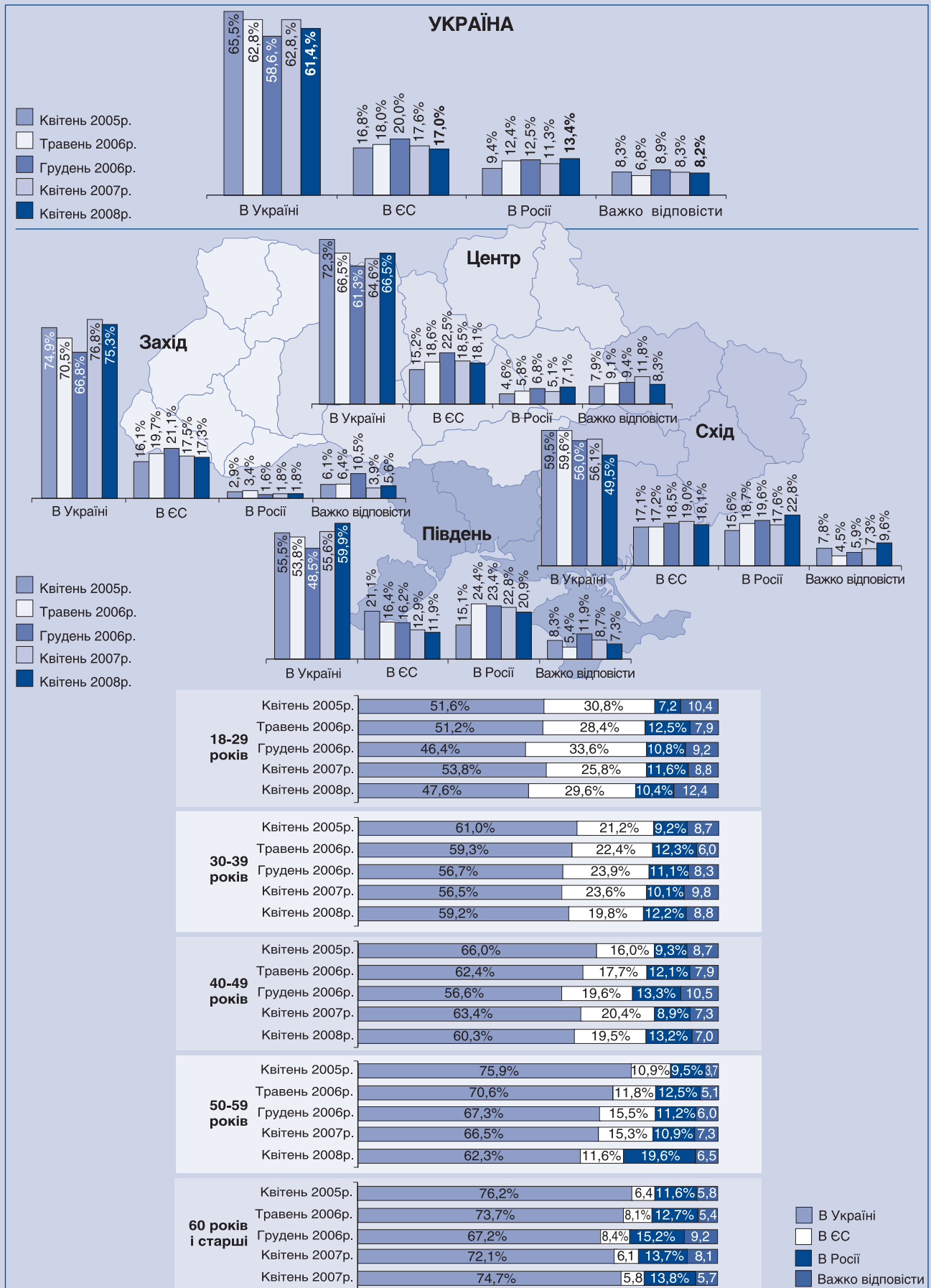
Які наслідки матиме вступ України до ЄС?
 % опитаних

ЄВРОПЕЙСЬКА ТОТОЖНІСТЬ УКРАЇНИ

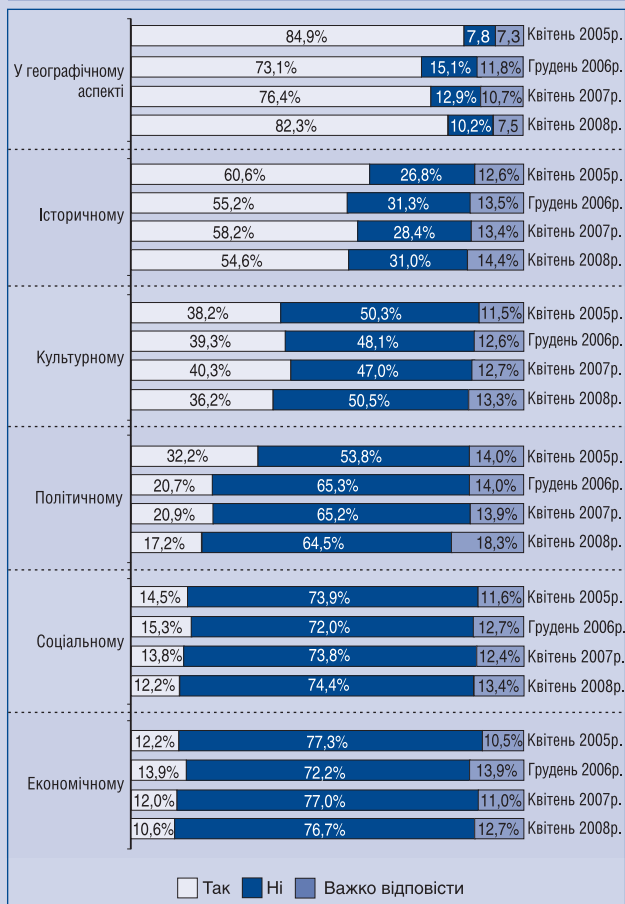
Чи відчуваєте Ви себе європейцем, відчуваєте свою приналежність до культури й історії європейського співтовариства?
% опитаних

Якщо б Ви могли обирати, де б Ви хотіли жити?
% опитаних

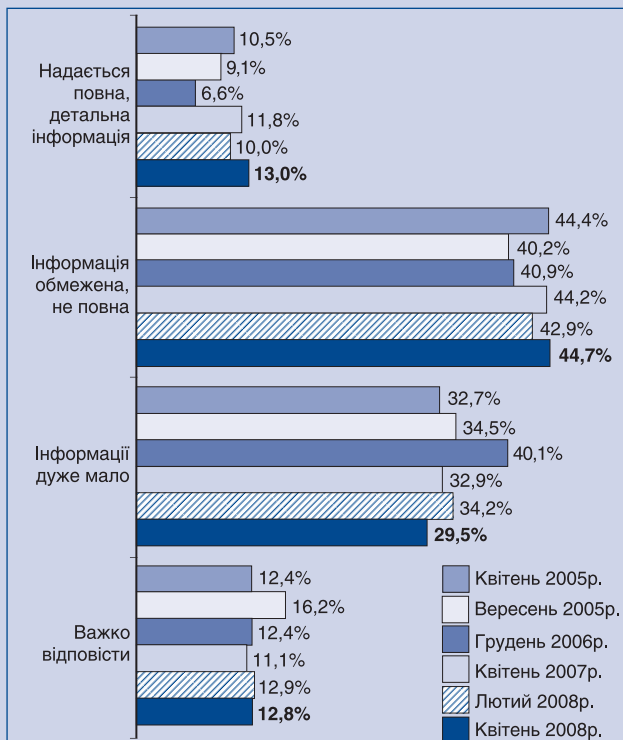

Чи є Україна європейською державою? % опитаних

РІВЕНЬ ПОІНФОРМОВАНOSTІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ПРО ЄС

Як українські ЗМІ інформують громадян про ЄС? % опитаних

Що найбільшою мірою визначає Ваше ставлення до ЄС? % опитаних

* Респондентам пропонувалося відзначити не більше трьох прийнятних варіантів відповіді.

Чи хотіли б Ви отримати більше інформації про ЄС? % опитаних

